

Kőrösi Zoltán

Romkert

TARTALOM

Első rész

(az ügy, avagy az első fejezet, melyben jótanácsok bukkannak fel az életről, s egyben felsejlik egy különös eset némely előzménye is)

(mészáros, avagy a második fejezet, melyben megismerkedhetünk egy jóra való fiatal-emberrel, és mint a sétálóutcai kirakatok csalóka fényében, úgy tűnhet, megvilágosodik valami)

(könyvszag, avagy a harmadik fejezet, hogy mi járhat egy fiatalember fejében és hogy száradófélben van egy vizes fürdőnadrág is)

(kőrösi, avagy a negyedik fejezet, ami szól az élet és az irodalom bonyolult összjátékairól, és valami titokzatos fényképekről is)

(utazás, avagy az ötödik fejezet, melyben egy busz kanyarog, de az útnak még korántsem szakad vége)

(levélkék, avagy a hatodik fejezet, ahol múlik az idő, de csak a kérdések szaporodnak)

Második rész

(a kert, avagy az első fejezet, a régi gyertyafényről, a szürkésbarna füstről, és arról, hogyan pendül a jég)

(a hó, avagy a második fejezet, záporok és madárnyomok)

(olvadás, avagy a harmadik fejezet, fűcsomókkal és macskafülekkel)

(virágok, avagy a negyedik fejezet, földek, magok és a tehénillat)

(kukacok, avagy az ötödik fejezet, a megfoltozott paplanhuzat)

(eső, avagy a hatodik fejezet, sárkoloncok és fekete orrocskák, hogyan koccan a tejes-pohár)

(jég, avagy a hetedik fejezet, tranzisztor és almahéj, persze csak lábujjhegyen)

(hólé, avagy a nyolcadik fejezet, fehér foltok és bélyegek, miként tud lobogni egy piros nyakkendő)

(meleg, avagy a kilencedik fejezet, a volga és a bádognád, és hogy meddig tikktakkol egy óra)

Harmadik rész

(telik is, múlik is, avagy az első fejezet, a szombat délutánról, és a fák között vezető kicsi sétautakról)

(nyári sör, avagy a második fejezet, kavicsrugdalással, hólyagos az aszfalt)

(félhomály, avagy a harmadik fejezet, hogyan szárad a pohár falán a sörhab, vörös téglácska a százforintosokból)

(korom, avagy a negyedik fejezet, búzaszálakkal és cigarettacsikkokkal, és azzal, hogy semminek, de semminek nincsen vége)

Negyedik rész

(napsütötte út, avagy az első fejezet, melyben ugatnak a kutyák és kiabálnak a tyúkok, miközben mégis szól valami zene, ámbar a rejtélyek mintha egyre csak szaporodnának)

(derengés, avagy a második fejezet, arról, hogy miért kell szombat délután sétálgatni, és hogy milyen a finom parfümök illata a presszóasztalok fölött)

Ötödik rész

(az Isten teremthette, avagy az első fejezet, ballonkabát és november hetedike, fegyvert fogott minden szegény)

(de hogy mikor, azt nem ő döntötte el, avagy a második fejezet, augusztusi csillagokkal és éjszakai fénykörökkel, és hogy ki tudja, vajon melyik seprű hogyan seper)

(a-világban-lenni, avagy a harmadik fejezet, a tudományos rendszeren alapuló gazdálkodás minden megnyilvánulásáról)

(falióra, avagy a negyedik fejezet, a várakozásról és a reggel szagáról)

(árnyék, avagy az ötödik fejezet, képek, egy mell hajlata a piros trikó alatt)

(szálkák, avagy a hatodik fejezet, meztelenek és nejlonzacskók, miközben látszólag nem akar előrehaladni semmi)

(harc az életért, avagy a hetedik fejezet, comb a combhoz tapad)

(lenni-a-világban, avagy a nyolcadik fejezet, téglajárda és fapad)

(napok után, avagy a kilencedik fejezet, vaskorlát, gőzbodrok, kíváncsi gombocskák és meglepetések)

Hatodik rész

(az ügy, avagy az első fejezet, ha nincsen probléma, akkor is van megoldás, mi több, mindenfajta végső megoldások)

(szimat, avagy a második fejezet, hogy legyen végre befejezés, igen, itt legalábbis legyen)

„Szinte már csodálkozni sem tudunk azon, hogy mindig vannak olyan felelőtlenek, akik felhevült testtel vetik magukat a hideg habokba.”

(Fejér megyei Hírlap)

„Mert akkor már érezni kezdtem ám..., valami fáradtság volt a lelkem mélyén, de olyan, hogy nincs az a szolgálat, amelyben ide jutnék. Az édesség ugyanis megeszi a lelket, tudjuk. - S most hova megyek én? Haza, haza - riadoztam. - S mi vár engem odahaza? Ugyanaz. Vagyis a rejtély. Amelynek az ember, ha beleőrül is, nem járhat a végére soha.”

(Füst Milán: A feleségem története)

Első rész

*(az ügy,
avagy az első fejezet, melyben jótanácsok bukkannak fel az életről, s egyben felsejlik egy
különös eset némely előzménye is)*

Mint hogy formákon múlik az élet.

Ki tudná például: elég csak áthajolnunk egy párkányon, mondjuk egy erkélykorláton, odafönt a magasban, elég csak lebámulnunk a mélybe, és nincsen is, aki megállhatná, hogy mindjárt óvatosan nyálat gyűjtögessen a szájába, majd a nyakát nyújtogatva, a hűvös korlátba kapaszkodva, ügyesen csücsörítve az útjára bocsássa azt a fehér gömböcskét, köpjön egyet, aztán pedig utánabámuljon annak a szállingózó buborékknak, olyan, akár egy utas nélküli, csillogó, apró ejtőernyő, odalent a poros aszfalt, a bokrok hullámzó levelei, és hallgatózzon is, hogy mikor hangzik fel végre az a kis toccsanás, hiszen szinte lebegni látszik, igen, milyen hosszú idő!

Hát lehet ellenállni? Nem bizony.

Mert azt is mondják sokan, akik értenek hozzá, hogy ugyan, mit számíthat a szándék és a vágy, tetszik, vagy nem, de a sok-sok szó, gesztus, nevetés és legyintgetés, egyszóval mindaz a sok forma, amivel élünk, mindez is kevés ahhoz képest, ahányan vagyunk, vagyishogy ha nem akarod és nem tudod is, de éppen úgy nevensz, legyintgetsz és bólogatsz, mint valaki, akit nem is ismersz, és ugyanazt mondod, mint ő és még annyi másik, és ez ellen nem tehetsz, merthogy a sok-sok test hasonlósága erősebb és hatalmasabb bármiféle akaratnál, mint ahogy a sok-sok történet is minduntalan egymáshoz simul, ezért aztán ami veled megesett, megtörtént az már számtalanszor, s amire vágynál, hát megunták azt már sokan.

Formák, bizony, ezeken múlik az élet.

És a részletek.

Az a különös eseménysor például, vagy talán helyesebb is, ha most mindjárt ügynek nevezük, tehát az az ügy, mely már a nyilvánosságra kerülésekor méltán háborította fel a műveltebb magyar olvasóközönseget, és aztán az idő múlásával önnön természete s a körülmények szerencsés, avagy éppen szerencsétlen összejátszása révén a köztudomásban ráadásul holmi jelképpé is nőtt, olyannyira, hogy hírével állítólag eljutott bizonyos külföldi országokba is, és, ezt viszont túlzás nélkül mondhatjuk, jó időn át ilyen-olyan formában foglalkoztatta még azokat is, akik egyébiránt, vagy mert az idejük, vagy mert a világról való gondolkodásuk nem engedi, többségében egyébként bizony nem sok időt áldoznak a hiábavaló olvasgatásokra, lapok gyűrögetésére és az érzések csűrésére-csavarására, nos, bármennyire is hihetetlen, de ez az ügy kétségkívül mindmáig számos felderítetlen, s ekképpen akár titokzatosnak is mondható részlettel bír.

Mi több, így, utólagosan azt sem szabad elfelednünk, hogy ez az eset, melynek éveken, helyesebben évtizedeken át való homályban maradása annyira érthetetlennek tűnt és kiváltképpen annak tűnik ma már, valójában számos más titokhoz hasonlatosan csupán a véletlennek, sőt, a véletlennek egész sorozatának köszönheti a kipattanását, s ezen bizony az sem változtathat, hogy mind a napvilágra kerüléskor, mind a botrány csitulását követően számos hozzáértő próbálta meg a bizonyítást, de legalábbis valamifajta eleve elrendelések, párhuzamosságok és törvényszerűségek kimutatását a titokban tartott történet, s a titok felderítésének eseményei között. Persze, hiszen valahogy ekképpen menekül az ember: ha már érzi, hogy a rejtély túlnő

rajta, legalább a törvényt próbálja megalkotni hozzá. Csakhogy bármi furcsa is, de éppen ezen elme-futtatások, amikor szívós munkával az ügy, hadd mondjuk így, valóban lenyűgöző alattomoságú, és sok ármánnyal annyi éven át titokban bonyolított részleteiből egyet-egyét a nyilvánosság tudomására juttattak, óhatatlanul is elterelték a figyelmet arról, hogy bár az események, s az ügyhöz sorolható kronológia többé-kevésbé ma már teljesnek mondható, ám végső soron a legfontosabb titok megfejtése a kezdetektől mindmáig egy lépést sem jutott előbbre.

Játékos kedvvel tán még azt is állíthatnánk, hogy nemhogy a felderítés teljesezett ki, de valójában a feladványok száma szaporodott csupán. És hogy a nyilvánosság ereje, s az életünket uraló, látszólag mindenható technika és a legmodernebb adattárolások, nyilvántartások és statisztikák ördögkonyhájára támaszkodó odaadó kutatás is vajon miért nem birkózhatott meg a rejtélyekkel?

Nem, nem ismerjük fel végre, nem a válaszok hiányoznak, de íme: még a kérdéseket feltenni is nehéz: a lakkos, színesre festett, faragott dobozkára újabb és újabb dobozkák borultak, s nem tudhatni, megvan-e valahol a kulcs.

Bízni persze lehet, és ahogy mondani szokás, bízni bizony kell is, elhinni például, hogy egy szál kihúzása, fogjunk bárhol hozzá, felbonthatja a színes gombolyagot, s hogy a történet, az ügy valóság-hű rekonstrukciója, mert ki is merhetne itt többre vállalkozni, több lenne az már, mint jóleső önbizalom, igen, hogy mindannak felidézése, ami hajdan megtörtént és mára a múltba merevült, talán ha egyébbel nem is, de vigasztaló sejtetéssel szolgálhat, ha érteni nem is, legalább meglátni és érezni próbálni, legyen most ez a cél, valljuk be, ez sem kevés.

Hogyan is történt hát mindaz, ami történt?

Válaszok?!

Nos, az egyik fogódzó a nyár, egy nyári délután, és hogy Székesfehérvár városában is augusztus volt, az 1996-os év augusztusának egy forró délutánja, augusztus 8-a, csütörtök, amikor a városi strand felől jövet, a fülében még a kiáltások, a vízcsobogás, a bőrén a nap szaga, igen, így állt meg a falnak dőlve, a főutcán, egy kapualjban, egy Mészáros Péter nevű, a nyári szünetét töltő ötödéves egyetemista diák.

*(mészáros,
avagy a második fejezet, melyben megismerkedhetünk egy jóra való fiatalemberrel, és mint a sétálóutcai kirakatok csalóka fényében, úgy tűnhet, megvilágosodik valami)*

A falnak dőlve, a főutcán, egy kapualjban megállt egy Mészáros Péter nevű, a nyári szünetét töltő ötödéves egyetemista diák.

A fáradtság is tette, a meleg, és persze a porszag, a kapuátjáró felől a kukákból a szemét édeskés illata, hogy nem a gyengeség, sokkal inkább valami öröm, amivel jólesett megpihenni, a rücskös, csaknem hűvös kőboltozatnál, és onnan nézni végig az utcán, hiszen éppen ilyenkor, ezeken az augusztusi délutánokon szerette Mészáros Péter a legjobban ezt a várost, ilyenkor, amikor ez a kis tér is, mintha semmi nem változhatna, miközben mégis, mégis folytonosan történik valami, állt csak és nézte, hogy a Péter-Pál templomhoz vezető lépcsősor felett remeg a levegő, és ettől odébb, a ruhabolt kirakatában mintha meg-megmoccannának a blúzok, tarka fürdőruhák, és bár az altemplom előtt az ormótlan emlékmű, a sisakos-köpenyes katonaszobor persze mozdulatlan volt, de a felhőtlen ég felé meredő orron és a sisak peremén barnácska verebek billegtek, hangoskodva lökdösték egymást, majd egyszerre huppantak le a

virágágyás poros földjére, hogy ott fürödjének, talán mert éppen ekkor lépett ki a Bástyá presszó üvegajtaja mögül a fehéringes, átizzadt pincér, hogy új vendéget keressen a felhúzott napernyők alatt, a fehérre mázolt vasasztalok körül, és a térből a túloldalon kifutó utcán is így éltek a boltok, a sötétlő üvegek mélyén csillogtak az órák, cipők, ingek, a nyitott ajtó mögött éppen csak sejthetően mozgott is valaki, talán egy eladó, talán csak az árnyékok, vagy a szemközti ablakról odavetődő fény, és onnan a kapualjtól Mészáros Péter láthatta a kanyarban a kis szökőkutat is a körbefutó alacsony kőpadokkal, nem folyt a víz, csak az üres kőkorsót tartotta türelmesen az a bronzból formázott nőalak, és erről persze eszébe jutott, hogy valahogy így állhat ott ő is a kapualjban, a vállán a kis sportszatyor, benne a még nedves fürdőnadrág és a törölköző,

micsoda meleg!, ó, az augusztus!,

ez a csontig ható forróság, hát éppen ez az,

mert hát van úgy, gondolta ez a diák,

van olyan nap, óra, pillanat, hogy nem is tudni miért, de most még minden apró részlet, mint valami titkos, bár éppen tudott értelmű jel, félreismerhetetlenül a jóra, sőt, valami ösztönös, de szavak nélkül is érezhető boldogságra mutat, meleg van, nem is mozdul a levegő, és a csend, a csoszsanásokkal, lépések koppanásaival, szavakkal és zörejekkel telített csend olyan, mint mondjuk egy napsütötte ablakpárkányon felejtett, csordulásig töltött vizeskancsó, az üveg és a langyos víz, és ha ránézel, hát a rajtuk áttetsző, ismeretlenné felnagyított körvonalak, az a felrémlő másvalami, ami, persze tudod, hogy nem kell félned, hiszen mégiscsak ugyanaz, ugyanaz, mint az imént volt, csak hogy aztán hirtelen, tetten nem érhetően és magyarázat nélkül, úgy, hogy a részletek akár változatlanok tűnnek és sértetlenek is maradnak, de világosan látod és nem csak látod, de érzed is, hogy az egész, az a gomolyag, amit az ember egésznek nevezne, az egyszer csak megváltozik, fel nem foghatóan más lesz, és már nem is csupán az apró jelekben, de igazán a teljességével, hogy ami az előbb még valami csorbíthatatlan erőnek látszatott, az most már maga legyen a széthullás és a mindent felfaló rothadás, az alattomosan szivárgó, orrfacsaró bűz, mi is? mondjuk egy önnönmagát emésztő, mégis éhes gyomor, amiben éppen a bomlás miatt fordulnak ki önmagukból a részek, s aztán általuk egyszer csak az egész, igen, tetten nem érhető, de már tudod, hogy nem csak körülötted, de menthetetlenül benned is van ez a változás,

és hogy mi volna ez: romlás?, széthullás?,

hát éppen úgy, mint egy forró nyárvégi délután, a levegő és a porszemcsék, az aszfalton, az utca közepén s a túloldalon a sárga fény, itt pedig az árnyék, akár egy bolyhos, befülledt takaró.

S ahogy effélékre gondolt Mészáros Péter, közben már el is lökte magát a kőlabazattól, mert a túloldalon, a narancssárga kosárlabdákkal, tarka futball-labdákkal, színes rövidnadrágokkal és csillogó horgászbotokkal virító sportárú-bolt és a férfiingeket kínáló kirakat között halk csilingeléssel kinyílt az antikvárium üvegajtaja, és egy alacsony, törekeny termetű férfi lépett ki a fénybe,

Soóky tanár úr!, ismerte fel rögtön Mészáros Péter,

hiszen ez Soóky tanár úr!,

s mindjárt vissza is húzódott, igen, nem előre lépett, ki az aszfaltra, hanem beljebb, mint aki el akarna bújni a kapuátjáró alá, bár, még ha zavarodottság, vagy szégyen diktálta is, az effajta takarózásra korántsem volt szükség, hiszen, láthatta akkor már a diák, Soóky tanár úr, aki hajdan őt is irodalomra és az angol nyelvtan szabályaira oktatta a város százesztendő

gimnáziumában, Soóky tanár úr, aki még a hajdani leánygimnáziumban kezdte a pályáját, sóhajok és csak suttogva továbbadott, legendás történetek tucatjait hagyva maga után, mint valami sűrű, átható illatot, és irigyei és ellenségei szerint is mesterien ötvözte a máskülönben nem éppen egy leánygimnáziumba illő vonzerejét a kétségbevonhatatlan, mi több, lenyűgöző tudásával, hogy méltán neveztesse a város egyik legkiválóbb tanáremberének, hány éve is?, tűnődött a diák, hét, vagy talán nyolc is, hogy utoljára látta, s íme, most ott lépked a fényben az, ami abból a törekeny testből megmaradt: a ritkás szálú, ezüstfehér haj, a finom metszésű arcél, a csillogó fabot gumijának tompa koppanásai, ahogy Soóky tanár úr lassan, fáradságosan halad ebben a későnyári forróságban, persze most is kifogástalan fehér ingben és fényes feketére tisztított cipőben, csak éppen a világosszürke zakó háta ráncolódik úgy, mintha egy fogason lógna csupán alá, egy rosszul kiválasztott, aprócska vállfán, lépkedett lassan Soóky tanár úr, s ez a fáradságos haladás láthatóan olyannyira felemésztette minden erejét, hogy a rázubbogó fényről, a forróságról, az utcáról sem vett talán tudomást, de főleg nem arról az ismeretlen fiatalemberről, aki a falhoz hajolva a szemközti kapualj névtáblajegyzékén kereshetett egy nevet.

És ahogy a távolodó öregembert figyelte Mészáros Péter, és a zavarodottságát mindinkább felváltotta a szégyenérzet és a szomorúság, éppen úgy, hogy ez a kettő elválaszthatatlanul keveredett össze, szégyen és szomorúság a bujkálás miatt, szomorúság és szégyen az apró, törekeny test láttán, s mindehhez a tétova lépések, ahogy először csak kihajolt az árnyékból, majd, mintha az öregember után eredne, a kis sportszatyrot újra a vállára csapva már kint is állt az utca közepén, hová, merre, nem effajta kérdéseken gondolkodott, s oda sem figyelve, hiszen nem a régi könyvek boltjába akart volna belépni, pusztán a kilincset megfogni, nem is megfogni, csak annak a kilincsnek az érintését érezni támadt kedve, de persze a mozdulatot sem hagyhatta már félbe, benyitott hát ő is a langyos, dohos papírszagba. Tétován sétált el a mennyezetig érő polcok előtt és aztán egy, a felső polcsoron végigfutó rezes korlátba kapaszkodó kampós végű létránál megállt, a sportszatyrot a földre engedte, s taláalomra kutakodni kezdett a könyvek között. Augusztusban, egy csütörtök délután.

(könyvszag,

avagy a harmadik fejezet, hogy mi járhat egy fiatalember fejében és hogy száradófélben van egy vizes fürdőnadrág is)

Taláalomra kutakodni kezdett a könyvek között. Augusztusban, egy csütörtök délután.

Mészáros Péter ugyan bölcsészhallgató egyetemista diák volt, aki az ország fővárosában magyar nyelvet, irodalmat és történelmet tanult, kényszerűen is rendelkezett hát bizonyos jártassággal ezen a téren, mégis, soha nem szerette az antikváriumok fojtott csendjét, de még a régi könyvek szagát, a száraz papírlapok tapintását sem, olyannyira, hogy tanulmányai során feltűnő módon kerülte a könyvtárakat is.

Az élet!, magyarázta nemegyszer, ha valamiképp a bibliotéka látogatására kényszerült, hiszen nem lehet azt nem látni, hogy minden, ami odakinn van, az nem lehet véletlen, hogy olyannyira más, mint itt ez a sápadt lámpafény, a lapok zörgése, a csend, ráadásul ez a sok nő, aki itt mintha nem is önnönmaga lenne, csak maga elé mered, se lát se hall, elsuhanó tekintetek, lopott pillanatok, csupa lehajtott fej, tarkók és görbe vállak, éppen hogy az elmúlás ez, miközben nekem egyre jobban megfájdul a fenekem a párnázatlan, kemény széktől, nem is beszélve az álmoosságról, jó, jó, tudom, fejezte be, hát éppen ez az, mutatott még körbe, de már csomagolt is, mert ilyenkor már többen is rápisszegtek általában, a csend, ugye?, sajnálom, valahogy nekem nem jut erre időm.

Nem csoda hát, hogy Mészáros Péter ezúttal sem szándékozott hosszú időt tölteni a polcok között, és nem állítható, hogy különösebb izgalmat okozhatott volna a számára bármely töredezett, ódon fóliás, díszes bőrkötéssel eladott régi könyv, s ha elolvasta is most néhol a kötetek gerincére nyomott fekete és arany betűket, sokkal inkább unalmában, mintsem valami érdeklődéstől vezetve tette, s éppen így, csak a tétován sétálgató ujjak ösztönének engedve tolt vissza a sorba egy sötétbarna bőrkötésű, bordázott gerincű, vastag könyvet, hogy aztán, miért is?, utólag sem tudott mást mondani, éppily gondolattal öntudatlansággal rögtön elő is húzza megint és belelapozzon: „Fejér vármegye leírása, természetrajza és történelme, írta Thirring Gusztáv dr., Posner Károly Lajos és Fia térképészeti műintézetében metszett és nyomott térképekkel illusztrálva”,

hát persze, mormolta Mészáros Péter, mit találjon az ember a székesfehérvári antikváriumban, ha nem ezt, Fejér vármegye és a dicső múlt, helyben vagyunk, Székesfehérvár, a koronázó város, dünnyögte, miközben a dombornyomású fedőlapot nézegette,

Szent István király a hősi halmokon, amint éppen feljárnja koronáját, jogarát és országalmáját Szűz Máriának, térdre ereszkedett a király, így emeli a díszpárnát az ég felé, és glória ragyog az ő feje fölött is, akárcsak a dicsőfénybe fogott Mária és a karját nyújtó kisdéd homlokánál, Fejér vármegye címere, nyugtázta Mészáros Péter a létrának dőlve, és most már az én ujjnyomaim is, fűjt rá a könyvre, vaskos kis porfelhőt lebbentve fel, aligha forgathatták ezt mostanában, hőkölt rögtön hátra, s a kötetet is visszatolta a helyére, azaz csak toltta volna, mert mintha a polcon maradt könyvek nőttek volna észrevétlen gyorsasággal a foghíjba, vagy a dicső múlt krónikája duzzadt volna meg, mint az ágyfiókból előrángatott, s a friss levegőn felvert ágynemű, mindenesetre a bőrkötéses történelem oly nehezen csúszott vissza a sorba, hogy végezetül Mészáros Péter, persze csak hogy már lopva körülnézett, nehogy a rongáláson kapják, két-háromszor a tenyerével is a bordás gerincre csapott, így állítva helyre a rendet, ha úgy tetszik, némi erőszakkal így zökkenve vissza a papírok őrizte időt.

Dolga végeztével a kis sportszatyorért hajolt le, amikor a lábainál egy papírlapot pillantott meg, csak a könyvből eshetett ki, gondolta rögtön, hiszen más magyarázat nem is igen adódhatott, elvégre az bizonyosnak tűnt, hogy a lapocska az imént még nem hevert a földön, azt látnia kellett volna, talán valami jegyzet, vagy árcédula, de meglepve konstataálta, hogy egy fényképet tart a kezében, s ettől mindjárt meg is gondolta magát, egy jelentéktelen feljegyzést, egy árcédulát még csak összegyűrhet, de egy fénykép azért mégiscsak más, más bizony, mondta magának, íme, itt a hátulján szép, kerek betűkkel néhány szó:

*doboz, doboz,
alcsútdoboz,*

szépen egymás alá írva, mintha valami versike lenne, és alábiggyesztve még egy évszám is: 1979, a másik oldalon pedig, hiszen ezen arcok és alakok vannak,

no lám, márpedig akkor most mi legyen, hiszen egy fényképet nem lehet csak úgy eldobni, ráadásul, vette jobban szemügyre, ez nem is olyan régi, igaz, fekete-fehér, de sehol semmi folt, semmi kopás, mintha csak az imént készült volna, igen, úgy áll az a három alak is, akárha a kinti napsütésben várakoznának, máskülönben egészen furcsa is ez a kép, nézte tovább Mészáros Péter, mintha egy dombtető volna, vagy talán a fényképész állt csak lejjebb, s a háttérben egy ház ablaka, a fal és a tető ferde vonala, és a képen középpütt egy asszony, előtte két gyerek, nem lehettek több, mint hét-nyolc évesek, amikor a felvétel készült, egy kislány és egy kisfiú, fogják egymás kezét, a lány mosolyog, de a fiú arca egészen komoly, kicsit oldalra billenti a fejét, és szigorúan néz a lencsébe,

és, és..., mintha láttam volna már ezt az arcot, jutott Mészáros Péter eszébe hirtelen, az asszony egyik keze a fiú, a másik a lány vállán, és a kép háttérében sötétebb foltok, fák, egy két bokor talán, nyár volt, de mindenképpen sütött a nap, a kislányon pántos ruha, s csaknem ugyanolyan az asszonyon is, a hajuk kibontva, sötét a lány haja, szőke az asszonyé, a fiún kigombolt, kockás ing, a haja egészen rövidre nyírva, és milyen ismerős az arca, a szeme is, és nemcsak a részletek, gondolkodott el újra Mészáros Péter, igen, ismerős, az nem lehet, hogy ne láttam volna már.

Elkomolyodva, s a lopásra még csak nem is gondolva rakta el a képet, majd rögtön előhúzta, mert rájött, hogy a nadrágzseb nem éppen biztonságos hely egy könnyen gyűrődő fotográfia számára, az ingébe csúsztatta hát, a sportszatyrot pedig a vállára vetette, mi lesz, ha észreveszik, jutott az eszébe, igaz, már akkor, hogy indult az ajtó felé, de mindjárt megnyugodhatott, mert üres volt a bolt, s a pultnál is éppen hátat fordítva elmerülten rakosgatott egy kék köpenyes fiatal férfi, a köszönésre kapta fel a fejét, viszontlátásra, szólt hátra Mészáros Péter hangosan, viszontlátásra, jött a gyors válasz, s erre már csupán a bejárati kis ajtócsengő felelt.

A bolt hűvöse után talán úgy tűnhetett, nem csökkent még a forróság, pedig már jócskán a délután végére járt az idő; megnyúltak az árnyékok és sárgább lett a fény, és a Bástya presszó teraszán is felélénkült az élet, csaknem minden asztalnál ült már valaki, s nem is húzódtak már be a napernyők alá,

persze, ez már nem ugyanaz a napsütés, mint ahogy, nézett el az Országalma felé Mészáros Péter, a Fő utcán is sétálgattak már a munkától, vagy éppen a pihenéstől ráerőssé vált járókelők, és ez, mármint a sétálók látványa a diákban is újra felkeltette a kíváncsiságot, de legalábbis a kedvet, hogy kerülővel, a Fő utcán újra végigballagva térjen haza.

Haza?, a szülei lakásába, abba a szűk szobába, ahol még az évekkkel ezelőtti Mészáros Pétert idézték a tárgyak, egy gimnazista fiút, aki ilyenkor mintha nem is foszlott volna halovány emlékké, nem, sértetlenül és változhatatlanul maradt ott, s mi tagadás, nem csupán egészen jól megfért a fővárosból visszalátogató egyetemista diákkal, de, értette meg Mészáros Péter mindannyiszor, e szobában, de magában a városban is egyszerűen valóságosabbnak és főképp hihetőbbnek tűnt annál. És ahogy az effajta gondolatfoszlányokat hessegetve Mészáros Péter végigsétált a püspöki palota előtt, majd, egy-egy ismerős arcon, s az ismerős vonások felidézte emlékeken lustán eltűnődve ment végig a belvárosi Korzó presszó teraszánál, hallgatta a presszó bűzös, zsírszagú homályából kiszűrődő gépzenét, és a fakorlát mögül hozzáérő párbeszédet, de persze a fejét elfordította, mert már a lehetőség is elrémisztette, hogy netán egy régi iskolatárs a felismerés örömeivel egy kilátástalanul hosszú, és már a kezdetektől világosan tudhatóan értelmetlen, az emlékeket idézgető, vagy ami még rosszabb, a jelent kutató beszélgetésbe ránthatja, csak a könyvesbolt kirakatánál állt hát meg, hogy biztonságba helyezhesse a még mindig az inge alatt rejtőző antikváriumi szerzeményét, nos, az 1996-os év augusztusának nyolcadik napján, amikor a Péter-Pál templomharangja, és a Belvárosi templom harangja egymásnak felelgetve jelezték, hogy immár e nyári délután betöltötte az ötödik óráját is, és még el sem csitulhatott a zúgás és a felriasztott galambok burukkolása, s talán még a levegőben szállingózott némely ürülék, amit a visszaereszkedő karmos lábacskák rugdaltak le a gipszscirádákról és a bádoggal szegett párkányokról, akkor és ott, a székesfehérvári Fő utcai könyvesbolt kirakata előtt különös eseménysor vette kezdetét.

Mert ahogy Mészáros Péter előhúzza a fotográfiát, hogy még egy pillantást vessen a lapocskán fénylő arcokra, még el sem rakhatta a képet, de a tekintete máris a kirakatra tévedt,

avagy felelőtlenség volna most már véletlenekről beszélni?, ki adhat erre bátorsággal választ, ki az, aki elhiheti, még ha tapasztalni gondolja is, hogy a múltból oly egyértelműséggel kirajzolódó törvények a jelenben valamiképp nem tűnnek elő, s hogy mindaz, ami eljön, nem mutatja meg előre önmagát, lehet-e ott szabad akaratról beszélni, ahol a tárgyak és a titkos történetek végzései uralkodnak,

hiszen Mészáros Péter egyenesen és tévedhetetlenül egy könyvre meredt, egy könyvre, melynek borítójáról egy arc, a szerző nézett a meglepett diákkal farkasszemet, igen, a könyv nem volt ismeretlen a diák előtt, mi több, szándékában is állt megvenni azt a frissen megjelent regényt, melyet a napilapok már jó ideje úgy emlegettek, mint a jelenkori magyar regényírás régen várt fordulatát, az elmúlt évtizedek keserű, de kathartikus, s ekképpen tanulságos históriáját, mely méltán tarthat számot a szakma, de a szélesebb olvasóközönség, és hogy mást ne mondjunk, az okulni vágyó, annyit mindent megélt, tépelődő nemzedékek érdeklődésére, s persze nem mulasztották el megjegyezni, hogy a mű természetesen a szerző, a neves író, Kőrösi Zoltán eddigi pályájának a csúcspontja is,

igen, mert őt látta a megdöbbsent Mészáros Péter a kirakatban, az ismert fővárosi író fényképét, ahogy a fejét kissé oldalra billentve szigorúan mered a reménybeli olvasóra, ám ebben még nem lett volna semmi meglepő, csak hogy akkor már a diák azt is felismerte, hogy ugyanaz az arc tekint rá a kezében tartott fényképről is, igen, igen!, semmi, de semmi kétség nem fért hozzá, ugyanaz a szem, a száj, az arc vonásai, az egyik persze még kisfiú, a másik már felnőtt férfi, ennyi a különbség, de mégis, ugyanazok, ugyanazok eltéveszthetetlenül.

Kőrösi Zoltán, Kőrösi Zoltán, mormolta meglepetten Mészáros Péter, s bizton állíthatjuk, valóban nem volt ez akkor még más, mint meglepetés, indulattalan csodálkozás a körülmények e furcsa összejátszása miatt, különösség, ami persze nem jelentés nélküli, de nem is több mint a kétszer kimondott név, egy mormolás a kirakat előtt,

vagy higgyük-e, hogy éppen ekképp kezdődhet a kimondott szavak uralma rajtunk?,

higgyük-e, hogy bár maga sem értette, de valami furcsa és magyarázat nélküli izgalom támadt a szünidejét töltő diákban?,

annyi bizonyos, hogy Mészáros Péter a fényképet még el sem rakta, de máris elhatározta, jó, most azonnal megveszi magának azt a bizonyos regényt, igaz, minek is halasztaná, ha már a véletlen így akarta,

s meg is tette volna, csak hogy a bolt ajtajára már leeresztették a vasrácsot az eladók, és a távozók éppen az utolsó lámpát kapcsolták fel odabenn, azt, ami majd egész éjszaka világít a hátsó részeken, akár csak odakint, az üveg mögött a kirakatban vibráló neon, épp mint a hold fénye egy szigorúan maga elé meredő, mozdulatlan arcon.

Hát akkor majd holnap, gondolhatta Mészáros Péter, és hazaballagott, hol a járdaszegélyre, hol az úttestre lépkedve végigbillegett, végig a Fő utcán a cirádás lámpaoszlopok alatt, el a Magyar Király Szállóig, a válláról lelógott a kis sportszatyor, benne a törölköző, a fürdőnadrág, megszáradt már mind a kettő talán.

(kőrösi,
avagy a negyedik fejezet, ami szól az élet és az irodalom bonyolult összjátékairól, és valami titokzatos fényképekről is)

Törölköző, fűdónadrág, megszáradt már mind a kettő talán.

Másnap, afféle augusztusi reggel volt, augusztus hó kilencedik reggele, melegen süttött már a nap, de a fák tövénél, a fűcsomókon még a hajnali harmat csillogott, hogy vizes lett a rohangáló kutyák lába, és tüszkölve rázták ki az orrukából a hideget, és odafönn is a felhők egyre nőttek, szinte észrevétlen, mint a túlforralt tej felszínén a bőrösödő föl, amikor Mészáros Péter, ez a szünidejét töltő bölcsésztanuló, aki tegnap még olyan unott álmoossággal és ráérő lassúsággal sétálgatott a forró, poros aszfalton, e napra pedig korán ébredt, frissen és kipihenten, mi több, valami enyhe, de tagadhatatlan izgalommal is, és a reggeli kávé után akár rögtön indult volna, hogy a könyvesboltban bepótolja a tegnap elmaradt vásárlást, ám még nyolcat sem mutatott az óra, tudta hát, hiábavaló a sietség, így az ablakhoz ült, a kezében újság, azzal könnyebben megy talán az idő.

Csakhogy, amiként már az előző délután, úgy e reggelen is másfelé kanyarodott a történet, mint bárki is hitte volna, igen, mintha a hétköznapokban gyakorta, s könnyű szívvel emlegetett véletlen most is azt akarta volna megmutatni, kár, nagy kár a túlzott bizalomért, lássuk: mekkora a hatalmuk a részleteknek, gyanútlanóság?, vagy a kivédhetetlen kényszer?, vagy talán ne firtassuk, vigasztalóbb, ha elhithetjük, nem más ez, ez a rekonstrukció, mint könnyű játék a szavakkal, szórakozás, ahol gond nélkül egybecsúszhat a kezdet és a folytatás.

Mert Mészáros Péter a hűtőszekrény tetején heverő újságok közé túrva az *Élet és irodalom* című irodalmi és közéleti hetilap elmúlt heti példányát vette magához,

de mit keres itt egy *Élet és irodalom?*,

s ahogy az újságot a kávéscsésze mellé, a konyhaasztalra terítette, szétnyitotta a lapokat, úgy, hogy rögtön a huszonegyedik oldalra lapozott, oda, ahol a teljes oldalt betöltő szöveg fölött feketén virított a szerző neve: Kőrösi Zoltán.

Nocsak!, húzta föl a szemöldökét Mészáros Péter, és az asztalra könyökölt, „vannak megtörtént és elmulaszthatatlan dolgok, amelyekben mégis minden szétesik, akár a bottal piszkált száraz levélhalom, semminek nem lehet már köze semmihez, s az ember mit tehet mást, elhagyja magát és figyel, tudja, jobb is, ha nem gondolkodik”, olvasta az első sorokat, s ettől mindjárt homályos rosszkedve is támadt,

micsoda marhaság!,

úgy is van, nem lehet ezt másként mondani, marhaság, dűnnyögte maga elé,

mi az, hogy nem gondolkodik, hogyan lehetne úgy figyelni, és egyáltalán, lehet-e nem gondolkodni, már amilyen jó is lenne az, hátradőlni, és csak lenni, még arra sem gondolva, történik-e valami egyáltalán.

De azért szorgalmasan, s mi tagadás, némi kötelességérzettől hajtva végigolvasta a szöveget, noha a későbbiekben sem igen értette, vajon mit akarna mondani a szerző. A novella ugyanis hemzsegett az életre vonatkozó, s főként az élet mibenlétét kutató megismerés kilátástalanságát taglaló megállapításoktól, miközben mániákusan valami Balázs Attila nevezetű, nagytestű hentesmestert próbált megidézni, aki a szerző szerint az utódszerzés, egy fiúgyerek utáni vágyában holmi bűntényekre, de legalábbis csalásokra ragadtatta magát, bonyolult bűnszövetkezetet szervezett, és titokzatosnak szánt megjegyzéseket ejtegetett el. Márpedig az

effajta bölcselkedéseket Mészáros Péter kiváltképpen nem szerette, már csak az érthetetlen-ségük miatt sem,

nem is beszélve arról, hogy, fejezte be az olvasgatást most már igencsak rosszkedvűen a diák, hogy végezetül az is kiderült, miszerint ez a Kőrösi Zoltán a vélhetően magvasnak szánt okoskodásait egy teljességgel valószínűtlen történetre aggatta rá, igen, mintha bármelyik is segíthetne a másiknak, a hazudozás menthetné a butaságot, vagy fordítva, az üres, okoskodó szavak lophatnának életet a mondatokba.

De mert Mészáros Péternek kétségkívül sajátja volt egy bizonyos kitartás, szorgalom, ami kis túlzással akár makacsságnak is nevezhető, hát ez a konyhaasztali olvasgatás nem tántorította el attól, hogy a kilenc órai nyitás után néhány perccel már a Fő utcai könyvesbolt pénztáránál álljon, s az aznapi legfrissebb vásárlóként,

ötszázötven forint, a fene egye meg!,

a fémtálcába rakja a könyvért fizetendő meglehetősen tetemes összeget. Odakint pedig, már a kirakat előtt, első dolga volt, hogy újra összehasonlította az antikváriumban talált, s e reggelen kellő előrelátással magával vitt fényképet a hátsó borítón ékeskedő portréval, s megállapította, immár kétségbevonhatatlanul, hogy a két arc bizony egy és ugyanaz, vagyishogy persze mások, hiszen éppen így, egymás mellé helyezve olvasható ki belőlük az, mit jelenthet a valóságban, azaz szavak és bölcselkedések nélkül, csak a szemnek és az érzéseknek üzenve az idő, a romlás,

mennyi is, két-három évtized?, még talán több is lehet, nehéz volna ezt így megmondani,

de tagadhatatlanul ugyanazon személy nézett rá mind a két képről, Kőrösi és Kőrösi, itt is egy, ott is egy, sok lesz a jóból, akár jobbra figyelt, akár balra, Kőrösi Zoltán volt az bizonyosan.

Csak ezután kezdte el betűzni a borítólapra szerkesztett ajánlószöveget, melyben, ahogy az már szokás, a mű nagyszerűségét és értékeit ecsetelte lelkesen a kiadó, felhívva a reménybeli olvasó figyelmét arra, hogy a kezében tartott kötet, ez a *Mindenszentek* címmel közreadott mű, éppen az a régóta várt családragény, mely, mint önéletrajzi ihletésű eposz a szerző életét meséli el, s egyben a legszebb férfikorába ért főhős lírai visszaemlékezéseit tágitja a családtagok, ismerősök megjelenítésével oly költői parabolává, az elmúlt évtizedek tanulságos leírásává, csodásan lebilincselő történeté, ami ilyenképpen az emberi sorsok és egy ország hanyattatásainak izgalmas, és akár dokumentumértékűnek tekinthető históriája is. Ezt az ömlengést követte aztán a jeles szerző életrajza, mely tudósította Mészáros Pétert arról, hogy Kőrösi Zoltán 1962-ben született Budapesten, s ott él ma is, hogy több szó ne is érje ezt a külsődleges eseményekben talán sivárnak tetsző, ám szellemiekben oly fordulatos életutat, melyet Kőrösi Zoltán mindaddig, s remélhetően a jövőben is a fáradságot nem ismerő tanulásnak és, ezt a fordulatot használta a szövegecske: az irodalmi munkálkodásnak szentelt, hogy ezen opusszal immár negyedik kötetét alkothassa meg.

Mindenszentek, hát, nem is tudom, eresztette le azt a könyvet Mészáros Péter, tartok tőle, hogy ebben ugyan nem sok szó esik dobozokról és alcsútokról,

micsoda egy hülye cím!, vigyorgott és megrázta a fejét,

és akkor íme!, újra csak: laza fonadék a világ, minek fontoskodni, s mire fel a gúny, igen, laza fonadék, s minek az érzékenység, ki mondja meg, mire való, ámbár legalább az, hogy fonadék, hogy ezt hihesse az ember, már az is valami,

mert ahogy Mészáros Péter szórakozottan végigpörgette az ujjai közt a vaskos regény lapjait, egy helyütt megakadt, s az egész könyv is szétnyílt, valósággal kifordult, mintha szántsándékkal meg akarná mutatni magát, és egy fénykép tárult az ámuló diák elé, egy fénykép, amin, nem is a kép közepén, inkább egy kissé oldalra húzódva egy kisfiú állt valami dombtetőn, egy ház előtt, és a fejét kissé oldalra hajtva, szigorúan nézett a hajdani fényképészre, a háta mögött egy fal, egy ablak, egy háztető ferde vonala, messzebb pedig sötét foltként fák, bokrok magasodtak, mintha megfeketedett felhők volnának a fényben, mert a képen, vagyishogy ott és akkor, ahol az a fénykép készülhetett, szikrázóan sütött a nap, élesek voltak az árnyékok,

hiszen, bámulta döbbeneten Mészáros Péter, hiszen ez ugyanaz a kép, mint amit tegnap találtam, azaz mégsem, mert a tegnapi képen hárman állnak, hárman: az asszony, a kislány és a kisfiú, itt pedig csupán a fiú van egyedül, és mégis!, változatlan a ház, a fák, a bokrok, a fény, és főként a kisfiú,

igen, rakta hirtelen egymás mellé a két képet, és nem csupán a háttér, az alak, az arc, a rövidre nyírt haj, a kigombolt kockás ing és a rövidnadrág, de a szeme, és az a szigorú komolyság is, világosan látszik, hogy ez nem csupán két hasonló fénykép, de egy és ugyanaz, vagyishogy annak kellene lennie, csakhogy akkor hová, s egyáltalán, hogyan tűnhetett el az asszony és a kislány, olyan nincs, hogy életre kelnek, fogják magukat és elsétálnak, és ráadásul mit jelentsen itt, a könyvben a kép alatt ez a dölt betűs felirat:

„1969, Budapest”,

állt Mészáros Péter a székesfehérvári Fő utcán, a könyvesbolt előtt a sárga augusztusi napsütésben, de akkor már a falnak támaszkodott, a szűrős, szemcsés vakolatnak, és csak bámulta a kezében tartott képeket, a fényképet, ahol egy asszony és két gyerek nézett vissza rá, s nézte a könyvet,

81. oldal, a magányos kisfiúval, 1969, és a másik: 1979,

hogyan ismerhetné ki itt magát az ember, fújt dühösen, ekkora marhaság, persze nem volt, aki válaszoljon,

marhaság!, csapta össze dühösen a lapokat, a könyvet, s csak a borítóról meredt rá az az arc, úgy, mint aki tudhat valamit.

Így történt tehát, hogy az 1996-os esztendő augusztusának kilencedik napján, ezen a pénteken, legyen bár nyár, meleg és szünidő, a könyvesbolt meglátogatása után Mészáros Péter nem a városi strandra indult, mi több, elindulni sem igen tudott, tanácstalanul billegett a járdaperemnél, hol balra nézett, a műszaki áruház, a Virágóra felé, amerre máskülönben a parkon, a Zichy ligeten átvágva a strandhoz sétálni szokott, hol pedig jobbra, az Országalmára, a püspöki palota fehér stukkókkal cirádás zöld tömbjére, amerre, ki tudja, talán várja a tegnapi kaland folytatása?, s végül a fotográfiát a könyvbe, a könyvet a hóna alá dugva az utóbbi irányba fordult,

ugyan!, hiszen nincsen, nincsen és nem is lehet, aki megállíthatná a sülyedést, hát miért akarná valaki önnönmagától elvenni a zuhanás örömét,

és Mészáros Péter lassan, ráérősen ballagott a régi könyvek boltjához, mint aki valami süppedős homokra ért, vagy mintha a lépéseivel a töppedt szemetet rugdálná fel az útszegélyről, és úgy röppentek odébb előle lustán a galambok is, mozdulatlan volt a levegő, csak távolabb, a piactér fölötti égen gyülekeztek felhők, kékesszürkén bodrosodó, esőt ígérő felhők.

Az antikváriumban a diák rögtön a polchoz sietett, ahhoz a sorhoz, ahonnan tegnap azt a bőrkötéses, vastag könyvet előhúzta,

ám, látta meglepetten, lehet hogy hiába jött?, mert a könyv már vásárlóra talált, de legalábbis eltűnt, nem volt a korábbi helyén, ha ugyan az emlékezete nem csalta meg, és nem rossz helyen keresgetett, noha minden olyan változatlanok tűnt, a létra, a fények, de még a többi kötet is, csupán az a bordás gerincű nem volt sehol,

megvették!, hasított a diákba a rémület, és hirtelen megérezte, miféle hideg verejtékcseppek gördülnek le a hónaljától a nadrágját tartó széles bőrvölgig, igen, mert akkor az már rémület volt, a félelem, hogy a magát alig-alig megmutató titok íme, máris kicsúszhat a kezéből, s a megdöbbenés is, hogy milyen könnyedén, csúfolódva teheti ezt, a diák még azzal áztatná magát, nem más volna ez a kutatás, mint afféle vakációzó könnyű időtöltés, az üres órák elütése, amiben játszadozva, csak önnön kedvére fogad el valami részt, ám nem adja oda azt, amit nem akar,

nincsen itt!, támaszkodott a létrának, s most már nem is leplezhette a kétségbeesését, tanácstalanul húzta végig a kezét a könyvek sora fölött.

Hogy mennyi idő, nem is fontos, míg végre tétován indult a kijárat felé,

a francba, Kőrösi Zoltán, szorította a hóna alá a könyvesbolti szerzeményt,

s már az eladói pultnál járt, amikor, az ajtó melletti polcon, éppen szemközt meglátta a tegnap forgatott könyvet, de úgy, hogy rögtön egészen tisztán a bordák között az arany nyomású betűket is, oly feltűnően és egyértelműen, mintha valaki szántszándékkal helyezte volna arra a helyre azt a kötetet, oda, hogy ugyan máshol legyen, de el se kerülhesse a figyelem, csak színes magazinok, egymásra tornyozott újságok lehettek volna ott rendesen, s azok is vették körül, vagyis aki odacsúsztatva, egészen bizonyosan számíthatott rá, mennyire szembeszökően mutatja meg magát a sok színes lap között ez a feketésbarna bőrkötés, vastag könyvgerinc, véletleneket emlegetni itt alighanem már felesleges.

És ahogy Mészáros Péter levette a polcra azt a könyvet, és a tenyerére támasztva találmra belelapozott, valójában nem is csodálkozott, hogy egy lapocskát hullott ki az oldalak közül, nem, inkább valami elégtétel és öröm volt ez, amikor látta a lábainál azt az újabb papírt, még huszonnégy óra, egy nap sem telt el a fénykép előkerülése óta, és íme, most már meglepődni sem tudott,

egy térkép, emelte fel a lapot,

Fejér megye hegy- és vízrajza, a közúti és vasúti hálózattal, olvasta a feliratot, vagyis, nyugtázta rögtön, nem egyszerűen a könyv egy oldala libegett alá, hiszen ez a térkép alig néhány éves lehet csupán, s az aztán bizonyos, hogy nem a Posner-féle térképészeti műintézetben készült, lám, Kartográfiai Vállalat, hát ez tényleg nem ugyanaz, jöhet tehát az újabb feladvány, ki rejt efféle térképet egy régi könyvbe, s főként miért, már persze ha van valami célja egyáltalán, ez itt a kérdés,

és miközben ezen morfondírozott, már látta azt is, hogy valaki ezen a kitépelt térképlapocskán egy jelet is hagyott, egy karikát, ami körbekerített egy nevet: Alcsútdoboz,

Alcsútdoboz!, világosodott meg a diákban a tegnap még érthetetlen felirat, hiszen hogyan is nem jutott az eszébe!, ez egy falu, doboz, doboz, alcsútdoboz, nem is jelenthet mást a fénykép hátulján az a néhány szó, egy falu nevét, egy tintával megjelölt helyet?, de még végig sem gondolta ezt jóformán, máris tudta, igen, így van, ezúttal nem tévedhet, és hogy nem is ez a kérdés, hanem sokkal inkább az: ki járhatott e könyvnél, ki hagyhatta véletlenül, avagy nagyon

is szándékosan ezt az útmutatást, mert mi tagadás, akkor már valami effélet képzelt kimondatlanul is, hogy nem kevesebb, mint útmutatás lehet ez, ki volt hát, s vajon miképpen függhet össze ez az egész szövevény azzal a Kőrösi Zoltán nevű íróval, akinek a könyvét még most is úgy szorítja a hóna alá, mintha nem volna más, amibe kapaszkodhat a tanácsalanságban,

amikor a térképlapocska sarkában újabb jeleket, apró, gömbölyű betűket pillantott meg, egy *S* és utána pont, s mellette egy *G*, megintcsak egy ponttal, és a rövidítés jelentése még nem is világosodhatott meg előtte, amikor már ráismert a kézírásra, a betűk annyiszor látott, ismerős formájára, Soóky Gábor!, kiáltott fel hangosan, Soóky tanár úr, és egyszeriben élesen elébe tűnt a kép, a tegnapi délután, ahogy az a gyűrött vállú zakó, az ezüstfehér haj, a gumivégű fabot távolodik a Bástya presszó felé, a tegnapi nap, mintha ki tudja milyen régen lett volna már.

Soóky Gábor a város külső részén lakott, egy panelházakból épített lakótelepen, tudta ezt jól Mészáros Péter, hogyne emlékezett volna rá, hiszen a gimnáziumi tanítási idő utáni délutánokon, mint valami összeesküvők, egynéhány társával nemegyszer meglátogatták a közkedvelt irodalomtanárt, hogy ezeken a furcsa, nem éppen hivatalos hangulatú különórákon kissé zavartan, s mi tagadás, gyakorta igencsak értetlenül hallgassák az idős férfi dűnyögően csöndes, elharapott szavait, mondatait olyfajta dolgokról, melyek a gimnáziumi órákon még csak szóba sem kerültek, nemhogy a tananyaghoz tartozhattak volna, hát igen, a metafizikai fejtegetések és a későcsászárkori latin auktorok összevetése a halódó szocializmus mindennapi praxisával nemigen kaphatott külön fejezetet a tantervben, ha mást nem is, de ezt megértették már akkor is, megilletődötten figyeltek tehát, hiszen azt nem lehetett kétségbe vonni, hogy az otlétük mégiscsak valamifajta megtiszteltetés, és az idő múlásával is csak tapintatosan és óvatosan fészkelődtek, hogy aztán, ha a késő délutánba nyúlva a beszélgetés, ahogy a tanár nevezte, a különóra, ahogy ők mondták, nagynehezen véget ért, felszabadultan, köveket rugdalva és ordítózva rohanjanak át a város felé a szürke házak, a poros, tépett levelű bokrok között.

A lakótelep, melyet hajdan a városszéli mocsarakat feltöltve építettek e helyre, a földszintes házakból rótt utcák és a városból kifutó vasútvonalak közé, a tízemeletnyi kockaházaknak és a sárga salakkal felszórt ócska játszótereknek ez a sivár egyvelege azóta sem sokat változott; a fák és a bokrok ugyan megnöttek, s ettől a házak kisebbnek tündek, mint ahogy a város is túlnyomult már a síneken, de különben minden ugyanaz volt: az, hogy szinte mindig fúj itt a szél, a lépcsőházak vedlett kapui, a hiányzó kilincsek és a repedt üvegek, az egyforma sárgásbarna függönyök és a nyitott ablakokból szitáló zene, a rádiók hangja, valami öblögető énekszó, és az azt kísérő hegedű és cimbalom, a készülő ebédek szaga. Mészáros Péter könnyen megtalálta a régi házat és a lépcsőházat is, de már csak ahogy az ajtót belökvé elindult fölfelé a kopott linóleummal szegett lépcsőkön, csak ott, a lépcsőforduló üveglakáiból visszanézve ötlött fel benne az, hogy vajon miféle kérdéssel akarja megkeresni Soóky Gábort; vonja talán felelősségre, miért hagy oda nem illő térképoldalt egy régi könyvben?, kérdezze meg, hogy ő volt-e a jelhagyó egyáltalán?, vagy tegyen úgy, mint aki semmiről sem tud, s majd aztán, a beszélgetés során próbálja meg a rejtély felé terelni a szót?, s persze akkor mit mondjon, annyi év után miért jár éppen most erre?,

mi tagadás, egyik lehetőség sem látszott megnyugtató megoldásnak, arról nem is szólva, ismerte be Mészáros Péter, hogy a kérdezni tudáshoz a sejtelen vajmi kevés, s őbenne pedig nemhogy tudás, vagy erős sejtés, de a növekvő zavarodottság gomolygott csupán,

nem, ezt így nem lehet, fújt dühösen Mészáros Péter, ezzel képtelenség volna becsöngetni hozzá,

viszont akkora már, bármennyire is lassan, meg-megállva, visszanézve lépegetett, elfogytak a lépcsők és ő felért a második emeletre, az ismerős ajtóhoz, és, és, mi ez?, dermedt meg a diák, az ajtó ismerős lehetett, de a névtábla nem, vagyishogy az ajtón egy egészen más név állt, talán ez nem is az az emelet, fordult vissza a fordulóg Mészáros Péter, de nem, ez a második, akkor talán a lépcsőházat téveszthette el?, most sietve, gyorsan leszaladt a bejárathoz, mintha létezhetett volna, hogy ennyire megcsalja az emlékezete, de persze az volt, ugyanaz a szám, ugyan, lehetett volna más? hát megintcsak lassan lépkedett fel az emeletre, addig az ajtóig, az ismeretlen névig,

keres valakit, fiatalember?, nyílt ki akkor a háta mögötti ajtó, egy kövérkés öregasszony dugta ki a fejét, kíváncsian, de készen arra is, ha kell, rögtön visszahúzódhasson,

ki tudja, mióta figyel már, jutott rögtön Mészáros Péter eszébe, örület, hogy mindenütt vannak ilyen öregasszonyok, figyelik a lépéseket, a zajokat, és máris az ajtó mögött állnak, onnan kukucskálnak kifelé, ezek aztán mindig tudják, hogy mi újság, kivel mi történik és miért,

igen, válaszolta, igen, én Soóky Gábor tanár urat keresem,

a tanítványa volt talán maga is?, nyitotta résnyivel szélesebbre az ajtót az öregasszony,

igen, bólintott Mészáros Péter, sőt, ha lehet ezt mondani, azt hiszem, a tanítványa vagyok még most is, ha tetszik érteni, mire gondolok,

értem, fiatalember, mosolygott az öregasszony, hogyne érteném,

ezért is jöttem hozzá, csak, mutatott az ajtóra Mészáros Péter, a névtáblán lepődtem meg, hogy miért nem az ő neve van itt,

ó, rázta meg a fejét az öregasszony, ó fiatalember, hát maga akkor nem is tudja talán, de nem folytatta, csak a fejét rázta, mint aki nem találja a megfelelő szavakat,

mit?, mit nem tudok?, kérdezte kurtán Mészáros Péter,

meghalt ő, meghalt már, mondta végre az öregasszony, három, vagy négy éve is talán, igen, négy, hiszen akkor is nyár volt, én különben már napok óta figyeltem, sehol egy ajtónyitás, a boltba se ment le, és aztán a lánya találta meg szegényt, ott feküdt a könyvespolca előtt, a foteljánál, ahol üldögélni szeretett, de már nem érhetett oda, ottmaradt a szőnyegen, abban a nagy melegben, ha érti, mire gondolok, bizony, még felszedni sem lehetett egyszerű feladat, a lakást pedig eladták, azért is van itt az új név, hiszen így van ez, fiatalember, tetszik vagy nem, de a dolgaink túlélnek bennünket, elmegyünk, és mégis utánunk marad a ruhánk, a bútoraink és persze a lakás, én nem is tudom, jó ez vagy rossz, nem mintha lehetne változtatni rajta, csak ha belegondolok, hát mégis szörnyű, azt hiszem.

Négy éve, ismételte el Mészáros Péter, nem volt ez kérdés, de az öregasszony azért megintcsak válaszolt rá,

bizony, fiatalember, négy éve, így elrepült az idő, de az is szép, hogy maga legalább emlékszik reá,

emlékszem, igen, bólintott Mészáros Péter, és köszönöm, tette még hozzá, miközben lefelé indult a lépcsőházban, köszönöm, mondta hangosan, ahogy lefelé lépkedett,

nincs mit, fiatalember, nincs mit, hallotta még, a fordulóból, aztán már kiért a ház elé,

ki a keskeny bejáró köré szórt sárga salakra, meghalt, meghalt négy éve már, ismételte el, és tétován, értetlenül körülnézve megállt, megcsikordultak a cipőtalpa alatt a kavicsok,

négy éve, mondta hangosan, s mellette a porrá száradt földű hajdani virágágyásból apró tölcserűt fűjt a levegőbe a feltámadó szél, a járdára hajoltak a bokrok, hirtelen, mintha már nem is délelőtt, de talán alkonyat volna, szürkületyszerű sötétség támadt, mert eltűnt a nap a felhők mögött, és nagy, súlyos, keményen toccsanó cseppekkel zuhogni kezdett az eső.

(utazás,

avagy az ötödik fejezet, melyben egy busz kanyarog, de az útnak még korántsem szakad vége)

Nagy, súlyos, keményen toccsanó cseppekkel zuhogni kezdett az eső.

1996. augusztus 10-e reggelre, a történet harmadik napjának reggelére Mészáros Péter kába fejjel, nehezen ébredt, mint aki talán valami alattomos betegséget kezd érezni magán, vagy máris a láz tompasága lassítja le, és nem is csoda, mert bár az este korán az ágyba bújt és maga elé vette a Kőrösi-regényt, de éppen csak, hogy felnyitotta a könyvet, a párnájára könyökölve lesimította az összehajló lapokat, s aztán mégis erőtlenül oldalra ejtette, ő pedig hanyatt feküdt, a keze a tarkója alatt, félig lehuny szemmel hallgatta a szomszédos lakásokból átszűrődő zajokat, a tévéreklámok hangjait, valahonnan a bőszen megeresztett kádvíz zubogását, nevetést, lábdobogást, egy-egy felcsattanó kiáltást, és észrevétlen elaludt, csak hajnalban riadt föl, a kislámpa fénye hirtelen bántó élességgel vágott a szemébe, leoltotta ugyan, hallgatta a csendet és visszaaludt, de csak hogy még fel-felébredjen a kora reggelig, az öntudatlanság és ébrenlét kútjaiban lebegve, egy minduntalan folytatódó, zavaros, nyomasztó álommal kötve össze Soóky Gábor szürke zakóját, s az erkélyre nyíló ablak függönyén átszűrődő szürke fényt.

Hogy elmegy abba a bizonyos Alcsútdoboz nevű faluba, azt már az előző délután eldöntötte, még akkor, ahogy hazafelé ballagott a sóstói úton, az iszonytatóan dübörgő vasúti felüljáró alatt, a homályos alagútban, a kopott házak között, akár valami ismeretlen tájon, ahol, mert semmi nem a megszokott, hát a félelem és az eltűnés, a változás izgató varázsa egyként bármikor meglepheti az embert. Most viszont, ahogy a piactéri buszpályaudvar felé tartott a tegnapi esőtől megtisztult város utcáin át, mindinkább valami megmagyarázhatatlan jókedv lett úrrá rajta, vidámság és könnyűség, ahogy lépkedett a tócsák között,

ugyan!, még hogy a tanár úr, Soóky!, hiszen csak hátulról láttam, és tudhatom-e, ki volt az valójában, gondolt vissza, igaz is, mintha olyan nagyon különböznének egymástól az emberek!,

miért is ne lehetne errefelé egy olyasmi öregúr, egy másik, aki szinte a megszólalásig ugyanolyan, ő is fehér hajjal és fényes fabottal, miért is ne,

és annyira süttött a nap, hogy ebben a reggeli fényben igazán még győzködni sem kellett, még futó rosszkedv sem, csak valami jóleső, pillanatnyi komolyság,

igen, könnyű volt Mészáros Péter és magabiztos, ahogy zsebre dugott kézzel, a hóna alatt egy könyvvel ballagott át a városon, a pikkelyes vaskorlátot pöckölgetve a Romkert kövei fölött, a Főtéren, a városi önkormányzat előtt a kivont karddal tüntető meztelen bronz lovaskatona talapzatánál, és aztán a hajdani vörös csillagos hősi emlékmű helyén díszelgő szobor mellett már a piactérhez vezető kanyargós Liszt Ferenc utcára ért, nézte, hogyan ereszti le a rakodótér hátsó vaslapját a bolt előtt az odafaroló kenyereskocsi, hogy aztán a fehér köpenyes eladók nagy robajjal, a kerekeket csattantva a küszöbön a bolt homályos hátsó részébe tolják a kenyerekkel megrakott szállító állványokat, nézte, hogy az utcavégi kereszteződésben, ahol a túloldalon a kiöblösödő piactér zöldre mázolt bódéi előtt a virágárusok és zöldegesek rácsos

padjai sorakoznak, a vázákba és cserepekbe állítgatott színes csokrokkal és a széthajtott nejlonszákokra fektetett, csomókba kötött zöldegekkel egészen az úttestet szegélyező, láncokkal összekötött kis vasoszlopokig, miként torlódnak össze a piros lámpánál fékező autók, hogy aztán nehézkesen, kékes füstöt pöfélével induljanak útra megint.

Nos, Mészáros Péter, ha Székesfehérvárott időzött, szeretett sétálni a városban, mi több, ha ittlétekor bárhol is dolga akadt, csakis és kizárólag gyalogosan közlekedett; a belátható távolságok, és az év nagyobb részében oly sokszor és oly nagyon megszenvedett fővárosi forgalomtól annyira különböző nyugalmas utcák is erre csábították, mint ahogy, ezek a séták többek voltak valamifajta céltalan kóborlásnál, hiszen mi tagadás, különösképpen szerette az emlékezésnek, nosztalgianak, és a messziről jött idegen kissé fitymáló kívülállásának azt a sajátos keverékét, melyet leginkább ilyenkor érezhetett. A Piac téri buszpályaudvart azonban érthető okokból mindig is elkerülte; ez a hely ugyanis, amellet, hogy mint valami undorító, feloszlatatlan köd, a buszok csípős füstje és az olajos vas fojtó, semmivel össze nem téveszthető szaga lengte be, valójában nem is a városhoz tartozott: idegenek voltak a rázkódó, bűzös buszokból kifelé bámuló utasok,

legalábbis így gondolta Mészáros Péter, noha megmagyarázni éppenséggel nemigen tudta volna ezt az érzését,

mint ahogy nem kevésbé idegennek tünnek mindazok is, akik a zsíros, koszos padokon üldögélve várták a járatuk indulását, vagy éppen most érkeztek meg, hogy a ruháikon még a busz műbőr üléseinek szagával keresztülpréseljék magukat és csomagjaikat a keskeny aszfaltperonon összezsúfolódott tömegben, és a városba induljanak, vagy félrehúzódva várjanak a csatlakozást jelentő következő járatra,

igen, nem is az arcuk, a ruhájuk, mi több, nem is egyenként érezte őket idegennek, hanem maga ez a visszataszító nyüzsgés, a kipárolgások, a motorzúgások, a kiabálások, a siető, izzadt tarkók, csapzott hajak, unott és riadt tekintetek, a fáradtságtól lecsukló fejek, a kosztól homályos várócsarnok büféjéből kiömlő sörszag és a hangosbeszélő minduntalan felharsanó, fülsértő szignálja, ez, ez a fortyogó és bűzlő massa, mindez így, együtt volt viszolyogtató és elviselhetetlen.

Alcsútdobozra viszont csak autóbusszal juthatott el, sín, legalábbis a térkép tanúsága szerint nem vezetett arrafelé, mert azért ezt otthon, az indulás előtt még egyszer ellenőrizte Mészáros Péter, így nem maradt más választása, minthogy óvatosan kerülgetve a minduntalan szembejövő utasokat, a lökdösődő vállakat és törleszkedő testeket, lassan bearaszolt a várócsarnok oldalából nyíló kis ablakhoz, a pénztárhoz, és jegyet váltott magának, hogy negyedóra múltán, Székesfehérvár-Pátka-Lovasberény-Vértesacska-Alcsútdoboz-Bicske, olvasta a begördülő ócska sárga busz oldalsó ablakába erősített táblát,

felkapaszkodjon az olajtól síkos fedélzetre, és a könyökét a törzséhez szorítva, hogy még véletlenül se kelljen a sikamlós fogantyúhoz, vagy netán a már az üléseken terpeszkedő utastársakhoz érnie, hátradülgélt az egyik szabadon maradt helyre, befészkelte magát a foltos ablakhoz, és várta az indulást.

Mégis, a jókedve valamiképp csak megmaradt; és örült annak is, hogy elhozta magával a tegnapi vásárolt könyvet,

Mindenszentek, micsoda érzelmeskedő cím!,

persze manapság ez kell, ez nyilvánvaló,

de még ez sem zavarta, mintha ez a hirtelen utazás nem csupán őt magát, de körülötte annyi mindent is könnyűvé tehetett volna, és sikerült az is, hogy a kettős bőrülésen egyedül maradjon, kibámult a busz mellett elmaradó sűrű háztömbökre, a paneltelepek közt fel-felbukkanó uszoda vastraverzeire és a vidámparki óriáskerékre, a városszéli földszintes házsorokra, az egymáshoz tapadó kerítésekre és a homályos ablakokra, majd a városi köztemető titokzatos, fűvel benövesztett dombjára, elnézelődött ráérősen, és aztán már csak a tarlós, barázdás földeket, a sárga kukoricaszárazakat, az egyre inkább összenövő, elsuhanó erdősávokat látta, míg végül a könyvet, újra csak felnyitva az első oldalnál, a térdére fektette és olvasni kezdett.

Mondhatni: bármily meglepő is, de itt, a buszon Mészáros Péter valahogy úgy olvasott, mint egy könnyű kedvű utazó, aki egy ismeretlen városban, egy idegen utcában ül le, dologtalanul és gond nélkül, csak vár, tétován, bizonytalanul, de nyugodtan vár valakire egy padon, mozdulatlanul ül, alig-alig figyel, ahogy félig behunyt szemmel a járókelőket nézi.

Miről is szólt a könyv?

A regény, vagyis ez a regényszerű emlékezés, tudhatja mindenki, egy esős, ködös őszi nappal, Mindenszentek reggelével kezdődik.

Ezen a napon, még egészen a hajnali órákban ült autóba Budapesten a főhős, az a fiatal férfi, aki bevallotta maga az író, Kőrösi Zoltán volt, hogy, miután a két súlyos, fagyos levelű, fehér virágokkal telezsúfolt koszorút már a csomagtartóba rakta, a szüleivel, anyjával és apjával együtt elinduljon keresztül a sűrű, ébredező városon át ki az autósztádára, Szombathelyre, ott is a városi temetőbe, ahol minden év november elsején az apai nagyszülők sírjánál összegyűlt a család: lent a kőlapok alatt a két nagyszülő, s a tocsogós, sáros halmok körül az öt fiúgyerek, persze idősödő férfiak már maguk is, velük a feleségek és az unokák, hol többen, hol kevesebben, évről-évre szaporodva a dédunokákkal, hogy kezdődhessen a számolgatás, ki az, aki eljöhett, ki az, aki távolmaradt, az idő múlásával hogyan gyöngül egyre az összetartó akarat, s néhány órára miképpen kúsznak a jelenbe az emlékek, akárha a test mind kínosabb gyöngeségét a múltból feltoluló gazdagság tudhatná pótolni, ki tudja, de ez évben ott lesz az esernyőjét markolva ő is, Kőrösi Zoltán, ez már bizonyos.

Bizony, Mészáros Péter nemigen szerette az effajta, hol érzelmes, hol filozofálgató, s főképp a valóságos eseményeket csak könnyű álcának használó, a lélek, helyesebben a szerző lelkének titkait magamutogatón boncolgató könyveket. Az ugyanis az már az első mondatokból is kitűnt, hogy a Kőrösi Zoltán nevezetű író ezt a kora reggeli indulást, az elsuhanó táblákat, a fel-felbukkanó házakat, egyszóval ezt a ködös, esős, el-eltűnő láthatárral titokzatos autóutat valójában mint valami végtelen időutazást képzelte el, vagyishogy amikor kilométerről kilométerre távolodott a fővárosi otthonától, közben egyre szabadabban idézgetett fel emléképeket a gyermekkorából, illetve ezzel együtt, ahogy hallgaton üldögélve az autóban már közeledtek Szombathely város, a temető, a síroknál gyülekező család felé, hát mind távolabbra hatolva egyre bőségesebb részletekkel szolgált a család történetéről, az elmúlt évtizedekről és a jelenről is. Mindezt ráadásul úgy tette, hogy egyre-másra, mintha csak megint az autót körülfogó ködöt akarta volna a családtörténetbe csempészni, homályos és rejtélyeskedő utalásokkal próbálta megsejtetni a vérségi kapcsolatok szándékoktól és akaratoktól független, minden győzedelmeskedő erejét, ahogy ő írta, „az egyazon vérből származók eltörölhetetlen, szinte mágikus összetartozását”, mely szerinte, akár tetszik, akár nem, ott van az öntudatlan mozdulatokban és ott van a tervek és életek felszabdáló szerencsékben és balszerencsékben egyaránt.

Ez a Kőrösi Zoltán leírta például, hogy miközben a lucskos, síkos úton az előttük döcögő, ide-oda faroló pótkocsis teherautó hátulját figyelte a megfelelő pillanatra várva, hogy végre az előzésbe foghasson, ez a kép, a teherautó hol közebb kerülő, hol eltávolodó lámpái, a kerekek által fölvert esőcseppek és a motor zúgása, mint valami elringató, monoton altatódal, ami persze csak a gondolatoknak adhat pihenést, nem a testnek, szóval hogy képről-képre mindez miképpen hívta elő benne az elsüllyesztett gyermekkort, a hatvanas évek elejének megfakult világát, a már szinte nem is tudott hangulatokat és az első emlékeket: a régi Hungária körút hangjait, a fényképszerűen élessé csupaszkodott körvonalakat, a barna-vörös téglaházat, ahonnan az ablakból éppen az MTK-stadionra lehetett látni, a lámpa fénykörét az elérhetetlenül magas, foltos mennyezeten, a síkos macskakövek között megcsillanó villamossíneket és a gyűrött nadrágszárak, kopott félcipők topogását, a lábak erdejét a szombati futballmérkőzések előtt és után, a házat az utcától elválasztó kerítés vascirádáit és hegyes lándzsácskáit, egy bizonyos lakkos orrú fekete sörényű hintalovat és a belső udvaron felállított, vasrudakból összeeskábált szőnyegporoló rücskös betontuskó talapatát. Majd, szinte már gátlástalanul visszaélve az önnön ötletével, Kőrösi Zoltán újra csak a ködbe veszésre, a szertefoszló emlékekre hivatkozva hirtelen a család immár töredékekben sem őrzött, s a legjobb esetben is csupán sejtelemnek hihető múltjáról kezdett beszélni, pontosabban, ahogy ő vélte, erről, s ezzel persze többről is: a kezdetekről, a négy és fél száz évvel ezelőtti ország hányattatásairól, amikor a nyugati határszélre, oda, ahol nem is oly rég még egy irgalmat és megadást nem ismerő várkapitány harcolt, hogy akár az élete árán is feltartsa a török hadat, a legyőzhetetlen török sereget, mely akkor melleleg már éppen a határokon túlra jutott volna, ki tudja, talán csak egy röpké pihenőre időzve itt, hogy mint a megáradt víz, körbemossa és elsüllyessze a falakat, s hömpölyögjön is tovább Bécs olyannyira áhított városához, nos, négy és fél száz éve volt, hogy a törökök után erre a tájra, a háborúk és a dúlások nyomán elnéptelenedett s vadonná vált földekre a délvidékről elűzött horvátok vándoroltak, ők alapítottak itt új falvakat, mentve az életüket és követve uralmaikat, a nagyhatalmú Nádasdyakat, és, legalábbis így képzelte Kőrösi Zoltán, talán valamelyik nehéz kerekű, ponyvás szekéren, ki tudja, magukkal hoztak egy kékszemű, öles termetű férfit is, egy horvátot, aki cuppogva hajtotta az állatokat a menet végén, vagy a keresztbe dobott deszkán ülve a sarat dagasztó ökröket nógatta, fáradt egykedvűséggel, elnyújtott hangon kiáltozott, miközben furesállva bámulta a fenyőkkel tarkított lomberdőket, a gazdátlanul maradt zsíros földeket, a szelíden dombos alpokalji tájat, a folyócskának mondott kis patakot, a földet, ahol egyszer talán majd az ő háza áll.

Lehetett talán így is, igen, miért is ne?, mára azonban, bámulta az előtte imbolgó teherautó lámpáit Kőrösi Zoltán, ezt a délvidéki származást sem mutatta más, csak az idegen hangzású név, Katanits, a szó végén a sokat sejtető *ts*, ez a család neve, amit annyi kék szemű ember visel errefelé még ma is, igen, a név és a szláv vér, ez a kettő erősebbnek bizonyult az ötödfél száz évnél is, semmi nem pusztíthatta el, csupán foltot ejthetett rajta, megrágtá és kiköpte, s benne van akár az elmúlt ötven év is, mely igaz, szétszórta a Katanitsokat, vagy ha tetszik, mondjuk így: felemelte és szertefújta, de úgy tűnik, most még nem pusztíthatta el, nem, gondolta Kőrösi Zoltán, jó azt hinni, hogy talán azért sem, hogy öszönként öles termetű, domborúan magas homlokú, busa fejű, széles vállú férfiak álljanak a sír szürke kőlapja körül, a városban, ahová most mindannyian visszatérnek, juttatta őket bármerre is a sorsuk, vagy a szerencsésük, nevezze ki-ki a kedve szerint.

Mert Katanits Ferenc, a hajdani nagypapa, az a bikanyakú, köpcös, hatalmas bajuszú hentes és mészáros, aki immár odalentről hallgatta a mindenszenteki eső szemetelését és a lassan gyülekező család szavait, és talán elnézően, talán végre megadóan túrta, hogy Takács Mária, ez az életében oly csendes és szófogadó feleség most szelíden hozzásimuljon, vékony szálú, ezüsttel mákos kis kontyát, mint valami ünnepnapra süttöt apró kalácsot, oda az ő vállára

fektesse, felsőszelestei Katanits Ferenc, aki hajdan csikófejet vésetett a fogantyús kis sárgaréz pecsételőre, s alá a monogramot cirkalmas betűkkel: *K. F.*, hogy amiként a családban a kurtán csattanó parancsszavai, úgy a levelek és szállítási szerződések alján ez a jel hirdesse büszkén a benne duzzadó erőt, igen, bizonyos, hogy Katanits Ferenc, ha egykor megállt a poros, keréknyomoktól barázdált útra nyíló udvari kapuban, vagy a füves hátsó kert almafáihoz és körtefáihoz vezető kallantyús lécajtónál, a pajta mellett, és netán a megállíthatatlan időre és az eljövő napokra gondolt, hát nem ezt a szétszóratást, nem ezt a sorsot szánta a fiainak. Igaz, nem kell és nem is szabad mindent tudni, az ember nem is arra való, hiszen ki az, aki elbírná az effajta terhet, de a felsőszelestei hentes és mészáros mester, aki a faluban a kocsmát is üzemeltette, bort hozatott és pálinkát főzetett, üvegsöröket árult, a vágások után nyershúst szállított még a környékre is ha kellett, így a hírneves Kemál Juszufnak is, a titokzatos barna bőrű főhercegnek, ahol a kert mélyén rejtező vadászkastély udvarán hatalmas szelindekek várták láncra fűzve az ebédidőt, azt, hogy aztán elszabadulva rohanhassanak a földbe ásott hegyes vascölöpökhöz, ezekre a vasakra kellett feltűzni a Katanits fiúknak a koncot, megállítani a kétkerekű kis kordét, lekapkodni a húsdarabokat és felszúrni, miközben egyre hangsúlyosabban csörögnek a szakadni készülő nagyszemű láncok, de óvatosan elvégezni a munkát, elvégre egy nemes kutya nem falhat a földről, még ha egy fehér márványtömbökkel díszített, lombokkal benőtt vadászkastély pora volna is az,

Katanits Ferenc, ki a kocsmába betérőknek meleg ételt, italt is árult, a söntés mellé pedig cigánybandát fogadott, a verekedéskor pedig csak mosolygott, s ha kellett, hát intett a kidobólegénynek, s vasárnaponként a templomba menet láncos, fedeles órát süllyesztett a mellénye zsebébe,

neki, felsőszelestei Katanits Ferencnek az a bölcsessége megvolt, hogy tudta;

semmi máson, csakis a formákon múlik az élet,

s ezért, mivel öt fiút nemzett, hát úgy taníttatta ki őket, akárha a birodalmát osztotta volna fel közöttük:

nézzétek ezt a kis malacot, puha kis jószág, mutatta egyszer a léckerítés túloldalán, a hidasnál megállva, ugye, mennyire örül, ha enni kap, de ha kézbe veszik azok az idegenek, akik őt akarják megenni, hát persze hogy visít akkor, visít, ahogy csak tud, na, jegyezzétek meg jól, mert ez a ti dolgotok is az életben, mondta,

és a legidősebb fiú szakácsnak, a következő fűszeresnek, a másik hentestanoncnak, a negyedik könyvelést tanulni állt, hogy a szót megfogadva, ha telik az idő, majdan, mint a diadalmasan megtérő felfedező, a papírokkal bizonyíthatóan megszerzett tudást újra együvé rakják az apai házban, és ők együtt legyenek hentesek és mészárosok, boltosok és kocsmárosok, együtt legyenek, s ők legyenek a felsőszelestei Katanits Ferenc.

Persze, az ember ne legyen finnyás, különben nemigen él meg a földön, tudták akkor már ezek a fiúk, azt azonban már nem volt, mert nem lehetett kitől megtanulniuk, hogy a felsőszelestei kocsmá és mészárszék, amit pedig a felettük átsöprő világháború sem fojthatott meg, miként tűnik majd a semmibe egy győzedelmes új országrend alatt, akár a templom mellett a kis Hangya-bolt, ahol az anyjuk árult, nem tudhatták,

de honnan is?, hiszen nem volt, aki még erre is megtanítsa őket, az idő és a változás sokkal gyorsabb volt, semhogy a gondolatnak helye lett volna benne, és hogy immár egy nagyobb család tart igényt a szolgálataikra,

avagy éppen ellenkezőleg?, nagyon is világos beszéd lett volna ez?, töprengett a kormányt markolva Kőrösi Zoltán,

igen, lehet így is érteni, hát persze, hiszen az a féktelen erő, ami bennük szorult, az nem tudott megrémülni, és nem tudott tétlen maradni, és mert itt éppen elzárták, hát máshol talált utat magának, a részből így legyen egész,

képzett könyvelő lett az egyik fiú, szakács a másik, és ott volt a harmadik, a középső fiú, aki hentesnek tanult, nyáron pedig a már államivá lett kocsmában szolgált fel, addig, hogy megjött a katonai behívó, az előbb még pincér volt, fehérben és feketében, most pedig csak egy másik egyenruhát húztak rá, ne féljen senki, mert szép ez így és jó,

s ha már itt van, hát tisztet csinálunk az elvtársból, mert kellenek a nép fiai, ugye maga se gondolhatja másképp, nem hibázhat a rend, pusztán a nevet kellett lecserélni már,

Katanits elvtárs, kinek ne jutna az eszébe, láncos kutya, áruló: jobb, ha okosan gondolkodik, ha nem muszáj, miért is mennék fejfel a falnak,

na, nézze, itt van három név, Kővári, Kőrösi, Kőszegi, holnapra válasszon ki egy újat az elvtárs, de ne sokáig tanakodjon, elég lesz arra egy éjszaka is, mert könnyű belátni, a Katanits, micsoda név!, hát csak bajt okozhat, örüljön, örüljön a nagy család, és maga is, hogy megszabadult,

Kőrösi, Kőrösi, bizony, csak így, ingatta a fejét az utat bámulva Kőrösi Zoltán,

és akkor nincsen is, nem maradt, aki azt kutatná, kérdezné, hogy hol maradt annyi minden, elvégre hinni mégis csak jobb, mint hiábavalóan vágyakozni, hinni, hogy ami kell, az úgyis elvehetetlen; a hátsó kertben termő fostos körte íze, a már sárga kalászból kirázott magok, a buktasütés és a kamra félhomálya, az apró ablakon beszűrődő gyenge fény, vagy nem így van?,

ugyan, kérdezte-e valaki, hogy hol az az idő, amikor még az a hörcsögharagú, hirtelen kezű ember, az a felsőszelestei Katanits Ferenc is megcsendesedett, ült a sámlin a házoldalban és hallgatott, igaz, nem is kellett már a kérdések, aki figyelt és megértette az idők szavát, az tudhatta jól, fontosabb dolgokról esett már ott a szó.

(levélké,

avagy a hatodik fejezet, ahol múlik az idő, de csak a kérdések szaporodnak)

Nem is kellett már a kérdések, aki figyelt és megértette az idők szavát, tudhatta jól, fontosabb dolgokról esett már ott a szó.

Nos, valahogy így történt, hogy azon a bizonyos harmadik napon, 1996. augusztus hó 10-én, amiközben a Mészáros Péter nevű diák a Székesfehérvár-Pátka-Lovasberény-Alcsútdoboz-Bicske vonalon szolgáló menetrendszerű helyközi járaton zötykölődött, és felhúzott térddel olvasgatott, lassan-lassan valami homályos sejtelem támadt fel benne, egy még csupán gyengécske, ám kétségkívül erősödő gyanú, hogy tán ki tudhatja, mégsem csak a véletlenek különös játéka lehetett mindaz, ami vele az elmúlt két napon megesett?,

mert van úgy, hogy az ember hirtelen valami titkos párhuzamokat sejt meg még ott is, ahol pedig erre semmi ok nem mutatkozik, hogyne volna hát furcsa ez az elmúlt két nap, fényképestül, regényestül, kísértet gyanánt felbukkanó hajdani tanár urastul, miközben meg semmit, de semmit nem is lehet bizonyosra venni, elvégre alig két nap, s ami kézzel fogható, csupán a fénykép, a buszutazás, s itt a térdre fektetve a könyv, és most már abban is, hogy nocsak, akkor, akkor ezt a bizonyos Kőrösi Zoltán író esetleg nem is Kőrösinek hívják?,

szóval hogy itt is csupán a megtévesztés és a bizonytalanság jön elő, akárha az eresztékek ropognának alig felfoghatóan hangtalan,

valami hasonlót kezdett érteni lassan Mészáros Péter,

hogy ez az író már Kőrösi, csakhogy mégsem egészen?, igen, Katanits is meg Kőrösi is, hogy két ember, vagy még talán több is?, alighanem effélett akarhat ez itt mondani, meredt a diák a könyvre,

de mi tagadás, el is húzta a száját rögtön gúnyosan, mert nézzük csak: az ide-oda ugráló emlékezet, a hirtelen összeálló, s aztán újra csak szertehulló részletek, és ez a névcsere is, hát meglehetősen olcsó trükköknek hatnak ezek, ámbár talán az is lehet, nem egyszerűen csel volna,

hiszen, gondolta Mészáros Péter, az effajta regényíróknál ki tudja, mikor mondanak igazat s mikor nem, vagyishogy mikor hiszik azt, a támadhatatlan tényekhez ragaszkodva a valóságról beszélnek, s mikor próbálnának a képzelettel játszani, nem könnyű ezt kibogozni, mert tudvalevőleg oly sokszor már csak egyszerűen megérteni is nehéz őket,

arról nem is beszélve, gondolta Mészáros Péter, hogy belátható, az effajta írók éppenséggel csupán hinni szeretnék, hogy uralkodnak a képzeletükön, és miközben önhittentetszelegnek, minduntalan kiviláglik, hogy nem mások, mint micsodák is?, mondjuk könnyű, száraz levélkék csupán, veri őket nagy cseppekkel az eső, fúj a szél, szárít a nap, és ők meg erre, hirtelenjében mit is tehetnének, máris keseregnek: sírnak rettenetesen, merthogy visszaélés van itten az ember lelkével, mert becsapták és hitegették, és most nem tudni, hogyan is kell ezt az egészet kifejezni,

például azt, hogy a léte fontosságát, az örökkévalóság ígérését hordja magában, de közben csak marad a félelem és a futás, hogy minderre rájőjön, és hogy szégyelli vagy nem, oly mindegy, a rémület a sorsa már az első percétől fogva, és hogy magába gyűjti az emlékeit, mint az akkumulátor, ám egy részét mégis elveszíti, a másik pedig átalakul, mit tudna tenni ez ellen, semmit, de semmit, átformálja a távolság és az idő, miközben az egészről nem tud senki, de senki, de annyira ám, hogy a végén már önmaga sem hiszi el, és csak arra gondol, jó, jó, de még egy kicsi kellene, igazán nem sok, csak egy kevés, aztán még és még,

ajjaj, mintha elég lehetne ez valaha is, mi több, mintha változtathatna ez a lényegen.

S bár értette, vagy legalábbis érteni vélte mindezt Mészáros Péter, mégis rosszkedvűvé lett, mintha a busz nyomán felcsapódó por gyűlt volna fel kesernyés lepedékként a szájában, vagy mint egy emészthetetlen falat, amit ide-oda görgetve hiába rág már az ember, se lenyelni, se kiköpní nem tudja, csak mint a fűreszpor, dagad íztelenül és duzzadtan,

igen, valahogy ekképpen forgott benne mindaz, amit a Kőrösi Zoltán regényéből elolvasott, s aligha a bölcselkedések és szeszélyes kapkodások önkénye, az olvasói élvezetnek oly megvetően fittyet hányó úgynevezett írói módszer miatt,

ugyan, még hogy mondatok!, ugyan, még hogy módszerek!,

nem, gondolkodott el Mészáros Péter, ha valamit, hát ő sokkal inkább azt a kitarulkozást nem viselhette, mely pedig nyilvánvalóan a regény első rendű szándéka volt, mi több, a fülszövegből ítéhetően sokak szerint alighanem az értéke is,

csakhogy, vélekedett Mészáros Péter, nem történik itt más, minthogy ez a regény végső soron a családról, arról a bizonyos Katanits-famíliáról, s persze az egész országról szóló eszme-futtatásokat is pusztán a szerző, Kőrösi Zoltán magamutogatására és a mi tagadás, meglehetősen záptojásszagú önostorozásokra használta fel.

Bizony, ennyi csak az egész.

Hátrádólt hát akkor Mészáros Péter, és a könyvet az ölébe ejtette, hogy jobb híján újra csak kibámulhasson az ablakon, nézte a dombokra felkúszó szőlősorokat, a zöldből itt-ott kifehérlő pincéket, a napsütést, s a dűlőutak mentén a nyárfákat, odébb, a völgyben a nádfoltokat, nézte a busz árnyékát, hogyan ugrál összezsugorodva és újra megnyúlva az útszélen és az árokparti fűcsomókon.

Arra riadt fel, hogy a busz egy lejtőn leereszkedve rázkódva lassít, nyilván, hogy biztonságosan követhesse az út egyre élesebbé váló kanyarulatait; egy erdőben jártak már, a fák szinte az ablakokig értek, s ettől viszont, még az óvatosság ellenére is, mintha felgyorsult volna az utazás, s az összehajló lombok közt még a fény is nehezebben hatolhatott át,

nocsak, elaludtam talán?, nyújtózott ki a bőrülésen Mészáros Péter, s rögtön érezte is, hogy a busz oldalához szorított combja mennyire elzsibbadt, igen, meglehet,

de akkor mégis, mennyit aludhattam?, dörzsölte meg zavartan az arcát, miközben a lábát mozdítgatta óvatosan, s erről persze eszébe jutott a könyv, a térdére fektetett regény, ám ahogy odanézett, meglepve látta, hogy az még most is csupán az első oldalnál van kinyitva, éppen úgy, mintha nem is olvasott volna bele még senki, mi több, még a lapokon sem látszott gyűrődés, igazán úgy, mint egy érintetlen kötetnél,

furcsa, furcsa, főleg, mert Mészáros Péter igazán nem tartozott az elővigyázatos, s a könyveiket féltő olvasók közé, s ha szükségét érezte, bizony gátlástalanul hajtogatta és gyűrögte a lapokat, igen, amiként az emlékezete szerint tette ezt most is, ennek a *Mindenszenteknek* az olvasásakor, a hüvelykujjával gyötörte meg a visszahajolni akaró könyvoldalakat,

csak hogy ezeken a lapokon valóban semmi efféle jel nincsen, vette szemügyre most már figyelmesebben is a könyvet, érthetetlennek, igen, teljességgel érthetetlennek hatott ez az ellentmondás, olyannyira, hogy hirtelen még az is az eszébe ötlött:

tán nem is olvasott volna?, hogy talán csak elaludt a zötykölődésben, és valami zavaros álom csapta be?,

de álmodhat-e az ember regényeket?, ez azért igazán nem valószínű, tűnődött zavartan, és szinte gépiesen, mint aki a kötelességét pótolja be, olvasni kezdte az első sorokat:

„Bízni persze lehet, s ahogy mondani szokás, kell is, elhinni, hogy egy szál kihúzása, fogjunk bárhol hozzá, felbonthatja a színes gombolyagot, s hogy a történet, az ügy valóságghű rekonstrukciója, mert ki is merhetne itt többre vállalkozni, több lenne az már, mint jóleső önbizalom, igen, hogy mindannak a felidézése, ami megtörtént és a múltba merevült, talán ha egyébbel nem, de vigasztaló sejtéssel szolgálhat, ha érteni nem is, legalább meglátni és érezni próbálni, legyen most ez a cél, valljuk be, ez sem kevés...”,

de amikor már idáig ért, a betűk összefutottak a szeme előtt, s korántsem csupán a busz kanyargása, a rázkódás miatt, hanem mert miközben világosan kitűnt, hogy ezt az oldalt, s ezeket a szavakat ő most olvassa először, az, amit a szöveg mondott, valahogy mégis ismerősnek hatott, s ez az újabb ellentmondás csak növelte a zavarát,

mi ez?, rázta meg a fejét, mi ez?, behajtotta a könyvet és a fákat nézte.

A busz akkor már egy fehér kövekből rakott, hegyes vasrudakkal megmagasított kerítés mellett ereszkedett alá. A túoldalán keskeny sétautacskák kanyarogtak a vastag törzsek között, messzebb pedig, a lombok közt fel-felbukkanva egy sárga színű épület faltjai, de olyan magasan, mintha az az építmény egy domb tetején állna,

doboz, doboz, jutott Mészáros Péter eszébe a talált fénykép hátulján olvasott versike, s az évszám is: 1979, majd pedig, hogy miért is?, a név, ami Katanits volt, aztán pedig Körösi lett, már ha egyáltalán így történt a dolog,

de aztán már nem jutott tűnődni idő, mert alig néhány házat elhagyva a faluszéltől a busz megállt, szusszanva kinyílt az ajtó,

Alcsútdoboz!, szólt hátra hangosan a sofőr,

Mészáros Péter pedig, a kezébe kapva a könyvet és feledve a bosszantó zsibbadást, kimászott a kettős bőrülésről, előredobogott a lejáratiig, hogy aztán a buszról leugorva rögvest az alcsúti útkereszteződéshez épített élelmiszerbolt előtt találja magát.

Koradélután volt, igazi nyári forróság, szombat volt, az 1996. év augusztusának tizedik napja.

Második rész

(a kert,

avagy az első fejezet, a régi gyertyafényről, a szürkésbarna füstről, és arról, hogyan pendül a jég)

Koradélután volt, szombat.

Az 1972. év november havának utolsó napjaiban páncél nő a régi kastélypark tavára, hideg szelek fújnak, reggelente szikrázó jégcsapocskák lógnak az ágakról, s a dermedt fűszálak eltörnek a bakancsok talpa alatt, igen, hideg van, akár tél közepén, az útszélien, végig az árokparton, és az ösvényeken is tarajos, fagyott sár csillog, fent, a dombtetőn szél fúj át a hajdani kastély üres ablakkeretei, a foghíjas téglasorok között, de a hó, a hó csak nem érkezik meg.

A kastély!

Majd harminc évvel a második háború után ki tudhatja azt már, milyen volt, ha a hosszú nyárdélutánokon a zongoraszót megszakítva az emeleti erkélyen levegőző kisasszonyok végignéztek innen a nyírt fű fölött, vagy milyen lehetett még régebben, megvan ötven éve is, egy júliusi ebéd után, a Klotild főhercegnő hetvenedik születésnapján, állt a család a felső lépcsőfokon, az ifjabb és az idősebb Thurn-Taxis herceg, a hölgyek az odakészített párnás székeken, Mária főhercegnő, Mária Dorottya főhercegnő és Zsófia főhercegnő, Augusztia főhercegnő és József herceg lovassági tábornok, József Ferenc főherceg és Erzsébet főhercegnő, és a lépcsőkön üldögélve még az ifjabb Thurn-Taxis hercegek, így néztek a kamerába, visszanézett rájuk sötét csillogással az üvegszem, mintha egy olyan távcső optikája volna, amely titkos módon arra a már két éve tartó nagy háborúra lát,

micsoda szép délután!, nevettek a kisasszonyok, és éppen a domb tövében ásott tavacska tükrében láthatták a lenyugvó napot, a nevetésük pedig, mintha lomha, testetlen madarak sétálnának a langyos gyepen, ott keringett még a nyíratlan bokrok között.

A kastély.

De most már csak a timpanont tartó oszlopok magasodnak a földhányások fölé, előttük a fényesre koptatott hármass lépcsősor, s mögöttük a főfal sárga romjai: mint valamikor a télire behúzott bútorok szürke vásznai, a kőcirádák között úgy úsznak a felhők.

A kastélydomb túloldalát is visszafoglalta már az erdő: a lombtalan, kopár fák között itt-ott szinte feketéllnek az örökzöldek tömött bokrai, a tuják és a fenyők, és a sápadt napsütésben, pókhálókra fagyott víztükröcskék, meg-megcsillan a hajdani pálmaház egy-egy cserepe: a rozsdától meggörnyedt vasszerkezetet alulról felnyomta az elburjánzott gyom, és kinyújtották ágait a gyorsan növekvő bokrok, a bodza, ám az épen maradt üvegszemek úgy ragyognak, mintha még most is ott függne alattuk a színes lampionsor, világítanak a gyertyák és a cilindres lámpák, és a belső szökőkút melletti kavicsos kis terecskén az egész éji munka után éppen a hangszerket csomagolná a gyűrött szmokingos zenekar, hogy aztán a libériás inasok segítségével kicipekedjen a leszedett asztalok között, és a messzeföldön híres kert virágaira ügyelve felpakoljon a hátsó kapunál várakozó gumirádlis szekérre, ami elviszi őket, zsebükben József herceg bőkezű fizetsége, mehetnek hát vissza a falubeli vasútállomásra, ahol talán egy korsó savanykás világos sörrel józanodhatnak a restiben a vonatindulásig, vagy a Hatvan-puszta felé vezető Nádor-platánsoron döcöghetnek tovább, le a dombokon, el, Etyeken át Bicske vagy Budapest felé.

A kert!, a kavicsos udvar, a nagy kőmedencében az aranyhalak!, a bejárat két oldalán a régi ágyúk, mintha szikladarabok volnának, s beljebb a bódító illatú rosarium, az évelő szegfű színpompás foltjai, a Váli víz csörgedezése a fák között, a hattyúcsaládok és a zöld vizű tavacskák, a szilfák, akácok, ki ne tudná, hogy mind, mind még József nádor ültette őket a legnagyobb botanikai szakértelemmel, az aranyfűzfa, és hírneves thuya gigantea piramidalis, s az óriás park mélyén az a csonka, vastag fatörzs, annak az égbenyúló lombos fának a szomorú maradványa, amelyet József főherceg a százharminchárom napos proletárdiktatúra idején, mint egyszerű kétkezi munkás kivágott, hogy a munkadíjból kenyeret adjon a családjának...

A park.

Arra, a domb mögött, az út kanyarulatánál volt hajdan a lovarda. Amikor a fényes csizmás lovászfűk még telente kötőféken vezették ide a domb mögötti istállóból a pokrócokkal letakart, gőzölgő lovakat, és odabent, a deszkafalak mögött gereblyenyomok csíkozták a sárga homokot, hogy aztán a paták és lábnyomok tapossanak sötét kört a palánk tövébe! A fák között még most is a szélesre járt gyalogút vágja le a kanyart, s a lovardától továbbfut, fel a dombig, a kerítésen belüli régi gazdasági házakig, ahol egykor Mannoeh Patrik nyugalmazott huszárezredes, a Főhercegi Udvartartás udvari titkári teendőivel is megbízott vezetője volt a korlátlan úr, s onnan is el, keresztül az erdőn, balra kanyarodva át a patakon a régi oroszán-verem mellett, vagy jobbra fordulva, egyenesen a fehér terméskőből rakott, ciradás, hegyes vasrudakkal megerősített kerítés kiskapujáig. A pataktól vezető egykocsinyi aszfaltút viszont az egykori kiskápolnánál kiöblösödik, valóságos kis terecskévé bővül, mintha csak egy falu közepén várná a vasárnap délelőttöt, a nagymise végét, amikor kigombolt, vállra vetett kabáttal tódulnak ki a hívők a kapu elé, s hirtelen olyan hosszúra nyúlik a hátralévő nap, akárha nem is telne az idő. Persze pap régóta nem jár erre, nemhogy a hajdani udvari káplán: hol vannak már a régi freskók, az oratórium Jézusa, amint a földgömbön áll, nem díszeleg Szent Imre, István, Adalbert és Kunigunda, porrá égett a Stella Matutina!, egyébként sem olyan idők ezek, hogy tanácsos volna a nagymisén díszelegni; a levágott harang helyét ugyan még mutatja a megfeketedett kötélcsonk, a mohos gerendák, de a roskatag, vastag derekú tornyocskák mögött csak egy tégladarabokkal szilánkos földhányás rajzolja ki a hajdani kápolnahajó körvonalait.

Az út is visszakanyarodik a dombnál, hurkot ír le a még úgy-ahogy épségben álló gazdasági ház előtt, és aztán már csak visszafelé vezet, ki innen, el, ahogy lehet, egyre messzebb.

Jég és csend, ebben az évben így jön el, szinte észrevétlen a tél.

Napkeltére szúrós szagú, szürkésbarna füst úszik a falu felől az ágak közé, hogy még az alkonyattal se mozduljon, keményre fagyottan, szárazan törnek a gallyak, a kopár fák hiába markolnak ki foszló csomókat a korai esték ködéből. Fekete marad a karácsony is, fekete: nedves és hideg a levegő, mintha a hegyek felől egyre-másra tornyosuló nehéz felhők nem is a hóesést ígérnék, de akár a fagyott földből nőttek volna a fák tetejére, kásás foltok úsznak a dombhajlaton, mondják is odalenn néha, a nádori család lehet az, ki tudhatja, maga József főherceg? igen, bizonyosan a réges-rég elköltözött kastélylakók keresik hajdani nyomaikat a kormos kőhányásokon, a kopár bokrok között.

Az első év.

1972 karácsonyának reggelén sárgán világítanak a kastélyrom mögötti, s ez ideig csupán a termelőszövetkezet raktárának használt, félig-meddig rendbe is hozott ház ablakai, a hideg üvegtáblákra páragyöngyök nőnek: a kövérré hízó és lassan legördülő cseppek olyanok, mintha a belső szobában idejekorán feldíszített karácsonyfa piros és sárga üvegfüggői, a lenti vegyes-

boltban vett üveggömbök loccsannának szét hangtalan, hogy aztán újra és újra összegyűlve mérjék az időt, míg felhangzik a Wartburg-motor püfögése, megérkezik a körzeti orvos.

Itt a házban, ezekben a szobákban mostanáig ketten laktak: a termelőszövetkezet szerződötetett méhésze és az ő felesége, K. Imre és O. Vera, a nagydarab, szőke, szakállas, kékszemű férfi, és a drótszál hajú, fekete asszony. Alig több, mint egy éve lett e karácsonyon, hogy a téesz nekik utalta ezt a házat, helyesebben csak a férfinak, kis időre rá, hogy K. Imre lekászálódott a fűjtatva várakozó fővárosi vonatról, és hátizsákját félvállra vetve keresztülgyalogolt a falun,

miért kellett egy idegen a méhekhez, nem tudta azt senki a faluban, az agronómusról beszéltek, rálegyintve, hogy nyilván az hívhatta ide, talán mert ő sem régóta van itt, a fővárosi egyetemre járt, vagy még az is meglehet, sikamlósabb titkok rejlenek a félbehagyott mondatok mögött, nem mintha fontos volna, mindenkinek van miről hallgatni, és aki üres kézzel jön, az vagy el sem megy, vagy úgy távozik, ahogy érkezett, tudja a fene, magának való, az biztos, mondták félrenézve a kocsmában, nem kell törődni vele.

Így is volt: a méhekre szerződötetett férfi egyedül jött, semmit nem kérdezett, szinte csak köszönt az irodában, s közben már alá is írta a papírt. A munkához, a gazdaságban oly rég abbahagyott méhészkedéshez pedig megkapta a házat, a házból is a konyhát és a konyhából jobbra-balra nyíló két szobát, már persze ha rendbe hozza őket, hogy lakni is lehessen; s aztán már a faluban látni is alig látták, noha tudták: hajnalban kel, az alkonyattal fekszik, a kocsmába nem jár le, javítgatja a régi kasokat, újakat tapaszt, kopácsol, nagy, polcos állványt szerkeszt, hogy helye legyen az újabb méh lakásoknak is, és körben, az állványzatnál tőből kivágja az összehajló bokrokat, tisztásnak, hogy majd a tavasszal a méhek könnyen repülhessenek. És tudták azt is, hogy amikor aztán a téeszirodától felküldetett piros mellényben, piros sapkában ballagott be a központba az eredményt jelenteni, hogy másnap a fehérvári vonattal induljon a méhvásárlásra, a házat már nem hagyta üresen maga mögött; az ajtóból, s a dombtetőről integetett utána O. Vera, a szőlőhegyi pincesorról idekeveredett fekete szemű, keskeny csípőjű cigánylány. Hogy miért éppen ő, s hogy hol találkozhattak össze, azt a faluban senki nem tudta megmondani.

Cigánylányt vinni a házba, s főként a régi kastélyparki raktárépületbe; vannak olyan dolgok, ha már megtörténtek is, hát legalább jobb nem beszélni róluk.

Alighanem K. Imre és O. Vera ezért is maradhattak odafönn, a domb mögött. Nem engedmény és nem adomány volt ez: a raktárház keskeny füstje eloszlott a levegőben, a fák ágai között, s rájuk, ha nem akart, hát nem is gondolt senki.

O. Vera reggelente felszította a lepattogzott festésű kis csikótűzhelyben a tüzet, nyitva hagyta a ciradás vasajtót, a földre guggolt, a sarkaira ült és úgy bámulta a lángokat, s míg az arcán a piros és barna fények játszottak, halkán, szinte csak magának dúdolgatott. K. Imre a harmattól fényes bakancsban jött be az erdőből, leült mellé, megfogta a kezét, egyenként nyitotta ki az ujjait, hogy a sima szálú szőke szakállát a cigánylány nyitott tenyerébe simíthassa.

Augusztusban, hétköznap, egy szerda délután esküdtek meg, előbb a tanácsháza szobájában, az agronómus és a tanácsházi gondnok volt a két tanú, onnan ballagtak le aztán a falu templomába. Láthatta, aki akarta: O. Vera dereka már vastagodni kezdett, fekete haját kis kontyba tűzte föl, fekete hullámcsatokkal, virág és dísz nélkül, mint a munkába induló asszonyok.

Igen, mosolygott O. Vera, igen, bólíntott komoly, szinte szomorú arccal K. Imre.

A kántor és a pap nem kértek pénzt, hazafelé K. Imre üveges sört vett a boltban, s a régi kastélykert vaskapuján a rácsok közt visszanyúlva keresztbe dobta a láncot, de még a száraz avart is visszarugdalta a nyomok fölé, mintha évek óta nem járt volna már se ki, se be ott más, csak a bogarak után kutató merészebb vakondokok.

S az első téltre, az első év karácsonyára az asszony csúcsos hasa egészen lesüllyedt, és egy hajnalban, éppen, amikor O. Vera öltözködni kezd, hirtelen megszédül, és remegve, elgyöngülő lábakkal kell a szekrényhez támaszkodnia: érzi, hogy a combján és a lábszárán hideg nedvesség folyik végig. K. Imre a halk kiáltásra mindjárt éberén ül fel, a kétfülű, nagy fazekat már az este telemerte, így fekszik le napok óta, nincsen más dolga, a felfűtött tűzhelyre emeli, fát dob a lángok közé, lobogjon erősen, forrósodjon a víz. A kis ajtócskát nyitva hagyja, hogy a lángok, a sárga és piros fények betölthessék a szobát, meleg jön onnan is. A szemüveges körzeti orvos két nappal korábban reggel kilenc előttre ígérte magát, meg aztán érte szaladni sem lehet, O. Vera az ágyban fekvé, csukott szemmel várja. Már nem kiabál. Behunyja a szemét, hosszú, fekete szempillái, mintha csak póklábak futnának körbe, és ahogy múlik az idő, akárha izzadság volna, egyre hízva, meg-megcsillanva, hangtalan gördülnek alá barna bőrű, gödröcskés arcára a könnycseppek.

Azon a reggelen nehezen kel fel a nap, s a felhők mögött csak néha-néha dereng át a halovány korong. Nem enyhül a hideg, már jócskán elmúlt kilenc óra is, amikor odalenn, a domb aljánál, mintha egy rég elrejtett akna robbanna fel hirtelen, vagy mintha egy kiáltás találná meg végre a megszabadító utat, hangos reccsenéssel felszakad a kastélyparki tó eddig csak egyre duzzadó, rücskös jege, előbb csupán egy szinte alig hallható pendülés, s aztán már ropog és csattog a jég, mintha a kiszámíthatatlanul futó repedésekből egy hatalmas, ismeretlen állat próbálna meg a napvilágra törni, hogy aztán az egymásra torlódó szilánkos hasábok, vastag jégtáblák mindjárt össze is fagyjanak megint.

*(a hó,
avagy a második fejezet, záporok és madárnyomok)*

Hogy aztán az egymásra torlódó vastag jégtáblák mindjárt össze is fagyjanak megint.

A temetéshez a pap a hátsó kerítés mellett, a bokrok tövében mutat helyet. K. Imre előre kifizeti a sírásókat, de a koporsót és fakeresztet az előtte való nap maga faragta ki fejszével, csiszolópapírral simította le, olajos ronggyal dörzsölte fényesre. Áll a csillogó göröngyök halmánál, a pokrócba csavarta, alvó kisfiút magához öleli: így nézi szótlanul, hogyan tűnnek el az O. Vera testét, ünneplő ruháját, utoljára kontyba tűzött, kékesfekete haját rejtő deszkák a fagyott föld alatt.

Amikor a sírásó az ásó lapjával nagy nehezen simára ütögeti a dombocska oldalát is, néhol a gumicsizmája sarkával széttaposva a fagyos göröngyöket, és a keresztet, egész súlyával ránehezkedve a halom végéhez tűzi, észrevétlen felenged a fagy, bent a faluban megkondul a templomharang, mintha csak egy madár ütődött volna neki, vagy egy vaktában eldobott kavics, de aztán megint csend lesz, mozdulatlan csend. Az erdőszélen és a nyárfasoron is elnémulnak a varjak is, és mintha valahol, messzebb megroppanna egy ág: hirtelen lejjebb, egészen a fákra, a fagyos föld fölé zuhannak a felhők, és mindenfelé, ameddig csak el lehet látni, ökölnyi nagy, szikrázó, de mégis puha pelyhekkkel végre esni kezd a hó.

Esik csak, mintha már soha nem maradna abba. Mire az újév első napjára a fővárosi vonattal megérkezik K. Mária, a papírok szerint a téesz pirossapkás, szőke szakállú új méhészenek a húga, hogy a fekete hajjal, nevetve a világra született kisfiú gondját most már ő viselje, a

faluban annyi hó hull, hogy megsüllyednek a házak, az út mellől eltűnnek az árkok, és nagy, gömbölyű labdákká válnak a bokrok. K. Mária a kastélypark kerítésénél, a régi kapu mellett egy foltosra vedlett fatörzshöz fekteti a bőröndjét, és a nem szűnő záporban mindkét kezével a lecsüngő, havat szóró ágakba kapaszkodva keresi a gyalogutat a dombtetőre. Rövid, prémgalléros kabátkában, szoknyában, félcipőben utazott, a nehéz bőröndöt ide-oda koccantva lépett ki a túlfűtött vonatfülkéből. A nejlonharisnyája átázott már az állomás előtt, amikor a fejét oldalra billentve, a tenyerével a szemét árnyékolva megállt az eltakarítatlan terecskén. Ahogy aztán elmaradt mögötte a falu, s a dombtető, az ide-oda ingó füstcsík felé tartva átvágott a fák között, elhagyta a cipőjét is. Átfagyott lábbal, fehér arccal zuhan be az ajtón. K. Imre átöleli, szinte a karjában viszi a nyitott ajtóval világító tűzhelyhez. Nem kérdez tőle semmit. Lehúzza róla a kabátot, a vizes, szakadt harisnyát, és aztán a termelőszövetkezeti raktárból kapott vastag, durva pokróccal takarja be. Amikor K. Mária végre piros arccal, megizzadó halántékkal elalszik, a méhész lassan, óvatos mozdulatokkal felhajtja a takarókat, kigombolja a húga mellén a csipkével díszített, átforrósodott ruhát, leemeli az ágyról a lepedőbe fogott kisfiút és az asszony testére fekteti, úgy takarja vissza aztán őket, kettőjüket a közös takaróval.

Hosszúra nyúlik az a tél. Csak éjszaka fúj a szél, a rohanó fekete foltok közt néha kivillan egy-egy csillag, nappal viszont bonthatatlan, mozdulatlan a szürkesség, moccsanatlanul függeszkednek a felhők. A sok hó alatt meggömbül a házak gerince, füstölgő lyukakká válnak a kémények, s az időről időre újra kiásott gyalogutak keskeny, ásónyomokkal szabdalt kiismerhetetlen sikátorokká válnak, miközben egyre csak esik tovább, hull a hó, pislákolnak a fények az ablakokban, a buckákon apró madárnyomok, néhány lépés csupán, egyre felismerhetetlenebb, fogyó jelek.

K. Imre reggelente néha kitörtet a behavazott kasokhoz, hallgatja az összebújt méhek csendjét.

Az újévről maradt gyalulatlan deszkából előbb csak egy kockát, majd néhány nap múltán halovány erezetű, simára csiszolt golyót farag a fiának, és később egy lapos testű, hegyes fülű, hosszú farkú kutyát. A fát olajjal itatja át, és ronggyal dörzsöli fényesre.

K. Mária az ébredések után egy fehér kendő csücskébe önti a lisztes kását és a langyos tejet, azt adja a kisfiú szájába, s míg a gyerek szuszogva, el-elaludva lassan eszik, s a nagy, barna falióra kattogva méri az ütemet, ő halkán, szinte csak magának dúdolgat, a tüzet nézi, a lyukacsos tűzhelyajtón átvilágító sárga és vöröses lángokat.

*(olvadás,
avagy a harmadik fejezet, fűcsomókkal és macskafülekkel)*

A tüzet nézi, a lyukacsos tűzhelyajtón átvilágító sárga és vöröses lángokat.

Március végére jár már, amikor elkezdődik az olvadás. Előbb csak felszakadnak a felhők, és sápadtan, alig langyos sugarakkal elő-előbukkan a Nap, aztán hártvásodni is kezd a hó teteje, és apró patakocskák szivárognak az ösvények, az árkok oldalán, hogy éjszaka ugyan még dermedten fagyjanak jéggé megint, de végül csöpögve és buborékosan tűnjenek el a fényben. A dombokon, a kiugró földhányásokon a hó alól kigyűrődnek a bokrok ágai, átkopnak az első fűcsomók; megmaradt, töredezett szálaik zöldje most olyan, mintha azokból is jöhetne akár a fagyos földet fellazító meleg.

K. Mária és K. Imre a Zoltán nevet adják a kisfiúnak; az asszony reggelente a napsütötte ablakhoz ül, félrehúzza az ablakkeretre szegezett zsinóron gyűrődő függőnyt, hallgatja az ereszcsonna csörgedező, kopogó hangjait. Zoltánt az ölébe fekteti, s a beömlő sárga fényben

nézi a kisfiú hunyorgó, kék szemét, sűrű fekete haját, ha látja, hogy az apró, barna arcocská fintonrogva tüszkölni készül, fölé hajol, hogy az árnyékával takarhassa be.

A kései olvadáستól mind jobban megárad a régi kastélypark kerítésénél futó patak, előbb csak a mederbe nyúló gyökereket lepi el az ár, aztán, hogy a felgyűló hólét már a föld sem tudja beinni, a víz kiönt az alsó mezőre, s egyre följobb nyomul, valóságos kis tavat duzzaszt a hó alól előbukkant tépett kukoricaszárak, zsombékok, letört ágak fölé, egészen a műút töltéséig járhatatlanná téve a gyalogösvényeket az alsó faluszél kertjei és az erdő között.

Talán emiatt, vagy talán mert a felduzzadt talajvíz kimosta a járataikat is, mindenesetre az olvadással megérkeznek a házba az egerek. Igaz, K. Mária az ideig is nemegyszer hallotta már a tűzhely átmelegítette fal felől azokat a furcsa, motozó kis kapirgálásokat, melyek éjszákánként úgy hangzanak, akárha a fal túloldalán, sőt magában a falban tenne-venne valaki, sietősen, mégis óvatosan, hogy másokat föl ne ébresszen, ám ezek a kapirgálások, surranások és motozások éppen úgy hozzátartoztak a régi raktárház csendjéhez, mint a nyitott tűzhely pattogása, vagy a falióra kattogó zaja. Csakhogy az olvadás ideüzte rágsálók hada egészen más; már nem csupán a sötétség leple alatt, de napközben is folytonosan hallatszík a futó lábacsókák zöreje, a mindenbe belemaró fogacsókák rozszogása, sőt mind hangosabban a nyivákolások és cincogások, fűjtatások és sívítások, mormolásók és csattogások, a hol halkuló, hol felerősödő pattogás, ahogy a megereszkedő gerendákon összegyűlík egy-egy csapat, hogy aztán hirtelen nekiiramodva szertespricceljen, és néhány pillanat múltán már a szoba, vagy a konyha másik szegletéből támadjon a gyanús percegés. Csakhamar az is kiderül, hogy immár sem az asztalon hagyott ennivaló, de még a székre hajtogatott ruhák, az ágy előtt összefordított cipők sem lehetnek biztonságban: bármi, ha előlmarad, megszenvedi az apró fogak erejét. Mindaddig, hogy egy reggel, ahogy K. Mária a tűzhelyből kaparja ki a hamut, a piszkavassal a kis vaskemence oldaláról is ledörzszölve a rozsdát és a ráégett kormot, hirtelen, visszhangos csattanással kivágódik a K. Imre szobájában álló háromszárnyú szekrény ajtaja, és a ruhák, éppen K. Mária egykor a nagyböröndben magával hozott ingei és pulóverei, alsóneműi és kendői kiömlenek belőle a földre, hogy aztán a riadtan berohanó asszony szeme láttára a lecsúszó polc és a szétomló szövetek, és a pernyeként szállongó, szürkére száradt ürülék alól, mintha csak szőrös kis golyócsókák, apró labdák volnának, mindjárt egerek tucatja guruljon vissza a szekrény alá, a fal tövéhez, a padlódeszkák biztonságot adó repedései közé.

K. Imre még aznap estére lemegy, s meg is fordul a faluból. A börszíjas hátizsákából két szürke-fehér cirmos, kerek tappancsú macskakölyköt nyalából ki a tűzhely elé. K. Mária egy alacsony peremű bádogtányérában levest tol az orruk elé, megvárja, amíg a riadtan felgöörbedő kis háta kiegzenesednek, s a macskák szétterpesztett mellső lábbal az ételhez óvakodnak, megvárja, hogy a rózsaszín orrocsókák gyanakodva szimatolják körbe a fekete szegélyű tányérra tapadt nyomokat, s hogy végül a kölykők szaporán lefetyelni kezdjenek, csak azután ébreszti fel a mélyen alvó Zoltánt, hogy őt is megetesse, a karjaiban ringassa a még félig sem éber kisfiút, úgy adja a szájába a kásával megtöltött, kivágott sarkú kendőt.

Megjön a tavasz.

A kastélyparki tavon egyre vékonyabbá fogy a jég, s végül az utolsó táblácsókák is elolvadnak, hogy aztán egy langyos reggelre, amikor már csaknem melegen süt a nap, a zavaros, hínáros mélyből, a gyanúsan bugyborékoló iszapból váratlanul puffadt, fehér hasukat mutató halak bukkannak a felszínre; úgy lebegnek ott egymáshoz szorulva, mintha egy különös fa összegörbedő levelei rohadnának a vízben. Az elkövetkező vasárnapon K. Mária kendőben, a prémes kiskabátban áll a víz partján, magához öleli a tágra nyílt, kék szemű kisfiút, együtt nézik, hogy K. Imre, aki egy hosszú, egyenes ágat köt a vasvilla nyeléhez, hogyan meregeti ki,

rakja halomba a minduntalan szétcúsuló, nedvedző testeket, addig is, míg a kerítésnél gödröt áshat, hogy oda temesse el a dögöket.

A házban a macskák megérkezése hamar javít a helyzeten: éjszaka ugyan még sokáig nem akar megszűnni a motozás, de napközben, amikor a két kigömbölyödő kölyök elnyújtózik a tűzhely oldalánál, s álmosan, résnyire hunyt szemmel vigyázza a konyhát, már egyetlen egér sem bújhat elő többé. K. Mária a nőtényt Cirmosnak, a kant Csikosnak nevezi el, reggelente a két macska a jogos dicséretre várva a szemeteslapát mellé sorakoztatja az éjszakai zsákmányt, K. Mária a hamuzás után a lapátra gyűjtve a tűzbe dobja a hegyes orrocskájú, összegömbült, karmos lábacskaú tetemeteket, a vasajtót ugyan gyorsan utánuk zárja, s aztán rögtön a bejárathoz lépve kiszellőztet, megnyitja az ablakokat is, beengedi a friss, reggeli levegőt, ám még így is megesik, hogy a konyhát az égett szőr és hús szaga önti el.

De nemcsak a házban bukkannak föl a rágcslók, és nem is csak egerek: fel a méhkasokhoz mentében, amikor az első kirepüléseket akarja megnézni, s látni, hogy a hidegtől még dermedt méhek hogyan adják ki magukból a hosszú tél alatt visszatartott ürüléküket, miképpen tisztogatják meg önmagukat, hogy aztán kiszáradva már megkönnyebbedve és éhesen, a nap melegétől izgatottan indulhassanak az első hóvirágok keresésére, K. Imre a fák gyökereinél, s odébb is, a régi oroslánveremnél, vagy a másik irányban, a templom romjainál, a torony tövében gyakorta talál elszórt tollakat, tépett szőröket, feltört tojáshéjt, de annyit, mintha nem is valami apró ragadozók garázdálkodnának az elhagyott parkban, az alacsonyra hajló ágakra épített madárfészkek között, hanem akár egy nagyétkű ember dözsölése hagyna éjszakáról-éjszakára félreismerhetetlen nyomokat. Ráadásul ezek a ravasz kis tolvajok megfoghatatlannak bizonyulnak; K. Imre hiába állít fel vascsapdákat és lecsapódó ládákat, rácsos, tüskével bélelt lyukas fatörzseket és felpattanó hurkokat, a menyétek, görények, vagy talán rókák nyomait ugyan rendre megtalálja a vesztőhelyek körül, ám elpusztítani egyiküket sem tudja.

Már ezért is érthetetlennek tűnik aztán, hogy a tavasz előrehaladtával mégis, minden megtalálható ok nélkül, ezek a hivatlan vendégek szinte napok alatt elillannak a kastélyparkból, legalábbis erről tanúskodik az, hogy akkortól már csak elvétve, mint valami címzett nélküli üzenet, bukkan fel egy-egy bokor tövében, a farakások alatt a megszáradt tojáshéj, a kiöklendezett, szinte még nedves, mégis pihés szőrök csomója, hogy aztán kiszáradva végleg is eltűnjenek az efféle nyomok.

*(virágok,
avagy a negyedik fejezet, földek, magok és a tehénillat)*

A kiöklendezett, szinte még nedves, mégis pihés szőrök csomója, hogy aztán kiszáradva végleg is eltűnjenek az efféle nyomok.

Múlik a tavasz, melegebb a levegő, langyos, enyhe szél fúj, süt a nap, mégis, már nyárelő van, június hava, mire felszárad a kastélypark és a falu között támadt tó, igaz, a nyomában maradt iszapos, sáros földre még akkor se lehet lépni, nemhogy bármit is vetni bele. Ráadásul a víz fodrozta sár helyén néhány nap után szegfűk is és rózsák is, de főként valami piros, sárga, fehér és kék, hatalmas, nyitott tenyérhez hasonló szirmokkal pompázó ismeretlen virágok támadnak fel, valósággal elöntik a környéket; hogy a megvadult patak mosta volna oda őket, vagy talán évek óta rejtőztek várakozva a föld alatt, nincsen aki megmondja, s olyan sem, aki látott, vagy szimatolt már hozzájuk hasonlót; igen, különösképpen a szag, mert a kiszáradt hatalmasra felnövő, és szorosán egymáshoz simuló bokornyi virágokból olyan illat árad szerteszét, amihez foghatót errefelé még senki nem érzett, olyan illat, ami áthatol az ablako-

kon, a függönyökön, de átcúsúszik még a bezárt ajtókon résein is, bejárja a falut, elnyomja a templomban a vasárnapi füstölők szagát, az állomáson megédesíti a mozdonyok füstjét, áthatol a lepedékes kormon, olyan szag, ami részegít, elbódít még jobban is, mint az italbolti felső polcokra sorakoztatott színes likőrök, a fekete címkés cseresznyepálinka és a literes üvegekben érlelődő házi törköly, s a nagyritkán felbontott hosszúkás palackokból előbuggyanó italok; nem csoda hát, hogy a méhek is, a termelészövetkezet méhei, K. Imre állatai már a napkeltével az alsó mezőkhöz repülnek, hogy alábukva innen, a piros és sárga, fehér és kék szirmok, a húsos, zöld levelek, a kacsosan kanyargó száraz fodrozódó sűrűjéből gyűjthessék össze a virágport, és szőrös kis testükön magukkal cipeljék az illatokat is, az előörsök átrepüljenek a kasoktól a belombosodott fák között, hogy kisvártatva megsúlyosbodva térjenek vissza a dombtetőre, és aztán izgatott táncukkal mindjárt méhfelhőket küldjenek a falu felé.

Ekkorra, a nyár közepével K. Imrét beosztják a termelészövetkezet tehenészetéhez is. Nem olyan nagy feladat itt is, ott is dolgozni, csak hogy a távolság, még ha a falu fölötti dűlőutakon megy, több, mint egy óra; hajnalonta, a virradattal kel, hogy az etetésre már ott legyen, napközben, ebédidőre járhatna haza, ha ugyan megteszi annyi idő alatt az utat. Így aztán csak estefelé tér vissza, leül a tűzhely mellett, hamar elalszik, a konyhát betölti a hajából és a ruháiból párálló édeskés tehenillat és trágyaszag.

Múlik a nyár is: a kora reggeltől az alkonyatig K. Mária és K. Zoltán magukra maradnak. Ők intézik a ház dolgait, a bevásárlást, az asszony kendőt köt a nyakába, hátul megcsomózza, s elöl beleülteti K. Zoltánt; ekképpen járnak le kettesben a faluba a bolthoz, meg-megállva, mintha a vonattal, vagy a faros Ikarusszal jött kirándulók volnának, s ugyanígy, lassan, ráérősen sétálgatva hozzák visszafelé amit kapnak, amit megvehetnek abból, ami kell.

K. Zoltán gyorsan nő, a bőre, mint a tóparti fényes, barna kérgű fák, a fogzáskor is csak keveset sír; az éjszakákat moccsanatlanul, nyugodtan alussza át, igaz, napközben is alig-alig lehet hallani a hangját, tágra nyílt kék szemmel bámulja a felhőket és a fényeket, s ha talán mondani akarna valamit, inkább csak mosolyog, vagy göcögve, halkán, éppen előbújt két hófehér fogát megmutatva K. Máriára nevet.

Augusztus van már, forró szárazság, amikor K. Imre értesítést kap: az állomásra a fővárosi személyvonat postavagonjával két nagy vasalt, pántos ládában megérkeznek K. Mária odahagyott ruhái. Másnap, az ebédidőre K. Imre felülhet az egyik sofőr mellé a csőrös orrú teherautó vezetőfülkéjébe. A gépállomástól egyenesen az állomásra hajtanak, s onnan a ládákat egészen a régi raktárház bejáratáig hozzák. A teherautó füstje kéken úszik a szélcsendben a bokrok fölött, s ahogy a két férfi a köre ejti az első nehéz csomagot, a csattanás úgy szól, mint a puska lövés, az oldalára fordul, nyitott ládából a küszöbre ömlenek a színes szövetek, fényes kendők, hosszú szálú gallérok, orkáncabátok és nyomott mintás jersey-ruhák az elmúlt évi fővárosi divat szerint.

*(kukacok,
avagy az ötödik fejezet, a megfoltozott paplanhuzat)*

Hosszú szálú gallérok, orkáncabátok és nyomott mintás jersey-ruhák az elmúlt évi fővárosi divat szerint.

Szeptember havában aztán hosszú teherautó dökög be az állomásra, a nyitott vagonokon olajzöld teherautókkal, vászonba burkolt csövű ágyúkkal. A falu szélén terpeszkedő félig üres laktanyába érkezett két századnyi kiegészítés, a teherautók lassan, zörögve gördülnek végig az összekapcsolt vagonokon, s porfelhőt verve le a rámpáról, onnan pedig, a szögesdróttal,

betonnal szegett laktanyába; a rakodást befejezve az álmos, puffadt arcú katonák úgy ülnek a fapadokon, mint a felbontott, húsos borsóhüvelyek.

K. Mária akkora már átnézi a kibővült ruhatárát, a téli kabátokat és kardigánokat a ládákbán hagyja, s a használhatónak ítélt fodros, díszgombos ingekben, hosszú szoknyákban, magas sarkú cipőben jár le K. Zoltánnal a boltba. A vegyesbolt melletti kocsmában a csapospult fölé a sarokba egy vasállványra televíziókészüléket szereltetnek fel; K. Mária néha félórát is áll a hármás lépcső előtt, onnan, kintről nézi a sportközvetítések villódzó képeit, vagy hallgatja csak, hogy a bemondónő, akinek a haja a héjából kibontott sült gesztenye sárgásbarna húsához hasonlít, hogyan beszél az aratási eredményekről, aztán pedig egy hosszúkas arcú férfi valami olajválságról, embargó, ezt a kifejezést többször is használja, s a következményekről, melyek még talán a népgazdaságot is hátrányosan érinthetik.

Egy nyárvégi éjszakán K. Imre a csendre ébred; hiába hallgatózik, a konyhában is csak a falióra kattog. Mezítláb megy át a másik szobába, de ott a takarókat félrelökve, K. Mária és K. Zoltán ágycát üresen találja. Ahogy a résnyire hagyott bejárati ajtóhoz lép, mindjárt megpillantja őket: lejjebb, a domboldali füben fekszenek, K. Mária hálóinge úgy világít, mint egy foszladozó felhő, ha eltakarja a holdat. Meleg és mozdulatlan a levegő. K. Imre hallja a saját lélegzetvételét, a lépések roppanásait. Az asszony tágra nyílt szemmel bámulja a csillagokat, K. Zoltánt a testére, a hasára és a mellére simítja, s mindkét karjával átöleli szorosán; K. Imre látja, hogy a kisfiú mélyen alszik, a szájából ezüstösen csillogó nyál kúszik a K. Mária telt, erős mellén feszülő fehér selyemre.

Másnap megint forróság van. K. Mária magára marad K. Zoltánnal, észrevétlen telik az idő, már koradélután, süt a nap, hátrasimítja a szőke haját, s kiül a bejárati ajtó elé, a lépcsőre, hogy a szemét behunyva hagyja átmelegedni a bőrét, ellustulni a testét, az izmait, tíz perc, vagy egy óra, nem számolhatja senki. Amikor feláll, hogy a nyitott ablaknál szunnyadó kisfiút felébressze, belép a konyhába, a szobába, de a kiságyat üresen találja, igen, bármennyire is érthetetlen és hihetetlen, a lepedőn, a matracon még látszik a test helye, de K. Zoltán mégsem fekszik ott, K. Mária szédülni kezd, s az ajtófélfába kell, hogy kapaszkodjon, majd, kapkodva végigsimítja az alig gyűrött lepedőt, hirtelen felegyenesedik, és a szobából kifordulva futni kezd, el a kápolna romjai, a sárga kastélyfal mellett, le a dombon, a tó felé, és miközben rohan, egyre erősebb benne a félelem, vagy nem is félelem, csak mintha a nyári forróság már most és itt, az ő testében szakadna ketté, hogy hideg verejtékkal folyjon, és ahogy meg-megbotolva, zihálva rohan a régi lépcső melletti kavicsoson, meglátja a kisfiút, látja, hogy ott fekszik, egészen lent a domb alján, a tó sötétzöld vizénél, hanyatt hever a füben, a két keze felfelé kalimpál, mintha a foszlányos felhőbodrokat akarná kimarkolni a ráboruló kékségből. Az esetről K. Imrének aztán nem beszél. Este, amikor a férfi felriad az égve felejtett konyhai lámpa fényére, s hangokat hallva átmegy a gyerek és az asszony szobájába, megáll az ágy előtt. Nézi, hogy az asszony nyugtalanul alszik, valami érthetetlen szavakat mormol, nézi, hogy K. Mária úgy futhat álmában, mint aki menekül valami elől, s a megfoltozott paplanhuzatba burkolt takaró úgy tekeredik a lábaira, mint egy vastag, erős kötél, ami, bárhogy is próbáljon megszabadulni, a derékig érő, húsos fűszálakból csavarodik újra és újra.

Az ősz elejére, talán még a télen lezúdult hatalmas hó, vagy az esőtlen, forró napok teszik, mindenesetre idő előtt pöndörödni kezdenek a fák levelei. S nem csak ez; a falu környékén még soha nem termett olyan kevés barack, mint ebben az évben. De még különösebben viselkednek a diófák: alig-alig is mutatkozik rajtuk valami, s ráadásul még a beérés előtt, a zöld burokkal együtt hull a földre az új dió, hogy aztán a fübe rejtőző, szétaposott szemek belsejéből barna fejű, fehér testű kukacok tekergőzzenek elő, különös, olykor kisujjnyi vastag, hurkás testű férgek, amilyeneket errefelé még nem látott senki.

(eső,

avagy a hatodik fejezet, sárkoloncok és fekete orrocskák, hogyan koccan a tejespohár)

Kisujjnyi vastag, hurkás testű férgek, amelyeneket errefelé még nem látott senki.

Felhők és hosszú, hideg esők jönnek azután. A faluvég és a kastélypark közti mélyföldön bűzösen rohadnak a felbokrosodott virágok torzsái, hajnalonta köd ül a fák között, olyan köd, ami még felszállni, elfogyni sem tud, mert a mindegyre zuhogó vízcseppek lenyomják a még zölden maradt fű és az egymásra süppedt, lehullott levelek közé. A sok eső átáztatja a földet, kimossa a gyökereket, de még a falakat is, egészen, hogy egy kora hajnalon, éppen, amikor a bejáratú ajtónál K. Imre a kasoknál végezve a magával cipelt sárkoloncot kapargatja le a bakancsáról, hogy mindjárt a tehenészetbe induljon, a háta mögött, a fák között, mintha nagy testű, ismeretlen állatok csörtetnének a bokrokon át, ropogva és recsegve összeomlik a régi lovarda mállott deszkázata.

Aznap, amikor K. Imre még a sötétedés előtt hazaér, arrafelé kanyarodik: szótlánul, mozdulatlanul bámulja a pusztulást: az egymást is összezúzó nagyobb gerendák még száraz belseje olyan, mintha megsárgult csontok bukkantak volna elő a földből, s a megbarnult, mohos cserepek, akár valami szertehullott hatalmas pikkelyek hevernek szerteszét a levelek, a tördelt ágú fák és a letaglózott bokrok között. Már egészen estére jár, s az eső is újramezdi, amikor K. Imre deszkákkal a hóna alatt belép a házba. Néhány nap leforgásával egy új, egy nagyobb ágyat, és egy rácsos léckeretet ácsol össze a fiának, úgy kitalálva, hogy a tákolmányt, mint a szoba padlóján valami kis udvart elrekesztő kerítést, az ágy széléhez lehet erősíteni kötéllel.

A macskák, Cirmos és Csíkos már nagyra nőttek: napközben rendszeren elbarangolnak a háztól, igaz, ekkor már a szaguk is elég ahhoz, hogy az egerek és más rágcsálók végleg elmaradjanak. Estére egyébként is mindig megtérnek, s a kis bádogtányérokhoz éppen úgy állnak, mint régen; a farkukat magasra tartva törleszkednek K. Máriához, hogy miákolva és hízelegve követeljék ki a vacsorát, s aztán szétterpesztett mellső lábakkal hajoljanak a tányér fölé, miközben kerek fejük hangtalanul össze-összeér.

Az ősz beálltával, amikor már látja, hogy befejeződött a főgyűjtés is, és végleg elcsitultak a régi és az új méhcsaládok közti háborúk és kalóztámadások, K. Imre jelentést tesz a téeszirodában a méztermésről, az elhullásokról és a gyarapodásról. A széles szájú, ötliteres üvegekbe gyűjtött mézért ugyanaz a csőrös teherautó gyürkőzik fel a sárban, mint amelyik a nyáron az állomástól elfuvarozta a két vaspántos ládát. K. Mária a haját hátrafésülve, kendővel a nyakában nézi a rakodást, a ház előtt, a bejáratnál állva meg-megigazítja a tarkójára göndörödő fürtöket. Ilyenkor, ahogy felemeli a karját, a melle nekifeszül a fűzőld ruhának, s látszik, hogy a két mellbimbó, mint valami kíváncsian szimatoló, kis fekete orrocska, átüt a vékony selymen.

K. Imre a zárszámadáskor a jó termésért, s főképp a nem várt mennyiségért jutalmat kap a téesztől. Máskor rendszeren K. Máriának adja tovább a tehenészetből járó fizetséget, már ami a jogos levonások után megmarad, most azonban megfelezi pénzt, hogy aztán vasárnap ő is lemenjen a faluba. Szombat van, futballmeccs után éppen megtelt már a kocsmá. A kimenőruhás altisztek és a fehér inges férfiak között előrefurakodva kőbányai sört és budafoki portorikó rumot kér; aztán még egyet és még egyet. Visszafelé, már alkonyatkor a kastélyparki vaskapunál a lánca kapaszkodva, előregörnyedve öklendezik; s amikor végre kivörösödve, lihegve felegyenesedhet, a haja az arcába hull, és a szakállában, a szőke szőrszálakon úgy, éppen olyan buborékos fénnel ül meg a hányadék, mint azon a nyári éjszakán a K. Zoltán nyitott szájából kicsorgó ezüstösen csillogó nyál.

Csatakos, hideg az ősz. Még csak eső hull, de az őszutóra, november havára megint csak mintha már a tél jönne meg; a kopár faágak, a dülöngélő, barna kukoricaszárak között átfúj a szél, éjszakánként fagy, s a sápadt reggeli fényben mind nehezebben enged fel a tarajos sár. Alig egy hét múltán aztán váratlanul hó is esik, s bár a délutánra elolvad, a házak füstje akkortól már úgy lengedezik a fel-feltámadó huzatban, mint máskor csak karácsony előtt.

Az első hóeséskor K. Mária a falu főutcáján sétál. Vastag talpú, magas sarkú, fényes, fűzős cipőben kerügeti a pocsolyákat, a hosszú, fűzőld selyemszoknyája csillog, a haját kibontva fésülte hátra, s csak egy vékony, mintás, aranyszín pánttal szorítja le, a vállán ugyanaz a prémgalléros, rövidke kabát, amiben csaknem egy éve érkezett. Igaz, akkor egy bőrönd húzta a kezét, s most az alvó K. Zoltánt öleli magához; lassan, elgondolkodva lépked, lassan, mint a szélcsendben szállingózó pelyhek.

Amikor órák múltán, még az este elérkeztével is az állomáson, a váróterem fapadján ül, a magas, fekete sisakos vaskályha közelében, ahová délután telepedett le, hogy aztán ottmaradjon, az ablak felé fordulva, mozdulatlanul, és éppoly szótlanul, mint az ölében alvó kisfiú, akkor, a villanygyújtás után az állomásfőnök telefonál. Kisvártatva egy katonai terepjáró fékez le a bejárat előtt. K. Mária nem beszél a kastélyparkhoz vezető úton sem, igaz, nem is igen kérdezik. Fent a kastélyparki régi raktárházban, amikor odakinn felbőg a terepjáró motorja, hogy aztán valahol a fák között enyésszen el a zúgás, ő már egy kerek tálkában tejből és apróra vágott almából, s az előző napról maradt tökből kikeveri K. Zoltán vacsoráját, hogy aztán a tűzhelyhez leülve kiskanállal, lassan, türelmes mozdulatokkal etesse az ölében tartott kisfiút, s közben, úgy, hogy éppen csak ők ketten hallják, halkán dúdolgasson, s az arcán, a bőrén, a szőke haján sárga és piros fényekkel játszhassanak a nyitott tűzhelyajtón kivilágító lángok.

Karácsonyra, K. Zoltán első születésnapjára K. Imre és K. Mária ugyanabban a szobában állítják fel a fát, ahol egy évvel azelőtt még O. Vera számolta az óraütéseket, s hallgatta, jön-e már a körorvos fehér Wartburgja fel a dombon. K. Imre a szentestére öt üveg kőbányai sört hoz a kocsmából, leül az asztalhoz, s a függőket bámulja. Csaknem így talál rá másnap reggel K. Mária, amikor megérezve a kisfiú mozgolódását felkel, hogy a félhomályban tapogatózva a tűzhelyen hagyott, átlangyosodott bögrébe tejet öntsön. Kilép a konyhába és látja, hogy a férfi még most is az asztalnál ül, bakancsban, ruhában, az egyik keze az utolsó sörösüveget markolja, mellette a fogasról odavett piros méhézsapka, a másik karja az asztallapra simítva, szépen, mint egy vaskos párna, arra fekteti a fejét, s nyitott szájjal, mélyen alszik. A motoszkálásra, a bögre koccanására mégis felébred. Kinyitja a szemét, szótlanul követi csak a tekintetével az asszony mozdulatait, majd, éppen, amikor K. Mária már vissza akar lépni a szobába, a kisfiúhoz, nehézkesen, lassan fölemeli a fejét.

K. Mária rámosolyog a férfira, de aztán már el is fordul, be a szobába, hogy megitassa a rácsos kiságyban mocorgó kisfiút.

*(jég,
avagy a hetedik fejezet, tranzisztor és almahéj, persze csak lábujjhegyen)*

Rámosolyog a férfira, de aztán már el is fordul, be a szobába, hogy megitassa a rácsos kiságyban mocorgó kisfiút.

Gyorsan múlik az új év, februárra úgy tűnik, enyhül már a tél, aztán mégis újabb és újabb felhők jönnek, s megint hó esik. Délajt az olykori enyhébb levegőben egy-két órára megindul az olvadás, hogy aztán jéggé dermedjen a kásás latyak mindenütt; a fákról is hosszú jégcsapok

lógnak, s még a legvékonyabb gallyakon is megül súlyosan a hó, hajnalonta láthatatlan orvadászok járják a parkot, puska lövésekkel riogatva a hóba kucorodó vadat, recsegve-ropogva törnek le a túlterhelt ágak, néha még egy korhadtabb fa is kifordul, a tompa puffanás hamar elenyészik a havas bokrok között, csak a gyökerek közül szerteszóródott földkoloncok feketesége olyan, mintha egy leterített állat vére sötétítené a hócsomókat.

Február végére K. Imre szabadságot kér a tehenészet telepvezetőjétől, s egy csütörtöki napon mindhárman, ő, K. Mária és K. Zoltán, felszállnak a vegyesbolt előtt megálló helyközi buszra. Beutaznak Bicskére, s a buszállomásról egyenesen a műszaki boltba mennek, tanakodás és válogatás nélkül, rögtön az első készüléket mutatva, egy Orion márkájú kapcsológombos, tranzisztoros rádiót vásárolnak.

Mielőtt még hazaindulnának, csak úgy kabátban, leülnek a főutcai cukrászdában is; K. Mária gesztenyepürét eszik, a tejszínhabot, kiskanállal csippentve a fém pohárkába töltött adag széléről, megkóstoltatja a kisfiúval is. Otthon a fekete bakelitos rádiót K. Imre az ablakpárkányra állítja, drótszállal hosszabbítja meg a kihúzható antennát. Attól fogva esténként K. Mária már kevesebbet dúdol, ég az asztali villany, hallgatják az időjárás-jelentéseket, a hétfő esti kabaréadásokat, hallgatják, ahogy az új gazdasági mechanizmusról beszélgető hangok betöltik a konyhát, s várják, mikor következik a műsorrendben újra valami zene.

Még éppen február vége van, amikor a termelészövetkezet agronómusa elköltözik a faluból. Az előtte való héten a telepvezetővel üzenve egy ebédidő alatt behívhatja magához K. Imrét. Az irodában ülnek le, ahol az alacsony, piszkosbarna rácsos olajkályha olyan meleget ad, akárha valami kazánházban beszélgetnének. A méhészt vattás pufajkában marad, a sapkája a kezében. Bakancsáról a padlóra olvad a hó, mire az agronómus megszólal. Alacsony, köpcös férfi, talán egyidős lehet K. Imrével. Sokáig nézi a méhészt szóltanul, aztán azt mondja, arról akar beszélni, hogy miért megy el a termelészövetkezettől. Szinte egy mondat közepén hagyja abba; K. Imre sem kérdez semmit, nyílik az ajtó, a tévészelnöki iroda átküldött titkárnője jön be, papírokkal, dobozokkal, aláíróívvvel, hogy fölvegye a szobaleltárt.

Nem enyhül az idő: kopott, sáros a reggel, mintha csak az utakon és a házak előtt letaposott jeges hó tartaná a hideget.

Talán már március is van, amikor K. Máriát a vegyesboltban megszólítja az egyik fehérköpenyes eladónő. Fonnyadásnak indult, de még nem idős asszony; magas, feltornyozott kontya alatt olyan az arca, mint az alma héja, amit szüret idején raktak sorba szekrény tetején, hogy aztán tavaszig a fűtetlen szobában felejtsek. Amíg a kenyeret levágja, és ráérősen visszavisszafordulva jár a polcok előtt, hogy a többi árut is kirakja K. Mária elé a pultra, egy másodunokatestvéréről mesél, egy férfiről, aki tizenhat éve, a lövöldözések idején ment ki az országból, egyedül, senkinek sem szólt, csak felszállt az egyik ponyvás teherautóra Budapesten, mert hogy ott volt, azért is keveredett talán a dolgokba, hogy aztán ne is jöjjön róla hír évekig, ne tudja senki, hol van, mi lett vele, végül aztán, már 59-ben, Hollandiából jött egy levél, gyűrött, tépett boríték, ott él a Károly, és még tanul is, írta akkor, most meg már a sok év alatt építőmérnök lett belőle, igen, milyen furcsa ez, hiszen odafent a fővárosban is ezt tanulta, ezért aztán igazán kár volt olyan messzire mennie, ráadásul egyedül is él, nagyon egyedül, erről sokat levelezett, hogy a munkájával igazán nincsen semmi baj, de mások ott az emberek, látszatra persze barátságosak és kedvesek, de az ember esténként csak egyedül marad, és most már van háza is és pénze is, több, mint amennyi kell, ám estelente mégis egyedül nézi a televíziót, s ez, ahogy elnehezül, érzi, egyre rosszabb, hát arra gondolt, rosszul számított, hiszen miért itt kellene keresnie egy olyan asszonyt, aki hozzá illik, amikor odahaza sokkal, de sokkal könnyebben találna, erről ír most már a leveleiben, hogy ott kint ilyenkor hirdetni szoktak, apróhirdetéssel, de ezt ő mégsem akarja, s talán majd az unokatestvére, aki

odahaza a faluban mindenkit ismer, elvégre egy bolti eladó annyi emberrel találkozik, ezért hiszi, hogy ha valaki, ő bizonyosan segíthet.

K. Mária értetlenül hallgatja az eladónót, mindaddig, hogy az a fehér köpenyes nő azt is elmagyarázza: persze ma már más egy falu élete, mit tudhat erről az, aki tizenhat éve nem járt itt, nem is sejtheti, mennyire másképpen élnek az emberek, és nem csak a termelészövetkezet miatt, vagy az utóbbi egynéhány év, ez bizonyos, sokkal inkább a tévé és a rádió, azért akar minden fiatal Bicskére és Fehérvárra költözni, gyárba járni, nem ám hajnalonta kelni, s mondja a szemükbe bárki is, hogy nincsen igazuk, de hogy ki marad itt, azon senki nem gondolkodik, íme, lányok, egyedüli fiatalasszonyok sincsenek szinte már, kész csoda, hogy K. Mária nem vágyik el innen, pedig ő aztán ismerheti a városi életet, ezért is említette a hollandiai építőmérnöknek, az unokatestvérnek, hogy él itt a kastélyparki régi raktárházban egy fiatalasszony, mintha csak neki teremtték volna, szép és városias, a ruhája, de még a haja is olyan más, ám látja ő, hogy rendes és azért idevaló a faluba, olyan asszony, akit bármely férfi megköszönhet, arra való, hogy dédelgessék, de biztosan dolgozni is tud, olyan asszony, aki szerinte nem a külsőt, nem az évek számát nézi, de azt, hogy ki milyen ember, szóval ha nincsen ellenére, ha megengedi, megadja ő Hollandiába K. Mária nevét és címét, s aztán ha jön, hát jön levél, ha nem, akkor se történt semmi baj.

Március van, s egy délelőtt, kevéssel a reggeli után, a konyhai asztal és a szobaajtó között, besüt a sápadt nap, és K. Zoltán megteszi az első lépéseit; négykézláb, a tenyerével és a térdével csattogva már rég bejárta a raktárház minden zugát, s olykor félóráig is álldogált a szekrényoldalba, vagy a szék szélébe kapaszkodva, meg-megbillenve, egyre fáradtabban, mintha valami szélrohamoknak feszülne ellen, vagy mintha az apró, még minduntalan lábujj-hegyre pipiskedő lábacsok alatt mocorogni akart volna a föld, márciusi délelőtt: K. Zoltán enged K. Mária hívásának, s előredőlve kettőt is lép, már éppen az asszony karjaiba zuhan.

(hólé,

avagy a nyolcadik fejezet, fehér foltok és bélyegek, miként tud lobogni egy piros nyakkendő)

Előredőlve kettőt is lép, már éppen az asszony karjaiba zuhan.

Március második hetétől aztán egy csapásra eltűnik a tél. Elolvad a hó, a megduzzadt Váli víz úgy hömpölyög, mint egy igazi folyó, s a kis tavacska is egyre dagad, mintha ki akarna önteni: a közepén a mesterségesen épített szigetecskéből éppen csak a pad, s alatta egy földhányás látszik, a korlátos fahíd mindkét vége a vízbe ér. Még a fák tövében, az árnyékokban maradnak meg a legtovább a fehér foltok, de aztán egy hét sem kell, s eltűnik a jég onnan is, és a süppedős avarból kibújnak az első virágok, a már szirmos hóvirágok és az ibolyák kerek levelei, mint ahogy a bokrokon és az ágak csúcsain is pattanásig duzzadnak a rügyek. A legmakacsabbul a kastélyparki kapu belső oldalánál magasodó hatalmas platán tövében tartja magát egy töppedt hófolt; K. Mária nap mint nap látja, hogyan zsugorodik a barnára rothadt levelek közt ez a szikrázó fehérség, hogy aztán, amikor már végleg elcsöpög, kibukkanjon alóla egy cipő, az a félcipő, amit még az elmúlt év telén az átfagyott és halálra fáradt K. Mária hagyott el, amikor a bőröndjét maga után húzva átvágott a fák között, s a zuhogó fehérségben nekiindult a töretlen hónap, hogy valamiképp feljuthasson a dombtetőre, a régi kastélyrom mögé, a sárga ablakokkal világító raktárházba, ahol egy férfi és egy csecsemő várta, ki hinné, mégis így van, jóval több, mint egy éve már.

Ez idő tájt a reggeli szélben a falu melletti laktanyából mindennap kocsisor indul. A teherautók a kastélypark melletti kanyargós úton kapaszkodnak fel, s estefelé, már lámpákkal végigsöpörve az út menti fákat dübörögnek vissza. Vannak, akik azt beszélnek a faluban, hogy a fekete füstöt okádó ormótlan gépek le a Velencei tó felé, a Lovasberény melletti erdőbe, abba a szögesdrótkerítéssel és örökkel védett titkos kastélyba viszik a katonákat, ahová a lombok és bokrok közt láthatatlanná válva már vagy húsz éve járnak az állami rendszámú, fekete autók, s ahol most, legalábbis ez a hír járja, megint valami olyan építkezés folyik, amiről senki nem tud bizonyosat.

K. Mária meglepően hamar, március végén kapja meg az első hollandiai levelet. A kékes bélyeggel küldött, különös, hosszúkas formájú, gyűrött, átfoltosodott borítékot a postás, aki egyébként nemigen szokott megfordulni errefelé, nem is hozza fel a dombra, hanem a kapu vascirádái közé dugja, úgy, hogy az már messziről virítson, észrevehesse, aki arra jár. K. Mária mégis csak délután, amíg K. Zoltán alszik, s akkor is izgalom nélkül olvassa az udvarias bemutatkozást, a mértéktartó üdvözlőszavakat. K. Imrének azonban nem említi a küldeményt, mi több, másnap délelőtt, mire a kisfiúval bevásárolni mennek, egy tiszta fehér papírra rövid levelet szerkeszt, s a vegyesbolt melletti postafiókban a funérlemezes asztalka fölé hajolva megcímezi a válaszborítékot.

Süt a nap, már-már meleg a tavasz.

K. Mária is nagytakarítást rendez: erőlködve, nagy zajjal húzza el a szekrényt, aztán mindkét szobában az ágyakat, az ágyneműt pedig a ház melletti fák ágain napoztatja és szellőzteti. Késő délutánra jár, mire végez, s ahogy fáradtan leül a tisztára súrolt konyhai asztalhoz, látja, az itteni ablak szegletében valamiképp érintetlenül maradt egy pókháló. Mielőtt a seprűvel felnyúlva letörölné, megnézi egészen közélről: a fényes, moccanatlan szálacsákák mint a vékony dróthuzalok, úgy csillognak, de a pókot K. Mária sehol nem találja, semmi más, csupán egy hosszú, ízelt, fekete pókláb lengedezik a hálóra tapadva, olyan valahogy, mint egy erős, durva szőrszál, vagy ki tudja miért, mintha egy fekete hajú nő kihullott szempillája volna.

Március: a Váli víz környékén és a falualji mélyebb földeken most is megjelennek azok a különös virágok, amelyek az elmúlt évi nagy hó után bukkantak föl. Kékek, sárgák, pirosak és zöldek, akárcsak egy éve, ám ezúttal már mintha kevésbé sűrűn tenyésznének, vagy csak a terület nagyobb, amit elfoglaltak, hiszen már a park szélén, a fák alatt és a műút túloldalán az árokparton, sőt, a hegyre kúszó szőlőföldek szélein is ott virítanak, különös, mintha most a szegfűforma lenne a legtöbb, legalábbis ahhoz hasonló, és persze mégsem az, és vannak bőven mások is, egybefolyva a vetéssel, a sással, a szőlőközi gazokkal, mindenütt a nagy, húsos szirmok, a bódító illatok.

K. Imre még a tél végén megritkította a kasok körül a bokrokat, így aztán semmi akadálya, hogy a meleggel a méhek is kiröpljenek. Figyeli, hogy a családok most is kijavítják a lépek sérüléseit és kicipelik a kasokból az elhullott méhek tetemeit, kihordják a mézes edényekről leledősött sejtfedőket, mintha valami ünnepre készülődnének, úgy tisztogatják lázas sietséggel a kasok alját, figyeli, hogy az elgyengült rajok a napsütéssel miként lesznek egyre erősebbek, új és új utakra indulva a virágokhoz, miközben a sejtek épülnek már a lépekben, apró házikók, ahol a domború tetők alatt mozgolódnak a kukacok, s valahol a langyos sötétben életre kelt már az az új nőtény is, aki csak a kedvező pillanatra vár, arra, hogy a kiáltásaival felriassza a fülledt csendet, s erre, az egész kast bejáró hangokra, a trónkövetelő hírére két pártra szakadjon a kas népe, a régi és az új királynő követőire, a két harcos csapatra, akik izgatott röpködéseikkel, zümmögésükkel szinte felforralják már a benti szűk levegőt, és fürtökben lógnak a kas előtt, mint a túlcseresznye, megfeketedett szappanhab, hogy aztán

egyszer csak kirobbanjanak, igen, ismeri ezt K. Imre és figyel, mert tudja, ilyenkor a száműzetésre ítélt régi királynő kel útra a híveivel, hogy egy másik lakhelyet keressen magának, a jó méhészt hát minden jelre ügyel, s idejekorán felállítja az új kasokat, hogy szerencsés esetben elkapva az élő felhőt, a méhészruddal befogva a kivándorlókat, még ott, sebtében letelepíthesse a felizgatott rajt.

Alig egy héttel a sikeres befogás után K. Imrét a tehenészettől ismét behivatják a termelőszövetkezeti irodába. Ekkor tudja meg, hogy a múlt télről gyűjtött, és lezárt, feliratos üvegekben beszállított méz laboratóriumi ellenőrzése nyomán a martonvásári kutatóintézetből külön vizsgálatot rendeltek el, mi több, rögtön ki is küldték a feladattal megbízott kutatót. Az irodában a néhány napja belépett új agronómus és egy ismeretlen férfi fogadja: magas, széles vállú, városi ruhás ember, ő fogja a szükséges megfigyeléseket és méréseket elvégezni, s ehhez, amíg csak kell, a családjával, a feleségével és az alig két éves kislányával a faluszéli iskolában, az éppen üresen álló gondnoki lakásban lakik. K. Imre bólint a kötelezettségre, hogy szükség esetén mindenben segítenie kell a jövevényt. Azt, hogy mi a mérések és kutatások oka, nem kérdezi, s nem is mondják neki.

Fényes, igazi tavasz van, április. A felszabadulás ünnepére staféta-akadályversenyt rendeznek az iskolában, az egyik, a versenyben épp az utolsó állomás a kastélyparkon belül álló nagy platán, itt, egy ingatag lábú, terítős kis asztalka mellett várja a melegítőbe, tornacipőbe öltözött, piros nyakkendőcsapatokat a földrajztanárnő, és az úttörőcsapat vezetője, a tornatanár. A tanácsházán és a termelőszövetkezet irodájának homlokzatán is zászlók lengenek, piros, piros-fehér-zöld, össze-összesimulnak a selymek.

Húsos, harsogó levelekkel lombosak a fák, alig-alig fúj már a szél is, csak odafent, egészen magasan rohannak a felhők, lent a földön játszanak az árnyékok, sárga és barna, zöld és fekete, ahogy elbújik és aztán újra előbukkan a nap.

(meleg,

avagy a kilencedik fejezet, a volga és a bádoggád, és hogy meddig tikktakkol egy óra)

Lent a földön játszanak az árnyékok, sárga és barna, zöld és fekete, ahogy elbújik és aztán újra előbukkan a nap.

Szikkasztó, meleg szelekkel, hamar megjön a nyár.

K. Mária és K. Zoltán szinte egész nap kint a parkban időznek.

Így játszanak: amíg látszólag semmire sem ügyelve K. Mária hanyatt fekvé bámulja a felhőket, K. Zoltán hol még négykézláb, hol már fel-felállva, az ágakba, a bokrok hajtásaiba kapaszkodva lopakodik be a sűrűbe, de legalábbis a szélső bokrok mögé, hogy aztán kiáltozva, sikoltozva, göcögő nevetéssel várja, miképpen keresi meg őt sírást és kétségbeesést, majd ámulatot és csodálkozást mímelve a szándékosan össze-vissza bókászó asszony.

Talán már június vége is lehet, amikor K. Imre meglátja, hogy a kastélyparki tó partján, a kerítés mellett, ahol még itt-ott látszanak az áradás nyomai, valami állat, vagy talán egy kíváncsi ember lehetett, ki tudja, valaki kiásta a tavalyi halpusztulás után eltemetett döögöket, pontosabban csak azt, ami eddigre megmaradt: sárgásfehér szálkák, hajlított, íves csontok, szürkés, nyúlós hártýadarabkák hevernek szerteszét a feltúrt földön, mintha valami különös növény forgácsai, feltépett gyökerek volnának.

Június vége van akkor is, amikor martonvásári állomáshelyről idetelepített kutató először utazik vissza az intézetbe, hogy a falu környékéről, s főként a falualji földekről begyűjtött föld- és virágmintákat, magvakat és osztályozott virágpороkat a saját vizsgálatai nyomán a laboratóriumnak beszołgáltassa. A családjával együtt megy el az értük küldött szürke, állami rendszámú Volgán, de két hét múltán már csupán a helyközi busszal, csak a lányával tér meg az iskola melletti gondnoki lakásba, a felhalmozott üvegcsék, a fiolák, a kis nejlonzacskók és papírkötésű könyvek közé.

1974 forró nyara: egy vasárnapi reggel, éppen, amikor K. Imre bekapcsolja az ablakpárkányra állított rádiót, a földre zuhan a konyhai falióra: mintha a fal omlana össze, olyan hangos a robajlás, s mindjárt utána a csend is, ahogy K. Imre önkéntelenül kikapcsolja a rádiót, és csak a padlón heverő barna fadobozban rejtőző szerkezet tikkakkol tovább. Mégis, bármilyen furcsa, az órának semmi baja, még csak horzsolás sem, és az óramű is úgy tűnik, hibátlan maradt. K. Imre egy lehasított gyűjtődarabkából tiplit farag, azt dugja először a lyukba, majd így veri vissza a helyére az órát tartó szöveget.

K. Mária a hajlított lábú, teknőforma kis bádognádát reggelente a ház elé, a före állítja, és a konyhából kétszer, háromszor is fordulva feltölti; koradélutánra a naptól már langyos, szinte meleg a víz, és mert addigra ér oda a szélső fák árnyéka, a délutáni alvás után K. Zoltán olykor órákig is elpancsolhat. A kisfiú egy fekete peremű, pöttyös, füles bádognögrével meregeti a kádból a vizet, leönti az arra járó tétova bogarakat, a riadtan menekülő hangyákat, vagy nézi, hogyan csillognak a cseppek a fűszálakon, hogyan issza be a nedvességet a megsötétülő föld.

A nyár közepére már a harmadik hollandiai levél is megérkezik.

Olykor, késődélutánokon, a vörös fényben, még a naplemente előtt, a ház előtti kavicsos részen egy-két ágat összehordva K. Mária tüzet gyújt a körberakott kövek között. K. Zoltán ilyenkor elül a tehenészetből hazatért K. Imre ölében, néha-néha kinyújtja a kezét, az ökle, mint a nyers dióbél, az ujjai, mint a fény felé tekergőző tömzsi kis kukacok. Ülnek az ajtónál, nézik a vörösös parazsat még akkor is, hogy már egészen fekete az éjszaka. Mozdulatlan, puha árnyékok a fák, a hold fénye végigcsorog a leveleken, mint az édes, ezüstös színű buborékos nyál. A macskák, a nagyra nőtt, s már láthatóan hasas, elnehezült Cirmos és a busa fejű, vas-kos nyakú Csíkos sem kóborolnak, inkább az éjszakára is nyitott ablakba, az ablakpárkányra fekszenek, hunyorogva, le-lehajtva a fejüket onnan bámulnak kifelé, vagy behunyt szemmel alszanak, csak a fülük fordulgat és billeg szorgalmasan, s néha a farkuk mozdul, úgy, mintha álmodnának valamit.

Harmadik rész

*(telik is, múlik is,
avagy az első fejezet, a szombat délutánról, és a fák között vezető kicsi sétautakról)*

Behunyt szemmel alszanak, csak fordulgat és billeg szorgalmasan, s néha a farkuk mozdul, úgy, mintha álmodnának valamit.

Szombati nap volt, augusztus 10.-e, szombat délután, még majdnem ebédidő, amikor az a fiatalember megérkezett a faluba. Mondják, hogy a fehérvári buszról szállt le, nem is igen volt nála más, talán csak egy könyv. És hogy persze látszott rajta rögtön, nem idevaló, egy ekkora faluban mindenki ismer mindenkit, nem kell ahhoz valami nagy figyelem, kinéz az ember az ablakon, és észreveheti. És hogy az a fiatalember meg különösen úgy viselkedett, mint aki idegen: leszállt az ABC-nél, álldogált egy darabig, aztán a tenyerével árnyékot tartva belesett a kirakaton, mintha nem lehetne azt érteni, hogy szombaton délután már nincsen nyitva egy ilyen bolt, vagy mintha a mosóporok és a hűtőszekrények olyan érdekeseek lehetnének, s aztán, mint akinek eszébe juthatott valami, az ABC melletti presszóba ment be.

Nálunk egy nyári szombat délután, amikor rég vége már a futballidénynek, egy-két földön pedig még tart az aratás, és a legtöbben különben is éppen otthon esznek, vagy már alszanak egyet az ebéd után, hát persze ilyenkor majdnem üres a presszó, csak szól a tévé a pult fölött a sarokban, alig-alig ül valaki az asztaloknál, fröccs, vagy sör, meg a kávé, nem baj az.

Az a fiatalember üdítőt kért, kólát, állva itta meg, aztán kérdezősködni kezdett, hogy van-e a faluban valami helytörténeti gyűjtemény, vagy múzeum, és hogy merre menjen, ha erre kíváncsi. A Szabó-lány, az Éva, aki főként a nyáron, meg különben máskor is a hétvégén sokszor beáll a pult mögé az apja helyett, rögtön megmondta, hogy hát persze hogy van múzeum, lehet azt tudni, hiszen elég híres az arborétum, itt a falu szélénél, és hogy annak a közepén áll egy régi kastély maradványa, nem nagy, az igaz, inkább csak rom, egy fal, meg a lépcsők és az oszlopok, viszont ott van mindjárt mellette, ami a kastély templomából megmaradt, ráadásul még egy-két kisebb épület, és a templomban van kiállítás, fényképek és rajzok, az egyik kis házban, a márványmedencécske mögött pedig még ólomkatonák is, legalább két hadseregrel való, még az első világháború idejéből, huszárok és gyalogosok, lovak és ágyúk az üveges vitrinekben, lekicsinyítve és szépen sorba állítgatva minden, ami egy akkori hadviseléshez kellett.

És akkor az a busszal jött fiatalember rögtön előkapta a hóna alól a könyvét, és kinyitotta, elővett egy képet, és mutogatott a Szabó Évának, hogy megismeri-e, azt is, aki rajta van, és azt is, hogy vajon hol került a fényképre az a három alak, két kisgyerek és egy nő, meg mögöttük valami ház talán.

Csak hogy a Szabó Éva nem buta, megértette rögtön, mit akarhat az az idegen, elvégre kikezdtek vele már jó néhányan, és nem pusztán amiatt, hogy a pult mögött dolgozik, nem, ezt nem lehet mondani, hiszen elfogultság nélkül sem egy csúnya lány, ezért aztán, ahogy megtanulta, bólogatott csak, és nemigen figyelt a képre, tizenhét éves vagyok, felelte, hogyan tudhatnám én azt, nincsen nekem mire visszaemlékezmem.

De az a fiatalember nem tágított, és egyre dugdosta az orra alá azt a képet, hogy nézze csak meg azért, hiszen lehetnek véletlenek, arról nem is beszélve, hogy nem mindenkin egyformán munkál az idő, szóval hogy könnyen előfordulhat, ki tudja, hogy ez a három arc itt a képen, ez majd emlékezteti őt valakire, és ha így bármi az eszébe jutna, már az is nagy segítség volna,

nagyon hálásan megköszönné, igazán. És miközben ezeket magyarázta, a könyvét is a pultra rakta, hogy ott, annak a hátoldalán is van egy fénykép,

Kőrösi Zoltán ezt mondta, hogy így hívják, aki a könyvet írta, hátha akkor ez az arc, vagy a névvel együtt a kettő ismerős.

Végül aztán nem maradt más, a Szabó Éva megrázta a fejét, hogy nem, hiába, de nem, és az arborétumhoz küldte el, menjen oda, mondta neki, ha tényleg volna ennek a képnek a faluhoz köze, ha valaki, hát a Veress Pista bácsi, vagyishogy én, hát majd az megmondja, elvégre ő az arborétumi múzeum gondnoka.

Ó, hát biztosan igaza van, válaszolta az a fiatalember, és amilyen hirtelen kezdett bele, erre most ugyanúgy rögtön abba is hagyta a faggatást, visszacsapta a hóna alá a könyvet, a fényképet,

köszönöm, hajolt meg egy kicsit tréfásan, és még éppen csak megkérdezte az utat az arborétumhoz, elköszönt, és már ment is, valósággal kiszaladt, mint akinek nagyon sürgős dolga van.

Aztán, ahogy mondják, a presszótól pedig a tanácsot követve visszament az ABC-ig, a kereszteződéshez, és onnan jobbra fel, az iskola mellett, át a Váli vízen az arborétum kapujáig, hogy ott már belépőjegy megváltásakor újra kezdje a kérdezősködést; megint csak a fényképet mutogatta, a könyvet.

Sokra azonban nem juthatott, mert a Kovácsi Mari volt a pénztárban, az az asszony, aki a férjével, a nyugdíjas Kovácsival alig néhány éve költözött ki a faluba Bicskéről,

ugyan, mit tudhatna a majd húsz év előtt dolgokról, hajolt ki az ablakon, és végigmérte azt az idegen fiút, olvasni meg, nézett a könyvre, szokott ő sokat, hiszen ki bírhatná el a hosszú napokat anélkül, négy fal és egy ablak, s az óramutató meg se moccan, ha pedig az ember elgondolkodik, hát mindjárt sírni támad kedve, olyanok jutnak az eszébe, jobb is hát, ha bele sem kezd, és hát már ezért is, a gondolkodás miatt, hogy ő például igenis olvasni szokott, csakhogy nem az ilyen vaskos, teleírt regényeket szereti, sokkal inkább azokat a színes borítójú szerelmi történeteket, amik úgy elvarázsolják az embert, ül csak órák hosszat és olvas, elfelejti szinte azt, hogy teste is van, mint valami édes álom,

igen, mintha nem is lenne ebben a kis házban ez az elviselhetetlen, átható dohszag, és nem is ezek a nyárfák meg fűzek vetnének árnyékot a papírra, de a tenger susogna mellette és hajladoznának a karcsú pálmafák.

Így hát továbbment innen az a fiatalember, pontosabban beljebb az arborétumba, a fák közé, a fő sétaúton indult el a kastélyromhoz, előbb a tóhoz ért, ahogy a kavicsos sétány vezette, aztán az egyik hidacsán átlépegetve a domb felé fordult, ki az árnyékból a szépen nyírt fűre, hogy már onnan, a domb aljától rögtön megláthassa a megmaradt kastélyfalat, a hatalmas oszlopokat és a timpanont, és az üvegtelen ablaknyílásokon átkéklő eget, és ahogy aztán feljebb ballagott, láthatta már a bejárati lépcsősort is, vagyis hát azt, ami hajdan a bejárathoz vezetett, s a cakkos szélű, sárga fal mellett láthatta a kápolna maradványait, a kis márványmedencés csorgókutat, az üvegajtós kiállítási házat, feljebb, már egészen az erdőnél pedig a régi raktárházat, egyszóval, ami a kastélyból és a kastély körül még ma is itt van.

És mint mindenki, aki erre jár, hát az a fiatalember is döbbsen állt meg, mert hiába látta a romokat, hiába érezte az arcán, hogy átsüt a nap az ablakréseken, nem hihetett a saját szemének, mert nem érthette, hová tűnhettek az oszlopok, és bejárat mögül a hajdani folyosók és szobák, nem érthette és nem hihette el, hogy most már csak egy üvegcserepes, téglás földhányás az egész, hogy ami itt állt rendíthetetlenül és diadalmasan százhusz éven át, azt

egyetlen tűzvész így elpusztíthatta, s hogy a bútorok, a képek, a szobrok, de még a kövek, a márványdarabok is ilyen nyomtalanul tűnhetnek el, vagy ki tudja, a falban és még messzebb is, hol, milyen házban lapulnak a falban, hol, milyen lakók bútorai között díszelnek, akár egy szerterohadt hatalmas test, amelynek nedvei és sejtjei már réges-rég a láthatatlanul tekergő, mohó gyökerekbe szívódtak fel.

Hanem amikor nagy nehezen továbblépett az a fiatalember, hogy talán a kápolnához kerüljön, vagy hogy megnézege a hátsó traktusokat is, hirtelen egészen izgatott lett, megállt a domboldalon, és kapkodva egy fényképet vett elő a könyvéből, és hol azt méregette, hol a régi raktárház felé bámult, pontosan úgy, mint aki össze akarna mérni valamit, de közben szinte elváltozott még az arca is, mintha csak most hatna rá a meleg, s a fáradtság, hogy végigjött a domboldalon, pedig nem fáradtság volt ez, mert a fiatalember aztán mindjárt szaladni is kezdett, tartotta maga előtt azt a képet, úgy rohant, előbb megkerülte a kastélyromot, majd pedig, egyre csak a régi raktárházat bámulva, egy kissé lejjebb ereszkedett, visszafelé a domboldalon, hogy végül ott megálljon, hol a kezében tartott képet, hol valami könyvet, hol meg a dombtetőt bámulva, mint aki onnan most már elmozdulni sem tud.

És én akkor már kijöttem a ház, a múzeum elé, nem mintha dolgom lett volna, de itt, a kastélyparkban is jó néhány példa mutatta már, és én is megtanultam, semmi nincs, ami az embernél kiszámíthatatlanabb, és senki nem tudhatja, az előbb még ártatlannak látszó másikat miféle örületek keríthetik a hatalmukba, jobb hát megelőzni még a gondolatát is, mert utólag hiába bánja bárki a pusztítást és a rombolást,

hiszen éppen erről beszél nekem nap mint nap ez a rom is, a szétszórt kövek és a cserépdarabok, hogy az embernél semmi nem lehet kártékonyabb, kiálltam hát a kavicsra a ház elé, és igenis azt akartam, hogy lásson, bíztam benne, a kék köpeny és a karszalag megteszi a hatását.

És úgy is lett, mert ahogy az a fiatalember meglátott, rögtön abbahagyta a méregetést, odajött hozzám és egészen tisztességesen köszönt, mondta a nevét is,

hogy Mészáros Péter, így hívják, és folytatta, hogy ő Veress Istvánt keresi, a gondnokot, mert kérdezni szeretne valami nagyon fontosat.

Én pedig láttam, nem kell már ettől a fiatalembertől tartanom, mert alighanem csak afféle csudabogár ez is, mint amik azért gyakorta megfordulnak nálunk, filmesek, meg fényképesek, ideutaznak Budapestről, hangoskodnak két-három napig, bejönnek a parkba, kavicsokat dobálnak a tóba, etetni akarják a hattyúkat, forgatják a fejüket és kameráznak, csattogtatják a gépeket, vagy még színészeket is hoznak magukkal, kicsit ugyan kiabálnak, vagy még szemetelnek is, de azért ártalmatlanok.

Válaszoltam hát, hogy jó, Veress István az én vagyok.

Erre aztán az a Mészáros Péter átadott egy fényképet,

nézzem meg, mert tudjam meg, igazán különös dolog, de csakis ezért jött ő ide, merthogy megvallja, soha nem járt erre ezelőtt, ráadásul a kép is valahogy véletlenül jutott el őhöz, és mi tagadás, most sem igen érti miképp, bár ha igaz, legalább ezt reméli, annyi kiderülhet, vajon tényleg itt működött-e az a hajdani fotográfus, aki azt a pillanatot, azokat az arcokat rögzítette, ezért hasonlított a képpel a látványt, és most már azt hiszi, itt a képen a házfal, s ott, a múzeum épülete, az csak egy és ugyanazon lehet.

Így van, néztem meg azt a képet, így van, mondtam neki, ha ez a kérdése, ennyit biztosan megválaszolhatok, ez a kép éppen itt, a dombtetőn készült, vagyishogy a nő és vele a két gyerek egészen bizonyos, hogy itt álltak a múzeum sarkánál, raktárház volt ez azelőtt, tudja, talán még akkor lehetett.

És akkor most mit szól ehhez, nyitotta ki a könyvét, és ott is egy képet mutatott, láttam, ugyanaz a kisfiú, és a ház is, csak a lány és az asszony hiányzott.

Mit szólhatnék, feleltem, hasonlítani erősen hasonlít, ámbár nem bizonyos, hogy ezt is itt csinálták, meg aztán nem is értem miért olyan fontos ez, akár egy helyen készült, akár nem, hiszen a fényképekben éppen ez a lényeg, fényképezzenek le egy házat százszor, az attól még ugyanolyan marad, ez a kettő is, a könyvben a kisfiúval, és a másik, amin a K. Mária áll a két gyerekkel, ha ugyanitt készült is mind a kettő, nem találok én abban semmi rejtélyeset.

De még be sem fejezhettem, amikor az a fiatalember megint teljesen elvörösödött, és a szavamba vágott, de úgy, hogy szinte kiabált, és azt kérdezte, hogy jól hallotta-e vajon, én ismerem, aki a képen van, és hogy mondtam a nevét is, tudom, ki az az asszony, és a gyerekek.

Persze, bólintottam, tudni éppen tudom, bár éppen nem jogos azt mondani, kik ők, hiszen róluk legfeljebb már csak múlt időben beszélhetünk, de tudom, hogyne tudnám, ki volt az az asszony, aki ezen a képen még most is olyan fiatal, mint ezelőtt húsz évvel, mint ahogy ismertem a két gyereket is, nem azért élek már a faluban több, mint ötven éve, hogy elfelejtsem, aki valaha is itt lakott.

Erre aztán már egészen izgalomba jött az a fiatalember, rángatni kezdte a ruhámat, hogy nem akarna ő terhelni engem, de éppen emiatt utazott ide ki Fehérvárról, így mondta: ide ki, és hogy mennyire nagy segítség volna, ha felvilágosítanám, arról is, hogy ki az az asszony, és arról is, amit a gyerekekről tudok, mert van itt valami, amit sehogyan sem ért, pontosabban már furcsa volt a számára eddig is, de most, hogy itt állunk, és én a múltat emlegetem, hát ki kell, hogy jelentse, ez az egész igenis titokzatosnak hat.

Jó, feleltem neki, és közben azért egy kissé távolabb húzódtam tőle, jó, igaz ugyan, hogy különösebb dolgom éppen nincsen, de talán mégsem megengedhető, hogy az ember beszélgetéssel töltsen a munkaidejét, hanem ha akarja, alig egy félóra már, és bezárom a múzeumot, s ha megvár, megyek vissza a faluba, és akkor el is kísérhet, ha akar, útközben és aztán mondjuk a presszóban elbeszélgethetünk, elmondhatom, amit K. Máriáról, meg erről a két gyerekről tudok, mi tagadás, nem éppen vidám, s tán még nem is különleges történet, de hogy érdekes, nos, ha utánagondolok, még én is azt mondom, lehet, fiatalember, könnyen lehet, hogy az már igaz.

*(nyári sör,
avagy a második fejezet, kavicsrugdalással, hólyagos az aszfalt)*

Ha utánagondolok, még én is azt mondom, lehet, fiatalember, könnyen lehet, hogy az már igaz.

Visszahúzódtam a szobámba, már csak azért is, hogy rendbe kell tenni a holmikat, mielőtt hazamegy az ember, főleg egy szombat délután, de az üveges ajtón keresztül ki-kinéztem, vajon most mit csinál az a fiatalember.

Ahhoz képest, hogy az imént még szinte kiabált velem, és a ruhámat rángatta, semmi meglepőt nem mutatott, éppúgy viselkedett, mint az erre tévedő turisták bármelyike, körbejárkált, nézelődött tovább, a cipője orrával rugdalta a kastélyfal körüli buckákat, egy-egy követ a lábával odébbhengergetett, mint mindenki, aki arra gondol, hogy található itt, a tégladarabok és a cserepek között valami érdekeset, aztán leült a márványlépcsőre, nekidőlt az egyik hengeres oszlopnak, és lebámult a tó felé és csak néha-néha sandított a raktárházra, hogy vajon jövök-e már, vagy magát a házat méregette, a fényképén gondolkodott, nem is tudom.

Három óra után, amikor már felakasztottam a köpenyt is az ajtó mögé, ahogyan szoktam, megfésülködtem, aláírtam a naplót, fogtam a táskám, bezártam mindent, s kiléptem a ház elé, de még intenem sem kellett, nemhogy szólni, mert az a fiatalember már ott állt mögöttem,

indulhatunk, kérdezte,

hát hogyne, bólintottam, csak előbb bekulcsolok, és a rácsot is behajtom.

És rögtön úgy szegődött mellém, mint valami kiskutya, ami megérzi, hogy jó emberére talált, vagy mint egy hálás tanítvány, aki másra sem ügyel, csak hogy el ne mulassza a tanító egyetlen szavát is, sétáltunk lefelé a tóhoz, a kijáráthoz vezető kavicsos úton, sütött a nap, csillogott köveken, a leveleken, de még a bőrünkön is, sárgán, mint a sör, és ahogy éreztem ezt a meleget, a lombok moccanásait, hallgattam az ágak között motozó madarakat, hirtelen még szólni sem tudtam, mert arra gondoltam,

micsoda kérdés!,

a fák, lám, mennyit nőttek ezek a fák, húsz év, harminc év, és akkor már az emlékek úgy kavarodtak elő bennem, mint az elsőnek préselt, zavaros szőlőlében bukkannak fel és süllyednek el újra a benne maradt szőlőhéjak és lecsupasztított csumák, erről beszéljek ennek az idegen fiatalembernek, erről?,

hogy hogyan múltak el velem az évek, napok és órák, és hogyan élnek velem az emlékek?, képek, amelyekben már nem is tudom, hogy megtörtént-e, ami az emlékből él, vagy csupán maga az emlékezés teremt újabb és újabb képeket, igen, hiszen nem lehet úgy visszagondolni a több mint húsz év előttről, hogy közben mindazt kirekeszthessem, ami azóta, húsz esztendő óta megintcsak ráakódott, visszaemlékezhetem-e például K. Imrére, K. Máriára, vagy hát mindig is magamat látom csupán, ahogy keresztülbukdácsolok az azóta eltelt időn,

nem csoda, hogy meg sem bírtam szólalni, míg végül elfogyott a fiatalember türelme is,

nos, Veress úr, kérem, mondja, miért hallgat, meggondolta talán magát,

ugyan, nem erről van szó, fiatalember, elgondolkodtam csak, és mi tagadás, hirtelen annyi minden jutott az eszembe, hogy szinte belekezdeni sem lehet, de jó, figyeljen hát, hallgassa, amit tudok.

És akkor már lent jártunk egészen a tónál,

nézze csak, mutattam neki, most ugyan nyár van, sekély a víz, de hinné-e, hogy volt már úgy is, ez a kis sziget szinte ki se látszott, és körben, egészen a patakig, de még a túloldalon is, a falu alatt mindenütt állt a víz, akkora havak és akkora olvadások voltak itt hajdanán, vagy nézze ezt a parkot, képzelje, itt volt nem messze egy hatalmas fa megmaradt csonkjára, azé a fáé, amit még maga a kastély dicsőséges ura, a fenséges József főherceg döntött a földre, hogy kétkezi munkásként szolgálja a családjának fennmaradását és a nevezetes vörös csillagos százharminchárom napos tanácsköztársaságot...

Bocsásson meg, szólt közbe torokköszörülve az a fiatalember, igazán, mindez igazán nagyon érdekes, csakhogy ön az imént azt említette, hogy ismeri azt az asszonyt, akinek a fényképét megmutattam, mi több, a nevét is mondta, s ha nem haragszik, engem ez érdekelné első-sorban.

Hogyne, fiatalember, feleltem, hiszen arról beszélek, csakhogy maga pedig azt ne higgye, hogy olyan könnyű volna egy történet kezdetét kijelölni, látszik, hogy még nagyon fiatal, igen, olyan lehet maga is, aki azt hiszi, mintha éppen tetszése szerint vagdalózhatna az ember mindabban, ami már elmúlt, holott minél messzebbre kerülnek a dolgok, azt kell látni, annál szorosabban fonódnak egymáshoz, remélem, ha befejeztem, megérti majd miért.

De azért hogy már kiértünk a bejárathoz, és az ablakon behajolva köszöntem, beadtam a naplót, és jó hétvégét kívántam a Kovácsi Marinak,

menjen csak Pista, menjen, integetett utánunk a hurkás ujjaival.

És ballagtunk lassan a műút szélén, és néztem a felhólyagosodott aszfaltot, hirtelen eszembe jutott, hogy igen, alighanem ott kell elkezdenem, amikor a K. Imre ide, a faluba érkezett.

Hát a K. Mária, fordultam ahhoz a fiatalemberhez, mint már mondtam, úgy hívták azt az asszonyt,

K. Mária egy bizonyos K. Imre húga volt, azé az emberé, aki hetvenben, vagy hetvenegyben, nem is tudom pontosan melyik évben jött a faluba, az biztos, hogy már a hatvannyolcas dolgok után két vagy három évvel. Rebesgettek itt sok mindent, hogy az akkori agronómus hozta ide, az ő embere, merthogy valami volt ott, valami pesti ügy, ami ugyan nem súlyos, de mégsem árt, ha nincsen szem előtt, és hogy méhésznek vette fel a téesz, pedig hogy a K. Imre soha nem próbálta azt a szakmát még korábban, lehet, hogy így történt, lehet, hogy másképp, én nem tudom.

Egyszercsak megjött a fővárosi vonattal, nem is hozott más, csak egy hátizsákot, ment az irodába, a rákövetkező napon pedig beköltözött fel a kastély mellé, a régi uradalmi házba, igen, abba, ahol most a múzeum van, s ahol akkortájt csak mindenféle haszontalan holmikat raktározta el. És hogy értette-e a méhészetet, nem is olyan fontos, mert meg kell hagyni, nem pihenni jött, rendszeresen dolgozott; kifoltozta a birtokról összeszedett régi kasokat, és csinált újakat is, kiirtotta körben a bozótost, egyszóval elvégzett mindent, ami kell a méhekhez. A baj csak az volt, hogy még szinte körül sem nézett, ahogy mondani szokás, egyszóval néhány hónap múltán az a K. Imre valamiképp összekeveredett egy cigánylánnyal, aztán meg, az lány, nem is emlékszem már, hogyan hívták, szóval az a lány hasasodni kezdett, össze kellett házasodniuk, év végére pedig, talán karácsony körül, megjött a gyerek. De valami csak nem lehetett rendben, korai volt a szülés, meg talán az orvosnak sem szóltak, szégyenből-e vagy hanyagságból, ki tudja, a lényeg az, hogy aztán már a mentőt sem hívhattak, mert az asszony elment, mire a gyerek kinyitotta a szemét. És hogy ne kelljen gondozásba adni, a K. Imre azt mondta, van neki egy húga Budapesten, aki majd ellátja a csecsemőt, rá lehet bízni, higgyék el.

Na, így jött ide a faluba az az asszony, akit kérdezett, a K. Mária.

Az volt az a tél, hogy annyi hó esett, tavaszra is alig olvadt el, aztán meg a patak kiöntött, úgy, ahogy már mondtam, a tó is, és végig a kertek alatt mindenütt. Igazán, mintha valami árvíz támadt volna ránk, akár a televízióban amiket néha látni, amikor pedig végre felszáradt, mintha csak a visszamaradt sárból nőnének, mindenféle furcsa virágok nyíltak ki a patak oldalában, a kukoricaföldek helyén. Még a martonvásári kutatóból is jöttek megvizsgálni, annyira különös virágok voltak, nem is látott ilyeneket errefelé addig senki sem, szegfűformák

és rózsafélék, és olyanok is, hogy még hasonlítani sem igen könnyű, aztán megállapították, hogy nem lehet más oka, csak a régi főhercegi rosariumból meg a híres virágoskertből ideszármazott magok, a mindenféle külföldi ideteremtődött növények maradványai, bódító illatú, színes virágok, hány évet kellett átvészelnük az avar és a föld alatt, míg a víz életre keltette őket, de persze meg is változtak, a sok idő, vagy a vegyszerek, a műtrágyák, legalábbis, ezt mondták azok a martonvásári kutatók, hogy olyanok, talán már a hajdani főkertész sem ismerhetett volna rájuk. De aztán egyszerre csak elhallgattak a virágokról, igaz, előtte még az iskolába beköltöztettek egy embert a feleségével meg a kislányával, hogy gyűjtögesse tovább a magokat és a leveleket. Csakhogy kisvártatva, ha jól emlékszem, még a rákövetkező télen kiderült az is, miszerint a termelészövetkezet méhei, azok a méhcsaládok, amiket a K. Imre gondozott, teljesen rászoktak ezeknek a különös virágoknak az illatára, szinte már csak onnan gyűjtötték be a nektárt, s ettől, vagy mástól, soha nem tudták ki igazán, de legalábbis valami ilyenfélét lehetett hallani, a beszállított méz is megváltozott, a tavasz végére előbb csak a méhek vadultak meg, nem is viseltek el más embert, csak a K. Imrét engedték a kasokhoz, a begyűjtött méznek pedig már az ízében is volt valami kesernyesség, azt beszéltek, mintha egy ritka fűszert rágná az ember, ráadásul még valami gyógyszerről is szó volt, hogy az a kesernyesség éppen úgy viselkedik, mint egy orvosság, de ha valamilyen képpen többet evett volna az ember, mint szabad, akkor már gyilkoló mérge. Elővették néhányszor a K. Imrét, behívták, vagy volt olyan, autóval jöttek érte, mintha ő tehetett volna bármiről is, de mindig hazaengedték hamar, ő meg nem az a fajta volt, aki elbeszéli, hogy mi történt vele, még a kocsmába is csak félévente ment le, s akkor is megállt a pultnál, ott ivott. Így aztán csak találgatás folyt a faluban, meg azt a kirendelt martonvásári kutatót próbálták szóra bírni, ha ugyan kutató volt valóban, mert erről is suttoztak akkor már sok mindent, talán sejti, hogy ment az akkoriban.

És különben már vagy az első, de lehet, hogy már a második évben a K. Imrét beosztották a termelészövetkezet tehenészetéhez is, állatgondozónak, így aztán a K. Mária már hajnaltól teljesen magára maradt a gyerekekkel, mosdatta és etette, mintha a sajátja volna, fenn éltek a régi raktárházban, de hogy mivel is ment el ott a nap, nemigen firtatta azt senki, és ugyan, ki járt volna a dombon, még vasárnap sem, akkor még nem volt szokásban errefelé a sétálgatás. Bár éppen megnézték azért jó páran azt az asszonyt, fiatal is volt, és szép is, még a boltba is városi ruhákban járt, és egyedül élt, ha a bátyját és a gyereket nem számítjuk. Beszéltek róla persze, jót is, rosszat is, voltak, akik látták, hogy néha az egyik laktanyai katonai terepjáró fuvarozta, de hogy mi lehetett e mögött, azt én nem tudom.

Tudja, sok katona volt itt akkor, a falu mellett még egy laktanya is, főleg építők, akik átjártak két faluval odébb az erdőbe, Lovasberénybe valami munkára. Építkezés, csak annyit mondtak néha.

És a gyerek!, Veress úr, mondja, hogyan hívták a gyereket?,

vágott közbe újra csak az a fehérvári fiatalember, az a Mészáros, de megint olyan izgatottan és türelmetlenül, vörös volt az arca, láttam én azt rögtön, a szeme pedig csillogott, mint aki fél, mintha legalábbis valami veszély fenyegetné, és kizárólag annak a gyereknek a neve menthetné ki a bajból.

A kereszteződésben, az ABC előtti buszváróban álltunk akkor már, az a fiatalember belekapaszkodott a ruhámba, úgy kérdezett, de közben meg újra csak előrángatta a hóna alól a könyvét, abból is a fényképet, és lobogtatta a szemem előtt, mintha anélkül meg sem érthetném, miről beszél.

Zoltán volt, úgy emlékszem, fiúgyerek, persze láttam én is sokszor, az a fajta fekete hajú, mint a tömör gumi, de a szeme meg kék, azt láttam elégszer, bámult csak, ahogy K. Mária cipelte magával mindenhová.

Zoltán!, kiáltott fel a fiatalember, úgy, mint aki mondjuk legalábbis pénzt talált a útszélien, de rögtön aztán le is hajtotta a fejét, és szinte suttogva ismételte el: Zoltán, Kőrösi Zoltán, Kőrösi Zoltán.

Néztem rá gyanakodva, mert hirtelen az eszembe jutott, hogy lám csak, lám, talán mégsem olyan ártatlan ez a jövevény, mint amilyennek látszik, az előbb is kis híja volt, hogy megvadul és tépkedi rólam a ruhát, és akkor aztán hiába a szombat délután, hiába van fényes nappal a falu közepén, ugyan kiabálhatok, túl közel a presszó, szól a zene is, nem figyelne ide senki sem. Szerencsére még ezt végiggondolni sem volt időm, amikor az etyeki úton bejött a faluba a bicskei busz, éppen előttünk állt meg, szusszanva kinyílt az ajtó, hogy beszállhatunk,

nem, intettem a sofőrnek, köszönjük, de nem rájuk vártunk, menjenek csak tovább.

Rendben, intett, és visszazárta az ajtót, és elindult, hogy mire a fehérvári útra kanyarodva, csípős, kékesfekete füstöt pöfögve elhúzott mellőlünk az a sárga Ikarusz, addigra az a fiatalember is megnyugodjon egy kissé, és én is bátrabban érezzem magam.

Tudja mit, jöjjön, fiatalember, mondtam neki, igyunk itt a presszóban egy pohár sört, kijár az mindenkinek egy ilyen augusztusi szombat délutánon!,

azzal meg is indultam előre, gondoltam, ha akar, jön majd velem, ha nem, hát én aztán azt sem bánom.

(félhomály,

avagy a harmadik fejezet, hogyan szárad a pohár falán a sörhab, vörös téglácska a százforintosokból)

Azzal már meg is indultam előre, gondoltam, ha akar, jön majd velem, ha nem, hát én aztán azt sem bánom.

És akkor nem is egyet ittunk aztán: jó volt az a sör, hideg, buborékos, úgy csúszott le az első pohárral, hogy szinte észre se vettem, az a fiatalember meg rögtön fölállt, hozott a Szabó Évától két újabbat, de ez már korsó volt,

hogy ne kelljen olyan sokszor fordulni, hunyorított rám,

igaza van, fiatalember, feleltem, az ilyen jóból nem árthat meg még a sok sem.

Sütött kint a nap, a televízióban valami zenére ugráltak és mutogattak mindenféle sapkákba meg színes ruhákba öltözött emberek, a rácsos ablakokon bevetődő fénysugarakban cigarettafüst lebegett, egyszóval majdnem olyan szombat délután volt ez itt a presszóban, mint a többi.

Tudja, forgattam meg a korsómat,

tudja, mondtam annak a fiatalembernek, ez egy olyan történet, ha nem emlékeznék, hogy így volt, talán magam sem hinném igazán.

Az a szerencse, hogy az én feleségem akkoriban itt dolgozott szemben a postán, látott hát és hallott sok mindent, ami a faluban történt, ő beszélt arról, hogy a Poschner Károly, aki az itt lakó Poschneréknek volt a rokona, és ötvenhatban kiment az országból, Pestről ment el, és

aztán meg sem állt Hollandiáig, na, ez a Poschner Károly egyszer csak leveleket kezdett irogatni a K. Máriának. A vegyesboltban volt egy asszony, az is Poschner-lány, a feleségem szerint az szerezte össze őket, mert addig beszélt a K. Máriának, meg kiküldte a K. Mária nevét Hollandiába, egyszerűen hirtelen jönni kezdtek külföldről a levelek. És ha eleinte nem is lett volna ebben semmi különös, de ezek, a Poschner Károly és a K. Mária ugyan még soha nem is látták egymást, és mégis folytonosan leveleztek, mi több, aztán egyre gyakrabban írtak, havonta, kéthetente, hetente, aztán már egy héten többször is, míg végül már olyan levelezés alakult ki közöttük, mintha akár szerelmesek volnának.

Megtörtént például, hogy a Poschner nem is egy borítékot küldött, mi több, megszámozta őket, hogy milyen sorrendben kell felbontani, a K. Mária pedig ugyanígy, sőt, aztán már azt is ráírta, hogy melyik napon és hány órakor szabad feltépní a borítékot, hogy végül oda jussanak, hogy szinte nem is levelezés volt ez, hanem egy igazi jelrendszer, amiben minden egyes levél egy-egy újabb szót jelentett a párbeszédben, igen, a folyamatos levélírással éppen egyszerre vették kézhez a küldeményeket, és az utasításokat betartva éppen egyszerre bontották fel a borítékokat, állítólag teljesen úgy, mint akik egymással társalognak,

rá volt írva például az egyik borítékra, hogy pontban délután négy órakor bontható fel, és ha mondjuk meg is érkezett már korán ebéd után, vagy éppen a megjelölt dátum előtt napon, hát a Poschner Károly a vázának támasztotta az ebédlőasztalon, várta, teljen az idő, és a K. Mária akkor is csak félretette, az ágyára, a párnájára fektette, és bár nézegette, forgatta, de bizony idő előtt semmi pénzért nem bontotta volna ki, és közben boldog volt és örült, mert tudta, hogy éppen így tesz a Poschner Károly is Hollandiában, mert ő is érti, hogy ez a maguk kitalálta játékszabály már olyan, mintha a testük és a hangjuk nélkül, soha-soha nem látva egymást, de mégis személyesen tudnának szólni, ráadásul olyan őszintén, ahogyan az ember, ha szemtől szemben áll a másikkal, hát úgysem lehet képes,

így aztán azt is megérthették és megírhatták, hogy ez a folyamatos levelezés a legjobb és legcsodálatosabb dolog, ami egyáltalán megtörténhetett velük, és hogy miképpen alakult át azóta minden hét és aztán minden nap, aszerint, hogy jött-e már a levél, hiszen mindkettőjük életében a postás érkezése és a boríték felbontása lett az az óramutató, az az egyre gyorsuló ütem, ami nem csupán felosztotta az időt, de azt is bejelölte, mi a fontos és mi nem, aszerint, hogy mi az, ami a körülöttük kavargó hétköznapiakból beleférhet a levelekbe, és minek kell a külvilágból említetlenül elsülyednie.

És ahogy múlt az idő, a következő tél elejére már ott tartottak, hogy arról írtak, miképpen tudhatnák együtt tölteni a karácsonyt, persze utazásról szó sem lehetett, hát megállapodtak részletesen mindenben, hány boríték érkezzen még addig, pontos útmutatással, időbeosztással, óra és perc, és hogy melyiket mikor szabad felbontani, mi több, a legutolsónak még a helyét is megszabták, hogy csakis a karácsonyfa tövében olvasható el, hiszen így lesz az is egy karácsonyi ajándék, egy olyan meglepetés, amit ugyanazon percben élhetnek át, boldogság, aminek nem számít, hogy valahol egy csatornaparti vörös téglás hollandi házban vagy a kastélyparki régi raktárban áll a feldíszített fa, mert azokban a percekben eltűnik az idő és megszűnik a távolság, ők lesznek csak, és a levelek, hogy lássák a betűket és hallják a bennük megszólaló üzeneteket, hát igaz is, kit érdekelhet, hogy még soha nem látták egymást, kinek lehet fontos, milyen is az a hang valójában, ami a levélben van, az az erősebb valóság.

De tudja, emeltem a fény felé a söröskorsót, tudja, fiatalember,

a furcsa az volt, hogy mindeközben, mondtam már, amíg folyt ez a levelezés, a K. Mária persze gondozta és nevelte a K. Imre fiúgyerekét, senki nem mondhatott rá egy rossz szót sem, bevásároltak, dolgozgattak a ház mögött a faszor szélén felásott kis konyhakertben, igazán úgy

voltak együtt, akár egy anya és a fia, csak éppen ahogy múlt az idő, és nőtt az a gyerek, hát a K. Mária meg mintha egyre fiatalodott volna, persze nem a külseje, de ahogyan viselkedett, látták őket nemegyszer, akár két játszótárs, egy kisfiú és egy asszony, mégis leültek az árokparton, füveket tépegettek, vagy elheverték a mezőn, órákig bámulták a bogarakat, hanyatt fordulva a felhőket, négykézláb jártak a bokrok között, éppen, akár az unatkozó gyerekek, nem is igen tudott a K. Mária válaszolni, ha megkérdezték tőle, ugyan, éppen mit csinálnak.

Hetvenöt, vagy hetvenhat körül, nem is tudom, húsz éve már, fiatalember, maga akkor talán még nem is élt,

húsz év, mondom, hiszen mondom, még belegondolni is nehéz, az biztos, hogy akkor már az iskolánál lakott az a kutató, a Fábián, aki a martonvásári intézettől költözött a faluba, de még fél év sem telt el, és elment tőle a felesége, ő meg a lányával magára maradt, hát megtörtént gyakran az is, hogy odakérte a lányát K. Máriához, vigyázna arra is, ha már a K. Zoltánt úgysem adhatja az óvodába, ne legyen mindig láb alatt az ő lánya, az Éva sem, így aztán hármásban voltak, a K. Mária, a K. Zoltán és a kislány, a Fábián Éva, és egyre többet is, mert-hogy az a két gyerek meg nemsokára olyan volt egymásnak, akár a testvérek, mentek az út szélén, vagy a nyakig érő fűben, és fogták, el sem akarták engedni egymás kezét, mögöttük meg az asszony, mintha az övé volna mindkettő, lépegetett csak, dúdolgatott.

És a K. Mária már annyi levelet kapott Hollandiából, hogy a postás nem is vitte fel a dombra a küldeményeket, lent hagyta a kastélyparki vaskapunál, vagy amikor a K. Mária bement, hogy felbélyegezze és feladja a maga borítékjait, hát ott rögtön a kezébe nyomták az aznapi csomagot, így működött ez a rend két vagy három éven is át, vagy tovább, meg nem mondom, olyan évek voltak, hogy összefolytak a hónapok,

csak hogy egy nap, ősz volt, erre emlékszem, szüret ideje, amikor mindenki csak az esőkre, a szőlőszedésre, a cukorvásárlásra és a préselésre gondol, mossák a ládákat, kiszellőztetik a pincét, megveszik a húsokat a pörköltökhöz,

de a K. Máriát persze akkor is csak a levelek érdekelték, ám hiába leste a kastélyparki kaput, és hiába kérdezősködött a postafiókban is, mert nem jött semmi aznap, mint ahogy nem érkezett levél a rákövetkező napokon sem, eltelt egy hét, aztán a második is, egyre lassabban múlt az idő, ám sehol semmi híradás,

csak hogy ő nem adta fel, úgy viselkedett, mintha mi sem változott volna, nap mint nap feladta a maga levelét, és megkérdezte, hogy vajon jött-e a részére valami, hiába integettek már ahogy belépett, hogy nem, nincsen, sajnos ma sem jött semmi, összeszorította a száját, bólintott, és felragasztotta a bélyegeket, aztán már fordult is ki, ment a bicikliállványnál hagyott két gyerekekhez.

És már rég leesett a hó, amikor újra jött egy hollandiai levél,

tudatja, hogy beteg volt, nagyon beteg, írta a Poschner Károly, kórházban feküdt, és még írni sem tudott, a K. Mária küldeményeit is már hazaérve kapta kézhez, ez volt a legjobb a gyógyulásban, vagy éppen ettől gyógyult meg, igenis, ő így hiszi, hogy végre olvashassa őket, és órákig ült az ablaknál a fotelban, mint akit elvárásoltak, mert betűről betűre beszéltek hozzá azok a levelek, elmondták, hogy van valaki, akinek fontos az ő gyógyulása, van valaki, aki ott él az ő életében, és helyet ad neki a saját napjaiban, íme hát, itt a válasz, de ezek csak szavak, mert most meg sem kísérelhet arról beszélni, mit jelent a számára K. Mária, ha valaki olyan beteg volt, mint ő, hogy megérintette már az elmúlás, órákig, napokig nézte mozdulatlanul a fehérre festett mennyezetet, megtanult választani az élet dolgai közül, igen, milyen esetleges és kopott minden szó.

És akkortól újra csak sűrű egymásutánban érkeztek a külföldi levelek, majdnem úgy, mint régen, ám mind gyakoribb lett bennük a sürgetés is, hogy K. Mária utazzon el Hollandiába, persze, a gyerek, a gyerekek, és minden mást is nehéz elrendezni, de néhány hét igazán nem nagy idő, egy beteg ember életében viszont másképp kell számolni a napokat.

Végül aztán már a K. Mária is kezdett hajlani, néha elidőzött a postai üvegablaknál, arról beszélt, hogy Hollandiában nagy gátak, kőfalak védik a földeket a tengertől, és éjjel-nappal hallani a víz és a szél zúgását, és hogy ott szinte mindenki csak biciklizik, a csatornákon pedig kis kőhidak vezetnek át, vagy csigakerekes faalkotmányok, amiket felemelnek, ha egy magasabb hajó arra jár,

tulajdonképpen miért is ne utazhatna ő oda, hajolt a pult fölé K. Mária, a meghívólevelet és a pénzt megkapná külföldről, neki csak szólnia kell, és már jön is az útiköltség, s annyira talán még nem öreg, hogy félnie kellene egy ekkora úttól, igen, mondjuk a nyár elején, ha nem történik semmi, hát úgy gondolja, nekivág.

És a tavasszal bebuszozott Bicskére, útikönyvet venni, a vegyesbolti eladónővel pedig már úgy beszélt, akárha rokonok volnának,

megyek, jelentette ki határozottan, elutazom, éppen itt az ideje már.

Így történt, hogy a készülődés izgalmaiban, a vacogtató elhatározás lázában eleinte fel sem tűnt neki, hogy vajon miért is rövidülnek meg szinte sorról sorra a hollandiai Poschner Károly levelei, nem törődött azzal, hogy kis idő múltán már csak valami szűkszavú tudósítások érkeznek, és hogy eleinte csupán ki-kimarad egy-egy nap, majd már észrevétlenül többségre jutnak a levéltelen hétköznapiak, igen, észre sem vette volna talán mindezt, csak hogy a tavasz végével egyszerűen nem jött több levél.

Betegség, istenem, megint csakis valami betegség lehet, panaszkodott a vegyesboltban, ki tudhatja, mi történt vele, most már igazán oda kell utaznom, hiszen ha segítségre van szükség, nálam jobbat úgysem találhat, odautazom, vonattal, sok pénz, de megszámláltam pontosan, és azt hiszem, nem lehetetlen, megcsináltatom az útlevelet és már indulhatok, jelentette ki a pult fölé hajolva,

elmegegyek, ismételte még egyszer, de az eladónőtől hiába várt választ.

És a következő héten K. Mária felült a bicskei buszra, hogy a járási rendőrségnél kitöltse az útlevélkérő lapot, okmánybélyeget vásárolt, és a műszaki bolt melletti fényképésznél igazolványképet csináltatott, hogy aztán délutánra már leadhassa a szükséges papírokat, persze a mellékelendő felbélyegzett borítékkal együtt, és már el is köszönt a leereszthető ablakocska mögött ülő ügyintéző nőtől, amikor kinyílt az egyik fehérre mázolt ajtó, egy öltönyös, nyakkendőös férfi hajolt ki rajta,

maga, kérem, jöjjön be egy pillanatra, intett K. Máriának,

és ő azonnal felállt, bement a férfi után a szobába,

csukja be az ajtót, és aztán üljön le, kérem, szólj rá a férfi, már az íróasztala mögött ült,

igen, felelte K. Mária engedelmesen, és ahogy az asztalhoz lépett, látta, a férfi az ő útlevélkérő lapját tartja a kezében,

miért is akarna maga Hollandiába utazni?, emelte fel a tekintetét az öltönyös,

baráti látogatás, felelte K. Mária,

szóval ennyi az egész, biztosan?,

igen, csak ennyi, bólintott K. Mária.

És akkor az az öltönyös férfi előbb csak elmosolyodott gúnyosan, de aztán hirtelen felpattant a székéről, és elvörösödő arccal kiabálni kezdett,

ismerjük mi az ilyen barátságokat, nagyon is jól ismerjük, tudjuk, mi rejlik az effajta kapcsolatok mögött, kiabálta egyre hangosabban, miközben áthajolt az asztal fölött, és az arca már egészen közel nyomult K. Mária arcához,

maga azt hiszi, hogy ilyen könnyedén átverhet bennünket, üvöltötte, és a szájából minden egyes szónál fröcskölt a nyál, fényes cseppeket hullajtva az íróasztalra,

hát nagyon téved, sziszegte akkor az a férfi, nem is tudja, milyen nagyon,

és hirtelen visszahuppant a székre, mint aki teljesen megnyugodott, kihúzta az íróasztal egyik fiókját és egy keményfedelű dossziét dobott K. Mária elé,

tessék!, nézze!,

csak ennyit mondott, és megoldotta az irattartó zsinóriját, hogy K. Mária láthassa, időrend szerint ott sorakoznak szépen egymásra rakva az ő Hollandiába írt levelei, s alatta, a másik kupacban pedig azok a levelek, melyeket ő kapott, két levélhalom, vaskos és szinte egyforma nagy mind a kettő,

érthetetlen, de nemhogy lemásolva voltak, hanem pontosan azok, ugyanazok a levelek,

a dosszié kemény karton fedőlapja elmaszatolta az íróasztalra fröcskölődött nyálcseppeket.

És amikor a nyár elejére egy vastag, lepecsételt borítékban megjött az útlevél, K. Mária leemelte a szekrény tetejéről a bőröndöt, azt a kis koffert, amiben a ruháit hozta magával néhány éve a pesti vonaton, hogy beköltözzön a kastélyrom mögötti régi raktárházba, bepakolt hát újra, mint aki tudja, hosszú útra megy, és nem csak a kilométerek száma, messzire utazik más értelemben is, bár ilyentájt meleg lehet ott is,

sok ruha talán felesleges,

egymásra simította a százforintosokat, kis kötegbe, sovány, vörös téglácska a konyhaasztalon.

És már összerakott mindent, levelet küldött Hollandiába, hogy adja át, aki tudja, még akkor is, ha a Károly netán beteg, hogy ő nemsokára érkezik,

papíron egymás alatt az országok nevei és a városok, ahogy a vonat halad,

még a jegyet is félrerakták a székesfehérvári állomáson, csak oda kell érte menni, mondani a nevét, akkor lepecsételik, kifizetni, és már fel is szállhat a következő szerelvényre, annyi ennivalót csomagol, hogy elég legyen az útra, különben is, üldögélve nem is igen éhezhet meg az ember, bár az evés közben meg gyorsabban múlik az idő, effélekén tanakodott,

amikor a postás újra egy hollandiai levelet hozott, talán mert régen járt náluk, vagy mert kíváncsi volt, de most nem hagyta a kovácsoltvas kapunál, hanem felcاپlatott a melegben egészen dombtetőre, és egyenesen K. Mária kezébe adta,

köszönöm, mosolygott rá az asszony, nem is lehet más, csak a válasz arra, hogy utazom,

de amikor feltépte a borítékot, egy fényképes, apró betűs újságcikket talált,

a fotográfián egy szemüveges, kerek arcú, ősz hajú férfi, magas támlájú székben ülve, a lábán és a derekán kockás takaró, mögötte pedig egy kötényes, fehér galléros, fityulás asszony állt, a keze a férfi vállán, és mind a ketten vidáman mosolyogtak, és az újságlapon valami érthetetlen

nyelvű szöveg, de mellette egy géppel írt papír is, gyakorlatlan kéz írhatta, tele félreütésekkel és javításokkal, egy papír, az újságcikk hevenyészett lefordítása,

hogy városunk közkedvelt és köztiszteletnek örvendő mérnökembere, a magyar származású Károly Poschner, aki a közelmúltban súlyos betegségen esett át, túlzás nélkül mondhatni, napokig az élet és halál között lebegett, hogy aztán éppen ott, az elesettségben és a legnagyobb vészben találja meg a régen várt boldogságát, mégpedig az őt olyannyira odaadóan gyógyító ápolónővér személyében, amint ez látható a képen is, ahol a már lábadozó Poschner úr s az ő társává szegődött Jennis van Gaal nővér állnak a városi kórház bejáratánál, kis idővel Poschner úr hazamenetele,

és, íme, itt az örvendetes hír, kis idővel kettejük egybekelése előtt,

íme, tisztelt olvasóink, a remény és a szeretet mindig megérkezik, csak felkészülten kell tudni várakozni rá, mi több, éppen a legváratlanabb pillanatokban ragyoghat fel egy fénysugár, a házasságkötésről majd még e helyütt, lapunk társasági rovatában beszámolunk.

Rossz hír jött?, kérdezte a postás K. Máriát, valami baj?

Nem, szó sincs ilyesmiről, felelte az asszony,

összehajtott a papírlapot, a fényképes újságoldalt is, és az ajtófélfának dőlt, mint aki hirtelen megszédült,

nincsen semmi baj, mondta, igazán semmi, csak a meleg, egy kis bágyadtság, de nem is számít, a fontos az, hogy megvan a jegyem, holnapután elutazom.

(korom,

avagy a negyedik fejezet, búzaszálakkal és cigarettacsikkokkal, és azzal, hogy semminek, de semminek nincsen vége)

De nem is számít, a fontos az, hogy holnapután elutazom.

És, tudja, néztem arra a fehérvári fiatalemberre, arra a Mészáros Péterre, nem csak mondta, de így is tett, igen, elutazott, mintha nem is jött volna semmiféle levél,

két nap múltán ugyanis K. Mária felszállt a kora reggeli fehérvári buszra,

mindent elrendezett, a konyhaasztalon a papírlap, abból tudhatja K. Imre, mit, hogyan kell K. Zoltánnal, egy hét, vagy kettő, a szabadságából is telik, és a kisfiú sem olyan kicsi már, el van akár egyedül is szinte egész nap, két hét, hiszen már több, mint öt éve nem maradt magára, ennyi pedig jár egy asszonynak, aki még egyáltalán nem öreg,

nem, ezt senki nem állíthatja.

A maga melletti ülésre rakta K. Mária a bőröndöt, benne a pénz és a térkép, tintával egy lapon a városok nevei. Amerre a sárga Ikarusz eldöcögött, ráérősen félreállt a megállóknak, lassan hajtott végig a házak között, s csak a faluszélen gyorsított, mindenütt a mezőkön szikrázóan sütött a nap, felhőtlen, kék egü nyári reggel volt, hogy szinte fekete árnyékokat vetett a busz, meghullámoztatva a különben moccanatlan, már sárguló búzatáblákat.

A város, Székesfehérvár is csendes, kihalt volt, a poros utcákon alig-alig bukkant fel egy-két járókelő, talán a behúzott függönyök, leeresztett redőnyök mögé bújtak az itteniek, vagy itt is hagyták a melegben átlangyosodott falakat, a forró betont, a járdaszélen szürke verebek fürödtek a porban, s a zajra nagy perregéssel lendültek fel a töpörödött levelű fák ágai közé, és

ahogy a busz bekanyarodott a Piac téri megállóba, és a sofőr a gázpedált még egyszer a padlóig nyomva felpörgette a kattogva, zörögve küszködő motort, fekete füstfelhő bodrosodott a szemközti alacsony, vedlett vakolatú házakra, az út túloldalán a „Bableves” feliratú kocsmá nyitott ajtajára, repedezett ablaküvegére, és még akkor is a macskakövek fölött lebegett, amikor K. Mária, kezében a bőrönddel lekászálódott az olajos lépcsőkről, és nekiindult, hogy végigyalogolva a kopott cirádájú Vörösmarty téren, a Széchenyi úton, majd már a Lenin út kockaházai között, s végül megpihenve a megzöldült kupolájú Prohászka-bazilika egyik tömzsi oszlopánál, izzadó tenyerét a bőrönd oldalához törölgetve mihamarabb a vasútállomásra érhesen.

A nagy, koszosbarna állomásépület várócsarnokában is csupán egy-két ráérő utas téblábolt, fehér ingben, trikóban, a kezükben nejlonszatyor, nézegették a standra kirakott újságokat, az üdítőitalok és szendvicsautomata gombjait nyomogatták, vagy egyszerűen csak ültek valamelyik rácsos padon, és arra vártak, hogy múljon az idő.

K. Mária ügyet sem vetett az utasokra, mint ahogy arra a két hatalmas freskóra sem, melyek a terem oldalsó falait díszítették, és szinte éltek az óriási ablakokon beömlő fényben, nem, ő rögtön a nyitva tartó pénztár ablakához sietett, a nevét mondta, s azt, hogy a jegyeit félretették, a helyjegyek és a csatlakozások is, úgy tudja, készen várja a csomag, fizetnie kell, és utazhat.

És így is volt, a pénztárosnő behajtott a kis ablakot, és eltűnt a fülke hátsó falát takaró függöny mögött, de kisvártatva, ahogy visszajött, már egy kis tasakot tartott a kezében,

az útlevelét, szólt ki K. Máriának, miközben elhelyezkedett a székén, aztán hosszan számolgatni kezdett, néha-néha egy rejtvényújsággal legyezte magát.

És amikor K. Mária a félhomályos, hányás- és hűgyszagú aluljárón át kibotorkált az ötödik vágányig, hogy ott, a peronon, az Utasellátó-büfé bódéja melletti sárga padon várja meg a Budapestre érkező nemzetközi gyorsvonatot, és a jegyeket és a kiváltott pénzt az útlevelébe rakta, hogy minden, ami fontos, most már egy helyen legyen,

ült K. Mária a kormos padon, és az idő most már olyan lassan múlt, mintha még az átrobogó, vagy éppen megálló, nagyokat fűjtató szerelvények is mind-mind ugyanazok lettek volna, folytonosan visszazökkenve egy korábbi érkezés és elindulás mozdulataiba, mint valami ismétlődő, de teljességgel érdektelen színjátékba, a Balaton felé tartó vagonok ablakait lehúzták az utasok és izgatottan bámultak ki a peronra, az állomásépületre, nézegették K. Máriát is, és kiabálva üdvözölték az indulást, amikor a kalauz sípjelére a vonat újra nekilódult, a felhőtlen ég is úgy ragyogott, mint egy frissen mázolt acéllemez, s mintha még a távolabbi vágányokon veszteglő tehervonatok narancssárga dieselmotordzsjai is a sínekhez tapadtak volna, hogy el se tudjanak szakadni a forróságtól, a hangosbeszélő érthetetlen recsegéseitől, a peron fölé lógó nagy, négyszögletes órák kattogásaitól.

És már késő délutánra járt, vörös fénnyel sütött a nap, és megenyhült az idő, meg-megmozdult a levegő is, amikor K. Mária még mindig a padon ült, egyik keze a bőrönd fogantyúján, a másik az ölében, és ő merev háttal, maga elé szegezett tekintettel vizsgálgatta a felszáradt tócsák halovány csíkjait, az eldobált cigarettacsutkákat, papírdarabokat, mozdulatlanul, éppoly mozdulatlanul, mint ahogy a déltájban beérkezett nemzetközi gyorsvonat idegen feliratait nézte, a leeresztett függönyöket a fülkeablakok mögött, hallgatta a hangosbeszélő sürgetését és a kiabálásokat és nevetéseket, a mozdony motorjának hangját, ahogy a tompa dübörgésből éles sívításba csap át, s aztán a kattogást, ahogy a szerelvény vége is elsuhant a pirosra váltó szemafor mellett, miközben a hangosbeszélő közölte mindenkivel, hogy a nemzetközi gyorsvonat az ötödik vágányról elment.

És amikor már hűvösödni kezdett, és messzebb, ahol a sínek két vágányba futottak össze, égtek a lámpák, mint ahogy az állomás fölött is, a mélykékre sötétült égen is feltűntek a első csillagok, K. Mária felállt végre a padról, fogta a bőröndjét és visszament a lépcsőkhöz, az aluljáróba, a várócsarnokba, kiment az épület elé, ahol a helyi járatok várakoztak nyitott ajtókkal, a sofőrök a kormánykerékre könyökölve újságot olvastak, vagy a felgumizott lapos elemekkel működő zsebrádióikat hallgatták, végiggyalogolt K. Mária a szovjet katonai temető mellett, átvágott a lakótelep elfüggönyözetlen ablakú házai között, keresztül a murvával felszórt játszótéren, és a feltúrt Gáz utcán, a felszedett, halmokba rakott sárga keramitkockákat kerülgetve ráfordult a Rákóczi útra, hogy aztán a Romkert vaskorlátja mentén a főtérre érjen, a barnás, poshadó vízzel körbefogott Országalmához, s onnan a Liszt Ferenc utcára, a Piac térre, a buszpályaudvarra, hogy a pénztárcáját előkotorva jegyet váltson, és a neonfényben álldogálva figyelje a bicskei járatot, felszálljon a buszra, és hazautazzon Alcsútra, vissza a faluba, a kastélyparki régi raktárházba, ahol a fákra nyíló ablak mögött egy csendes, hallgatag kisfiú, és egy tehéntrágyától édeskés szagú férfi várta.

Hát ez volt K. Mária hollandiai utazása, néztem arra a fiatalemberre, a Mészáros Péterre, ez bizony,

bár tudnivaló, arról, hogy miért szánta rá magát az útra, s miként jött vissza még aznap, ezekről a dolgokról az az asszony aztán senkinek nem beszélt, még csak nem is látszott rajta semmi változás, amikor visszatért, és ha valaki az utazásáról kérdezősködött volna, hát csak mosolygott, és mintha meg se hallotta volna, ment tovább, vagy játszott a kisfiúval, így aztán hamar elszoktak a kíváncsiságtól a falubeliek, hagyták, legfeljebb rálegyintettek, bóklásszon a két gyerekkel, a K. Zoltánnal és a Fábián Évával,

ugyan!, csakis az a kutató volt az oka, a Fábián, bólogattak sokan, már az olyanok, akik szeretik okosnak hinni magukat, mert hát effélék mindenütt akadnak,

hogy ebben mi igazság lehetett, én persze nem tudom, hiszen igaz, K. Mária szerette azt a kislányt, de azzal a Fábiánnal kettesben soha nem látták.

Hát végül ennyi maradt a K. Mária utazásának a története, különben is jött a július, augusztus, a két gyereknek ez volt az utolsó nyara, mert ősztől az iskolába kellett járniuk,

akkorra, mikor is, hetvennyolc?, hetvenkilenc?, arra az évre K. Imre is békében maradhatott már, pedig az előző időben nemegyszer behívták még a méz miatt, hiszen az egymás utáni tavaszokkal ugyan azok a különös virágok lassan, mindegyre fogyatkozva eltűntek a patak széléről, de a mézet állítólag még vizsgálgatták valami laboratóriumban, s talán emiatt, talán más ok folytán, egy alkalommal majd két hónapig is bent tartották, azt beszélték, hogy még Budapestre is felvitték, de azon a nyáron már csak a tehenészetbe járt le, a kasokat rég elszállították, megszűnt a méhészkedés.

Aztán augusztus végére jött még egy hollandiai levél, benne egy házasságkötési értesítés,

de ezzel már senki nem törődött, látszólag még K. Mária sem, vagy csak nem tehettem?,

mert két nappal azelőtt a fülledt koradélutánban ő volt az, aki a kastélyparki tó vizében megtalálta a két gyereket, K. Zoltán és Fábián Éva, ott lebegtek akkor már egészen a kis szigetecske széléhez sodródva, a békanyál és a moszat között, arccal a tófenék felé, mintha most is csak valami bogarak után kutakodnának, vagy az apró halak felhőcsapatát riogatnák, ott voltak egymás mellett, akárha egy pillanatra sem engedték volna el egymás kezét, és akik látták aztán őket a partra terítve, elmondhatták, hogy éppen olyan békés, álmodozó volt az arcuk is, mint amikor a patak mellett, vagy az út szélén bóklásztak,

csak valami különös sápadtság fehérítette ki az arcukat, lila volt a szájuk és a szemüket lehunyták,

se a rendőrök, se más nem találta meg a választ, mi történhetett,

érthetetlen dolog, hányszor pancsoltak, és persze, néha még meg is fürödtek, most pedig ez, ki gondolhatja el, miképpen haltak abba a sekély vízbe a gyerekek, hiába méregették a nyomokat a part menti süppedékben, hiába kérdezősködtek, kihallgatták K. Máriát, K. Imrét és Fábiánt is, körbejártak a faluban, de mindhiába, eredménytelen maradt minden kutatás, mondták, hogy még a boncolás is Székesfehérváron, sehol semmi,

találgatások és célozgatások, csak éppen semmi bizonyosság, aztán a kastélyparki tó mellől lebontották a szalagokat és a rendőrségi korlátot, esős, őszi augusztus, ennyi volt csupán,

és egy újságcikk a Fejér megyei Hírlapban, a nyári fürdözések veszélyeiről, az évről-évre megmutató tanulságokról, az áldozatokról és a felelőtlen szülőkről, név szerint is megemlítve a legutóbbi tragikus szerencsétlenséget, az alocsúti kastélyparki tónál megtörtént esetet.

Hát így, fiatalember.

Mondom, hetvenkilenc volt talán.

Az a Fábián nevű ember visszaköltözött Martonvásárra, a kutatóintézetbe. Az ősz beálltával aztán K. Mária és K. Imre is összecsomagoltak és elmentek. Hirtelen, de persze mégsem volt meglepő: tudta, akit érdekelt, hogy a K. Imre felmondott a termelőszövetkezetnél, a bútorok és a ház pedig már úgysem az ő gondjuk volt. Visszamennek Budapestre, ezt mondták mindenkinek. Ami lehetett, egy-két bőrönd, hátizsák, hát nem volt sok, bár a téesz még teherautót is adott nekik.

És tudja, fiatalember, ahogy ezek, a K. Mária és a K. Imre elmentek, itt a faluban senki nem látta többé őket.

Talán még az, hogy aztán az ősszel, igen, még ugyanabban az évben újra levelek jöttek Hollandiából, színes bélyeges, hosszúkás borítékok, ott heverték a postán, a feleségem se tudta, hová küldhetné, hiszen nem volt, aki megmondja, merre lakik akkor már K. Mária. Igaz, ami történt, el is vette az ember kedvét a kérdezőgetéstől, az effajta halállal közelbe kerülni aligha jó jel bárkinek, nem volt mit tenni, visszairányították a küldeményeket a feladóhoz,

vissza: Károly Poschner, Hollandia.

Na jó, kint sincsen már olyan meleg, azt mondom, elég a sörből, tudja, fiatalember, én aztán rettenetesen meg tudok éhezni már egy pohárnyitól is, szóval megyek haza ebédelni, éppen itt az ideje.

Megyek, fiatalember, úgyis elmondtam már mindent, ami érdekes lehet, hát nem?,

megyek.

Negyedik rész

*(napsütötte út,
avagy az első fejezet, melyben ugatnak a kutyák és kiabálnak a tyúkok, miközben mégis szól
valami zene, ámbar a rejtélyek mintha egyre csak szaporodnának)*

Elmondtam már mindent, ami érdekes lehet, hát nem?

Megyek.

Amikor már eloszlott a köhöggető, csípős, fekete füst, és a dombtető mögött eltűnt a sárga Ikarusz szögletes hátulja, állt Mészáros Péter a buszmegállóban, hóna alatt a könyv, a nap melegen sütött, és az átforrósodott út fölött remegett a levegő, s bár némelyik udvarból, a léckerítések mögül kutyaugatás, tyúkok kárálása hallatszott, de, talán éppen az iménti dübörgés miatt is, szinte fojtó volt a csend, és élettelennek tűnt a falu, hiába nézett bármerre a diák, kihalt és mozdulatlan volt minden, a lefüggönyözött ablakok éppúgy, akár a túloldali kis ruhabolt ráccsal, lakattal bezárt ajtaja.

A fenébe!, kémlelt be az ABC porfoltos kirakatán Mészáros Péter, még a tenyerét is az üveghez emelte, mint akinek igencsak felkeltette a figyelmét valami, pedig, mi tagadás, nemhogy a polcokat nézte volna, de a szemét is lehunyta; homlokkal a kirakatnak,

a fenébe is!, ismételte magában gépiesen, mert hirtelen itt, ebben a kihalt forróságban, az ismeretlen falu közepén, magára hagyatva jött csak rá, hogy bizony, mennyire elhamarkodott ötlet volt ez az ideutazás, s ki tudja, miféle kellemetlenségek várhatnak rá, már magával a visszaúttal is, elvégre az idejövétel is meglehetősen furcsára sikeredett, s akkor még nem próbálhatott semmit a célért, hogy azokról a különös fényképekről, vagy arról a bizonyos Kőrösi Zoltán nevű íróféleségről valamit megtudjon, de mit is lehetne, hiszen itt áll ebben melegben egy ócska falusi ABC kirakata előtt, és még csak ötlete sincsen, hogy mihez kezdjen.

Lám, tudni nem tud semmit, mégis belegabalyodott valamibe, a saját tehetetlenségébe legalábbis bizonyosan.

Percek múltán azonban, a csendből, előbb csak mintha valami jelentéstelen zaj lett volna, ami összeolvadhatott a tyúkok és a kutyák hangjaival, majd már mind nyilvánvalóbban különvált, mintha valamiképp harsányabban, vagy netán mind közelebből szólt volna, igen, felismerhetően zenét vélt kihallani Mészáros Péter, s ahogy figyelte a hol halkabban, hol felerősödve szitáló dallamot, arra is könnyen rájött, hogy a nagy, piros Coca-Cola táblával díszelő alacsony házikóból jön a hang,

Hát persze, a kocsma!, jutott eszébe a megoldás, hol is kezdje a kérdezősködést, ha nem a kocsmában.

Bement hát, s mindjárt a csapok mögött ácsorgó fiatal lányhoz fordult, egy kólát kért, és kirakta a foltos fémpultra a könyvet és a fotográfiát, hogy vajon volna-e a faluban valaki, aki húsz-huszonöt évre, hát nem kevés, az igaz, a hetvenes évek közepére emlékezve talán felismerheti a képen látható asszonyt és a két gyereket, vagy, merthogy az is megoldaná a gondjait, ha lenne-e itt valamiféle múzeum, netán helytörténeti gyűjtemény, ahol válaszolhatnának az ilyen kérdésekre is. Csakhogy hiába mondta el mindezt érthetően és pontosan, látnia kellett, hogy a pultra könyöklő lány szinte pillantást sem vetett a képekre, de még a

kérdésekre sem igen figyelt, mi több, döbrent rá Mészáros Péter, nem is igen hiszi, hogy válaszolnia kellene,

merthogy örület!, gondolta a diák, ez azt képzelem, vele akarok kikezdeni, jó, ha tizenöt éves, aztán máris csak rángatja a vállát és vigyorog, hiszen sokkal inkább úgy viselkedik, mint egy nő, akit mondjuk a forgalmas városi utcán szólítanak le félreérthetetlen szándékkal,

mégis!, ez tényleg azt képzelem, hogy csak az ő kedvéért mutogatom ezeket a képeket?, futotta el Mészáros Pétert a méreg, de oly hirtelen és erősen, mintha valami sérelem érte volna.

Nem is jutott sokra a lánnyal, mindössze annyit szedhetett ki belőle, hogy valahol a falu szélén van egy arborétum, afféle régi főúri kastélykert, ma már persze csak valami park a kötelező kastélyrommal és múzeummal, s ott a gondnok, egy bizonyos Veress nevezetű helybéli ember majd nyilván válaszol a kérdéseire, már legalábbis, ha akar. Elköszönt hát, s a nagy nehezen kicsikart útmutatás szerint visszaindult az ABC felé, felkanyarodott a fehérvári útra, ahol a patak túloldalán már láthatta is a fehér homokkőből rakott kerítést, a kis jegyszedő házat és a kovácsoltvas kaput, és a szinte erdőnyi fasorokat, persze, ötlött fel benne, hiszen erre jött a busz, és valami épület látszott már az ablakból is a fák között, nyilván az lesz a múzeum, ezt bizony kitalálhatta volna, s akkor megtakaríthatja magának a kocsmai kirándulást. És miközben a belépőjegyét megváltotta, kísérletet tett, hogy netán a kövér pénztárosnőtől megtudhat valamit, ám még szinte el sem mondta, mire volna kíváncsi, máris rájött, hogy fölösleges volt kérdezősködni; a félhomályos kis házikóban üldögélő asszonyosság ugyanis, amint meglátta Mészáros Péter kezében a könyvet, rögvest valami zagyva és mindinkább érthetlenné váló szóáradatba kezdett, melyben eleinte még a munkájáról, később pedig már az asztalfiókjában elraktározott színes magazinjairól beszélt, hogy aztán kisvártatva már valami pálmafákat és szerelmeket, boldogságot emlegessen,

egészen úgy, gondolta bosszús gyanakvással Mészáros Péter, mint aki pusztán azért hadar szinte levegőt sem véve, hogy ezzel a bőbeszédűséggel leplezze el a hallgatását, de azt mindenképpen, hogy a kérdésekre még csak figyelni sem akar, nemhogy valamit is válaszolna.

Ez a második, s újfent balul sikerült próbálkozása, ha nem is vette el a diák kedvét a további kutatástól, ahhoz azonban elég volt, hogy a kételyek, melyek eddig is sokkal inkább illették a hirtelen elutazás ötletét, semmint a némi rejtélyességgel biztató ügyet, egyre erősebbé váljanak benne, s azt is újra és újra az eszébe juttassák, milyen valóságosan s ugyanakkor mennyire megfordíthatatlan mindaz, ami éppen történik vele,

igen, ezt határozottan így érezte már, hogy a dolgok csupán megtörténnek vele, nem irányíthat ő itt bármit is,

a fenébe!, ismételte gépiesen, miközben meg-megállva felfelé ballagott az árnyékokkal tarkított régi sétaúton, ropogott a talpa alatt a sárga gyöngykavics,

a fenébe!,

és beljebb, a hatalmas fák közt néhol olyan sűrűvé vált a félhomály, mintha valami zöldes falú barlang mélyébe látott volna, pedig keményen sütött a nap, és csorgott az izzadság Mészáros Péter arcán is, hiába legyezgette magát a könyvvel, csak a forró levegőt kavarta meg, enyhülést az nem adhatott.

Egy békalencsés, poshadt vizű kis tavacskát megkerülve így ért el a sétaút kanyarulatához, ahol a bokrok és fák nyiladékan át láthatta már a kastélyt: a dombtetőn állt a timpanonos, oszlopos, sárga rom, olyan hatalmasan és fenségesen, hogy Mészáros Péter rögvest elfeledkezett a bosszúságáról. Lenyűgözve bámulta a sértetlennek ható homlokzatot, a lépcsősort, s persze mindezzel együtt, bármily hihetetlennek is hatott, az ablakkereteken áttűző napsu-

garakat, mert valóban ez volt a legkülönösebb, az ablakok, amelyekből nem nézhet ki senki, nem a szobák, a termek képei látszanak, de a nap süt ki,

hamisság!,

s erről aztán rögtön a saját helyzetére is gondolt, hogy a pillanatnyi lelkesedés után mindjárt visszatérjen a rosszkedv.

Mégis, a látvány, s aztán a dombtetőig vezető sétaút, ahogy a bokrok közt újra és újra előtűnt a kastélyfal, míg lentől a tó csillogott, majd a kanyarban egy márványmedencés, kőoroszlános szökőkutacska bukkant fel, s távolabb egy csúcsos tetejű házikó, talán valami hajdani kerti lak, a labirintusformára nyírt alacsony sövény, igen, mindez együtt éppen elég volt ahhoz, hogy a sokféle kétely és a bosszúság, mint valami hirtelen szinte közömbössé, de legalábbis távolivá lett emlék, már csak valami könnyű párává oldódjon, amikor, ahogy megizzadva és kissé fűjtatva felért a dombtetőre és megkerülte a kastélyfal mögötti templom maradványait, hogy hátulról is szemügyre vehesse a különös falat és a térdig érő gazzal benőtt buckákat, ott, éppen szemben a délutáni napsütéssel, Mészáros Péter egyszerre döbenten megállt.

Amint meglátta ugyanis a túloldali erdőszélen sárgálló földszintes házat, azonnal tudta, igen, nem csak érezte, de mindjárt egészen bizonyosan tudta is, hogy ez az az épület, amelynek sarkánál valaha a fotográfus a lencse elé állíthatta azt a bizonyos fiatalasszonyt, s vele a két gyereket. Ez, csakis ez lehet az épület, ahol a székesfehérvári antikváriumban előkerült fénykép egykoron készült. Kinyitotta a könyvét és elővette a képet, hogy megbizonyosodjon mindarról, amit egyébként is hitt, s a fotográfián kivehető épületrészlet, és a szeme elé táruló parkrészlet egyszerűen megkérdőjelezhetetlen azonossága rögvest visszahozta a kedvét, s ráadásul valami erős nyugalmat is adott:

nem hiába jöttem hát ide, fűjt nagyot Mészáros Péter, ha rejtély talán nincs is, de a megoldásnak itt kell lennie.

Kinyújtott kézzel tartotta maga előtt a fotográfiát, nézte az éles délutáni ellenfényben szinte a megtévesztésig hasonló két képet, a papírlapot és távolabb a sárga házat, az egyikken persze a három alak, a másikon pedig csak a sötétbarna árnyék, de más minden változatlan,

olyannyira, hogy amikor az ujjai közt meg-megrezdült a fénykép, hirtelen az a képzele támadt, mintha nem csupán a papírlapocska mozdulna meg, de pár lépésnyire az a néma ház is, igen, mintha felcsereződhetne a valóság és a másolat, vagy immár úgy tartozna egymáshoz, mint két egyenlő rész.

És a könyvben is!, jutott az eszébe aztán, és lapozgatás nélkül talált rá ott is a képre, nem mintha kétség férhetett volna hozzá, így állt most már, mindkét kezét maga elé nyújtva, hol a fotográfiákat, hol a sárga házfalat, az ablakokat méregetve, újabb bizonyosság csupán, igen, a kisfiú a házfal előtt, hát persze, csakis itt készülhetett.

Ekképpen szemlélődött még akkor is, hogy a ház túlsó végén, ott, ahol a lefüggönyözött üveg mögött már az imént is valami mozgást sejtett a diák, kinyílt az ajtó, és egy kék köpenyes, karszalagos férfi jelent meg, hogy mindjárt határozott léptekkel Mészároshoz tartson, s hozzá el sem érve azonnal kérdőre vonja, hogy vajon miért is méregeti oly figyelmesen a múzeum épületét, és ha szabad tudnia, mi az a cél, ami az effajta, a szokásos turistáktól igencsak különböző magatartásra bírja, mert elismeri, lehet ez valami műélvezet is, bár némileg talán furcsa, hogy nem a kastély, vagy a templom keltette fel a figyelmét.

Mészáros Péter, kihasználva a kék köpenyes ember szóáradatának pillanatnyi csillapodását, illendően bemutatkozott, majd, újabb szünethez jutva, elmondta azt is, már amennyire egyáltalán összefoglalhatóan érezte a vele megesett történetet, hogy miért utazott a

kastélyhoz, s hogy kiváltképpen az érdekelné, hogy egy bizonyos Veress István nevezetű úr, akit ajánlottak a számára, mint a környék és az itteni múlt legavatottabb tudóját, vajon felismerné-e a kezében tartott fotográfián álló nőalakot, vagy a kisgyerekeket, s hogy persze tudna-e valamit mondani arról, mikor és miképp készülhetett a fénykép.

Akkor maga a Veress Istvánt keresi?, nézett rá szigorúan a karszalagos.

Igen, bólogatott hevesen Mészáros Péter.

Az baj, hajtotta félre a fejét a férfi, az baj, mert ő most éppen nincsen itt, sőt, nem is lesz, merthogy szabadságra ment, tudja, nyár, üdülés, hogy van ez, én vagyok a helyettese, most éppen a felelős itt a rendért, afféle kisegítő gondnok, ha érti, mit is jelent az.

Szabadság?, az nem lehet!, meredt rá Mészáros Péter, és akkor ezekkel mi lesz?, emelte fel a képet és a könyvet.

Csakhogy a férfi mindjárt újfent a park biztonságáról, a kastély szépségeiről és a felügyelői munka fontosságáról kezdett el locsogni,

egészen úgy, támadt fel Mészáros Péterben megint a homályos rosszérzés, mint aki ugyan bizonyos dolgokat el nem tagadhat, de rögtön szándékosan ráncigál elő jelentéktelen ügyeket, hogy aztán éppen arra ne terelődhessen a szó, ami igazán fontos lenne,

mert hát íme, ez a köpenyes, ez mindenről beszél, össze-vissza hadonásztat, és fecseg, miközben láthatólag csak úgy tesz, akárha a fotográfia nem is érdekelné, mert közben oda-oda sandít a diákra, s a kezében tartott fényképre is, mint aki nagyon is tart valamitől,

gyanús ez, határozottan gyanús, húzta össze a szemét Mészáros Péter.

S bár igyekezett uralkodni magán, némileg hevesre sikeredett kézmozdulattal próbálta hallgatásra bírni a férfit, majd, noha csak a hirtelenségét akarta csillapítani, rögtön kissé meg is rángatta a köpenyét, hogy akkor most kaphatna-e végre választ vajon, szűkszavúbban és a tényekre szorítkozva, hogy merre találná meg a Veress István urat, avagy talán tudja, hogy ki is az az asszony a képen, mert ő, Mészáros Péter erre volna kíváncsi, ezért utazott ide.

A kék köpenyes szemmel láthatólag megszeppent a határozottságtól, s mert így már nemigen térhetett ki a kérdés elől, azt javasolta a diáknak, hogy kísérmé le őt, vissza a faluba, lévén ez a szombat délutáni óra már úgyis a park és a múzeum bezárásának ideje. Az ajánlat ugyan nem győzte meg Mészáros Pétert, de, maga sem tudta miért, belegyezett a sétába. Megvárta, amíg a férfi átöltözött, fehér ingben és barna szövetnadrágban jött elő, szertartásosan belakoltolta az üveges ajtót és a vasrácsot, türelmesen hallgatta még a lefelé vezető úton is a park szépségeit taglaló magyarázatokat, jó hétvégét köszönt ő is a jegyszedő házikóban trónoló asszonyságnak, hogy aztán végül engedjen a melegre és a szombat délutánra való hivatkozással a presszót emlegető helyettes gondnoknak, és a mindegyre csak fecsegő férfit követve visszatérjen a félhomályos kocsmába, a könyvét és benne a fényképet letéve letelepedett az egyik gyanús foltoktól tarka asztalka mellé, két pohár sörrel, amiket az a bizonyos leányzó tett eléjük, fürgén és készségesen, de ezúttal erősen kerülve Mészáros Péter tekintetét.

A következő két italt viszont már Mészáros hozta el a pulttól, mi több, a két pohár helyett korsó söröket kért, remélve, hogy az össze-vissza beszéd, bármennyire is kuszának tűnik, azért nem egy érdekességre fényt deríthet, arról nem is szólva, hogy a hazugság és az elhallgatás, legalábbis így hitte Mészáros Péter, ha mégoly ügyesen műveli is valaki, előbb-utóbb el kell, hogy árulja önnönmagát.

Így telt az az augusztusi délután: a kastélypark és a múzeum kisegítő gondnoka elmesélte a Székesfehérvárról odabuszozott diáknak, hogy meglehet, talán a képeken látható kisfiú valóban egy bizonyos K. Zoltán nevű gyerek, azaz csak volt, hisz ez esetben már többszörösen is jogosult a múlt idő, és korántsem csupán az azóta elpergett két évtized miatt, és hogy az ott, a fotográfián álló asszony pedig talán K. Mária, egy bizonyos K. Imre nevezetű ember húga, aki valóban a hetvenes években lakott Alcsútdobozon, vagyishogy éppen odafent, a kastélyrom mögött, a mostani múzeumban, merthogy akkor az még csak valami termelőszövetkezeti raktáépület volt. És hogy a férfi, legalábbis a szóbeszéd szerint, máskülönben Pestről költözött a faluba, a téészen dolgozott, előbb csak a méhekkal, aztán, amikor a bajok kezdődtek, már az állattenyésztő telepen is.

Vagyis ki tudja azt már, emelte fel a poharát a kisegítő gondnok, több, mint húsz év, fiatalember, hiszen maga még elképzelni sem tudja, mennyi az!

És hogy az asszony meghalt a gyermekágyban, talán történt valami orvosi hiba is, legalábbis beszéltek erről, de nemigen mentek annak utána. A férfi meg magára maradt a csecsemővel, ezért is hívta el ide a hűgát, azt a bizonyos K. Máriát, így éltek aztán hárman, mondom, odafent a mostani múzeum helyén.

Mészáros Péter egy darabig türelmesen hallgatta az össze-vissza csapongó emlékezést, de ahogy múlt az idő, kénytelen volt megállapítani, hogy ugyan a képeken látható kisfiúról, s az őt átkaroló asszonyról is egynéhány részlettel többet tud már, ám ez nem hogy valami előrehaladás, s főleg nem bizonyosság és megnyugvás volna, éppenséggel nem, hiszen még arra a legfontosabb, s mindvégig érthetetlen ellentmondásra sem kapott semmiféle választ, hogy vajon miképpen tölthette volna az a bizonyos Kőrösi Zoltán a gyermekkorát Alcsútdobozon s ugyanakkor Budapesten is, arról nem is beszélve, hogy a jelek szerint az egyik gyermekkor a hatvanas években múlt el, míg a másik a hetvenes évekre tehető, márpedig, legalábbis, ami az alcsúti részleteket illette, úgy tűnt, tévedésről nemigen lehet szó, hiszen a helyettes gondnok még a fénykép elkészültére is emlékezett, mivelhogy ő, mint mondta, az évben, 1979-ben éppen fiatal házasember lévén megállapodást kötött a Bicskéről kiutazott fotográfussal egynéhány házaspári fénykép ügyében, s az útmutatások alapján e tárgyban odafönt a kastélyparkban kereste fel a fényképezést, amikor az némi séták, s a romok, a csorgókút, a tó és az oroslánverem alapos meg szemlélése és lefényképezése után már rábeszélte K. Máriát is, hogy a lencse elé álljon, és azt a két gyereket, a K. Zoltánt és a Fábían kislányt is maga elé terelje.

Mert hát hogyan, vajon hogyan létezhetett volna két Kőrösi Zoltán?, dőlt hátra a diák, s a térdére fektetett könyv hátsó fedőlapján komolykodó fényképre bámult.

És ki lehetett ez a bizonyos K. Imre, hogy csak úgy felbukkanjon ebben a faluban, aztán meg éppúgy nyom nélkül tűnjön el tíz év után?

És el lehet azt hinni, hogy a húga volt valóban ez a szőke asszony, aki pántos ruhában állt a fényképezőgép elé, az az asszony, aki ennek a gondnokfélének az emlékezése szerint ugyancsak a fővárosból utazott ide, igazi nagyvilági nőként, és mégis, évekig ki sem mozdult a faluból?

Vagy mi rejtőzhet annak a képtelen hollandiai levelezésnek a története mögött?

És hogy talán nem is csak a szóbeszéd keltett gyanús homályt a K. Mária és a Fábían nevű kutató közti kapcsolat igencsak kétes voltáról?

És a többi titok is!

Hogy mi lehet az igazság a különös virágok ügyében?

Hogy keserű méz és valami gyógyszerek? Vagy csupán tényleg a műtrágyák és semmi más?

Ugyan! Lehetséges, hogy húsz év már ennyire elhomályosíthat valamit, ami akkor olyan fontosnak hatott? Hogy ilyen gyorsan, ilyen nyom nélkül elmúlhatna minden?

És a gyerekek! Hát elhiszi ezt valaki is? Mert miképpen fulladhatna bele két csaknem hét éves gyerek egy ilyen posványos kis tóba? És hogy ketten egyszerre?

Véletlenek? Lehet itt egyáltalán balesetről beszélni?

És jó, ha így volt is, hová, s főként miért tűnt vajon K. Imre és K. Mária, hogy aztán már a hírüket sem hallotta senki?

Nem, nem, hajtotta le a fejét Mészáros Péter, hiszen bármily különös is, de ahogy a múltat kutatva mind beljebb és beljebb hatol e különös történetbe, vagy amikor már azt hinné, hogy egyre közelebb kerül ahhoz a kisfiúhoz, akinek a fényképei oly furcsa módon a kezébe kerültek, igen, be kell, hogy lássa, reménytelen, hogy ő, Mészáros Péter e tolakodó kérdések végére járjon, de immár az is, hogy bármi megoldás létezzon, vagyishogy egyáltalán olyasfajta üggyről lehetne itt szó, melynek volna eleje és vége, s ezekkel együtt megnyugtató lezárása, ugyanis ez a tudás, ha ugyan az újabb és újabb részletek felbukkanását tudásnak lehet nevezni, ez nem a megoldást adja, sokkal inkább a kételyeket erősíti benne, olyannyira, hogy itt és most már az is valószerűtlen, ami az imént még megingathatlannak látszott,

hazugságok!, rázta meg a fejét Mészáros Péter, és a vele szemben ülő helyettes gondnok arcára meredt,

hazugságok!, mintha csak felfeslene egy addig sértetlennek hitt ruhadarab, hogy a szövet minden egyes gubancolódo szála egyszeriben felfoghatatlanul bonyolultnak és tekervényesnek hasson,

igen, hiszen mit is keresek én itt egyáltalán, támadt fel most újra Mészáros Péterben az érzés, de olyan erősen, hogy legszívesebben a ráérősen locsogó férfi képébe ordította volna,

augusztus van, mindjárt vége a nyárnak, és én itt ülök hiába egy faluban, ahol még soha nem jártam, csordogál az idő, ülök egy koszos kis presszóban, egy ütődött, össze-vissza fecsegő öregembert hallgatok, de meg nem tudom mondani, hogy miért.

Késő délutánra járt már.

De hát, könyökölt az asztalra Mészáros Péter, kell, hogy legyen e mögött az érthetetlen történet és az egyre átláthatatlanabb gomolygás mögött legalább valami szándék, ha más nem is, de legalább egy olyan...,

legalább egy erő, amit például akaratnak lehet nevezni..., mondta ki fennszóval is, észre sem véve, hogy ezzel a hangos töprengéssel megszakítja a helyettes gondnok álmosító fecsegését.

Hogyan?, nézett rá értetlenül a férfi.

Semmi, gondnok úr, folytassa csak, higgye el, figyelmesen hallgatom.

Csakhogy a közbeszólástól a férfi, mintha valóban megzavarta volna a diák, szinte sértődötten dőlt hátra, összeharapta a száját és némán meredt maga elé.

Vagy talán nem is sértődött, hanem rémült!, villant Mészáros Péter eszébe,

igen, igen, vizsgálgatta a helyettes gondnok elvörösödött arcát, olyan, mint aki hirtelen ráébred, hogy már túl sokat is elfecsegett bizonyos dolgokról, amelyekről hallgatni volna tanácsos, és most riadtan próbálja visszakeresni, mi sodorta őt ebbe a helyzetbe, s vajon történt-e bármi jóvátehetetlen,

a fene egye meg, vajon mi lehetett az, igen, vajon mit mondhatott, amíg én nem figyeltem?, kérem, valami baj van, gondnok úr?, igazán nem akartam megzavarni a közbeszólással, csak tudja, az ember szinte elkábul ennyi emlék hallatán, húsz év, hiszen én még egészen kisgyerek voltam akkor, nem is tudhatok azokról az időkről, ráadásul annyi érthetetlen furcsaság bukkant itt elő, hogy én már egészen zavarban vagyok...

Semmi, fiatalember, semmi, vágta rá rögtön a férfi, egyáltalán, de észre sem vettem, és már el is röpült a délután, pedig engem otthon várnak, mégiscsak szombat van, ebéd és miegymás.

És miközben a helyettes gondnok ezeket mondta, már felállt, visszatolta a székét az asztal alá, és választ nem is várva kifelé indult,

megyek, most már sietnem kell, fiatalember, éppen itt az ideje,

éppen, mint aki menekül, gondolta Mészáros Péter,

köszönöm a meghívást, fiatalember, fordult még vissza az a férfi az ajtóból, köszönöm, de láthatja, igazán annyira eljárt az idő, a viszontlátásra, fiatalember, megyek.

A viszontlátásra!, köszönt Mészáros Péter is, igaz, már csak az üres ajtónyílásnak, mert a helyettes múzeumi gondnok eközben kilépett az ajtón, szinte leugrott a lépcsőről,

hát ez meglehetősen sietősre sikeredett, gúnyolódott magában Mészáros Péter,

na, francba, nem mintha olyan nagy okom volna a mulatságra, komolyodott el azonnal,

micsoda egy nap.

Ült még egy kicsit, ide-odabillegettette a poharát, nézte, ahogy a sárgás folyadék ragadósan lötykölődik az üveghez, hogy aztán a pohár falára tapadt habfoltokat lemosva alul gyűljön össze megint,

majd, néhány perc, vagy több is?,

felállt ő is, a pultnál kifizette a söröket, mormogott valamit a lány felé, akár köszönésnek is lehetett érteni, és a könyvét a hóna alá csapva kilépett a presszóból, ki a poros útszélre, a még most is langyos késődélutánba,

micsoda nap!, nézett körül a kihalt utcán,

és a már alkonyati fényben vörösen csillogó házfalak előtt lassan, ráérően elsétált a buszmegeállóig, hogy a gyűrött, eső és nap halványította gépírásos lapocskáról leolvassa, mikor érkezik az ABC elé a következő helyközi járat, a busz, ami Székesfehérvárra visszaviheti.

(derengés,

avagy a második fejezet, arról, hogy miért kell szombat délután sétálgatni, és hogy milyen a finom parfümök illata a presszóasztalok fölött)

Hogy a gyűrött, eső és nap halványította gépírásos lapocskáról leolvassa.

A Piac téri buszpályaudvar furcsán csendes, szinte kihalt volt, amikor azon a szombati estén Mészáros Péter lekászálódott az Ikarusról. A sofőr leállította a motort, s ettől a csend még áthatóbb lett: csak a várótermek közti átjáróba tolt padon ült hátradőlve egy kigombolt fehér inges, fényes melegítőnadrágos férfi, a kezében tartott hordozható magnetofonból hallatszott valami monoton ritmussal lüktető zene, és messzebből, a szökőkutas, szobros kis park túloldaláról, a régi várfal mögött kanyargó utcákból ért ide a város egyenletes mormolása, az

autók és a lépések halk zúgássá olvadt zaja. Különben csend volt, mozdulatlan, kékes fényű augusztusi alkonyat.

Micsoda nap!, ingatta meg a fejét Mészáros Péter, mintha csak az elmúlt napot, a buszutazást, a műbőr ülések szagát, a helyettesítő gondnok fecsegését, a csapolt sör savanykás utóízét, a kormos, fekete füstöt, egyszóval mindazt a gomolygást és összevisszaságot akarta volna kirázni magából, ami a most már oly távolinak tűnő aznap reggeli indulás óta rázúdult. Aztán nagy levegőt vett, és lassan, sétálva átvágott az úttesten, keresztülment a parkon, hogy a Péter-Pál templom felé kanyarodva hazatérjen.

Mészáros Péter jószerével gimnazista korában járt utoljára ezeken az utcákon: az alkonyati árnyékokba burkolódzó alacsony, földszintes házak, a vastag falakba süppedő sötét ablakok, s a kőszegélyű, boltíves kapunyílások most szinte olyanok voltak a diák számára, mintha egy idegen város utcáin bandukolna, valami nyomot, eligazító jelet keresve a lámpák sárga fénykörében, akár egy turista, aki térkép nélkül merészkedik az ismeretlen városba, azt remélve, hogy a dolguk után siető helybeliek közé vegyülve talán kilesheti nem csupán a hétköznapi napjaikat, de azt is, vajon miért sietnek, ám már a második sarok után rájön, hogy a város lakói az effajta estéken éppenséggel otthon ülnek, és eszük ágában sem volna ezeken az elhagyott utcácskákon sétálgatni, ezért aztán egyre tanácstalanabban bolyong a kiszámíthatatlanul kanyargó házsorok között, bosszankodva és kissé rémülten is, de úgy-ahogy még őrizve a látszatot.

Igen, értette meg Mészáros Péter, hiszen ha akarna sem tehetne semmit az ellen, hogy bizonyos értelemben ő már idegenné és ismeretlenné vált önmaga előtt, vagyishogy távolra került tőle a saját múltja, messze, nagyon messze van már tőle az a gimnazista diák, aki a tanítási órák után olyan gyakran, és bármiféle cél nélkül sétálgatott errefelé, vagy órákig üldögélt a Szent Anna kápolna márványlépcsőjén, azzal sem törődve, ha a bosszankodó városnéző csoportok jobb híján őt is lefényképezték a műemlékekkel együtt,

de az a különös, hogy nem egyszerűen az idő múlása, bizony, nem csupán arról van itt szó,

hiszen ha belegondol, éppily távolivá vált az a három, négy nappal ezelőtti énje is már, aki a napokat sem számolva feledkezett bele a későnyári forróságba, a strand zsvijába és a víz szagába,

vagyis hogyan volna ez?, hogy lehetséges-e, egyszerűen nem is tehetünk ellene, hiszen minden pillanatban újabb és újabb énünk születik meg, és egyszercsak meg kell értenünk, hogy ezeknek semmi, de semmi köze nincsen egymáshoz?, tűnődött a diák.

Azazhogy visszapillantva még dédelget az ember illúziókat, hogy lehet talán tudomásunk a velünk megesett dolgokról, még ha az emlékezés hamisításaival nem is törődünk, de ahogy az időben sem haladhatunk előre, vagy hátra, úgy az a számtalan én, a minden egyes pillanatba rögzült akkori önmagunk sem lehet képes arra, hogy a megelőző, vagy a következő önmagunkhoz érjen... Ugyan, ki hinné el azt, hogy a benne élő kép a hajdanvolt kamaszról valóban azonos azzal a fiúval, aki mit sem sejtethetett erről az estéről, s persze nem is akart tudni arról, mi várhat rá majd tíz év elteltével?

És ki hinné azt, hogy ugyanaz maradhatott, még ha annyi minden történt is vele azóta?

Hát persze, állt meg Mészáros Péter a régi városkapu csupasz boltíve előtt, erről van szó. Hogy nincsen kibúvó, mert mindig is csak a jelen idő létezik, a mindenkori most, az éppen érvényes pillanat, és ezért aztán az, aki még az imént voltam, felfelé jöve a Piac tér felől, már nem lehet azonos azzal, aki éppen most vagyok, mint ahogy hiába próbálnék visszahátrálni oda, ahol a lábnyomaimat hagytam, hiszen még az eső és szél is, a kövek is, minden, de

minden megváltozott, és ahogy most is, akár el se mozduljak innen az árnyékból, változik körülöttem a levegő, a fények, és legfőképpen: változik a testem, szóval változik ez az egész, ami az akaratomtól oly függetlenül él, működik, intézi az elvégezni valót, emészt és kiválaszt, lélegzik és lüktet, ha nem akarom is, de él,

igen, gondolta akkor Mészáros Péter, az életemben az a legrettenetesebb, hogy élek.

És ahogy az efféle dolgokon morfondírozva továbbindult a régi várfal romjaitól a diák, hogy a Péter-Pál templom előtti kivilágított térre érjen, ahol a macskakövek között sárgásbarna vonalak mutatták egy hajdani kápolna alaprajzát, és fent, a templom két magasba nyúló tornya közti oszlopocskákkal szegett párkányon a reflektorok sugarában fehérlettek a szentek szobrai, mint mindig, ha effélékről gondolkodott, egyszeriben a saját testétől és ennek a testnek az elmúlásától való félelem fogta el, halálfélelem, ami egyszerre volt riadalom és szomorúság, de mindenekelőtt a reménytelenség érzése, amin, jól tudta Mészáros Péter, ezen aztán igazán nem segíthet semmi, de semmi, ezért mint aki menekülni próbál, sietve a templomdomb túloldalán a házior és a templom közt nyíló lépcső felé kanyarodott, szinte futott, hogy ott leereszkedve beleveggyülhessen a szombat esti sétálóutca hullámvázába, a Bástya presszó tömött asztalainak zsvijába, a nevetésekbe, kiáltásokba és a poharak koccanásaiba, a kirakatok és a villanykörte-füzérek fényeibe, a cigaretták és a parfümök összekavaródó illatába, majd, hát igen, immár nyugodtabban, zsebre dugott kézzel, hóna alatt azzal a bizonyos Kőrösi-féle regénnyel, a Fő utca, az Országalma felé bandukolt.

Nyár, nyár, az a fajta későnyári langyos este volt már, amikor a napbarnított testeken szinte világitanak a fehér ingek, a rövid ujjú trikók, régóta tart a felhőtlen jó idő, és valószerűtlenül messze van még az ősz is, az éttermekből zene szűrődik ki, és a teraszokon majd minden asztalnál ülnek, az utcán pedig fel-alá járkálnak mindazok, akik jobb híján valami homályos izgalommal a belvárosi nyüzsgéstől remélik, hogy talán ez a szombat este végre hoz valamit a számukra,

hát persze, nézte Mészáros Péter a csoportokba verődött tizenéveseket, mind-mind a látszólag roppant céltudatosan igyekvő magányos kamaszokat, és a ráérősen, többnyire párosával andalgó lányokat,

hát persze, bólintott, hiszen minden rosszkedve ellenére sem volt nehéz egykori önmagát is ideképzelnie, még ha ettől aztán végképp nem várhatta, hogy jobb kedvre derüljön, sőt, nem csupán szomorúnak érezte magát, mint aki visszavonhatatlanul elveszített valamit, de a félre nem érhető hasonlóságtól mindinkább valami, leginkább az undorhoz fogható érzés tolt fel benne.

Micsoda nap!, jutott az eszébe megint, s rögtön az is, hogy talán mégis a városi strandra kellett volna mennie, akkor most jóleső fáradtsággal, álmos elégedettséggel üldögélne valahol, vagy már inkább otthon feketne a televízió előtt, vagy az ágyában, egy könyvet, éppenséggel a hóna alatt szorongatott Kőrösi-regényt olvasgatva, míg észrevétlen az alvásba süppedhet, hogy már éppen csak a kislámpa lekattintására legyen ereje, s aludhasson mélyen, álomtalanul.

Mindeközben lassan végigért a Fő utcán: a Virágóránál eltért jobbra, s csak egy pillantást vetett a Magyar Király Szálló fényes, nyüzsgő terasza felé, aztán már a lakótelep tízemeletes panelházai között ballagott. A nyitott ablakokból kihallatszott a televíziók hangja, és mintha valami reflektor fénycsóvája söpörne végig minduntalan a háztömbökön, egyszerre villództak a kékes fények, meg-megbillentek az árnyékok,

ropogott a murva a cipője alatt, ahogy a járdától megrövidítette az utat a játszótéren keresztül.

Mészáros Péter szülei is televíziózással töltötték a szombat estét; éppen a késő esti híradót figyelték, amikor a diák benyitott a lakásba.

Péter?

Igen, válaszolt halkán Mészáros.

Gyere be, kisfiam!

Történt valami érdekes?, kérdezte Mészáros, és megállt a szobaajtóban.

Ugyan!, ingatta a fejét az apja.

Soká jöttél, kisfiam, fordult hátra az anyja.

Soká, anya, soká.

Ott a vacsora a konyhaasztalon. Töltött paprika. Biztosan nem ettél ma még semmit.

Köszönöm, anya.

Mészáros Péter a könyvét az ágyára dobta, kiment a konyhába. Az asztalon tányér, kanál, és egy lefedett fehér tál várta. Szedett magának, és a tányérral az ölében ő is leült a nagyszobába, a televízió elé.

A híradóban gyorsan követték egymást a képsorok: hol egy felnyírt halántékú, kefefrizurás férfit mutattak, aki a sűgőgépről szinte hadarva olvasta fel a híreket, aztán következtek az eseményekről tudósító filmeckék, amelyekben a riporterek, vagy a meg sem jelenő kommentátorok más szavakkal, de ugyanazt mondták el, mint fél perce a műsorvezető. Mészáros Péter tudta ugyan, hogy mindez: a hadarás, a híradások rövidsége, s ugyanakkor az egyes hírek lényegének ismételtetése, ez a kissé alattomos sulykolás, szóval hogy mindezek végső soron egy nagyon is szándékos, és átgondolt terv szerinti úgynevezett szakmai fogások, melyek összességükben arra hivatottak, hogy valamifajta izgalmi állapotba kényszerítsék a híradó nézőit, ezúttal azonban, talán mert a kora reggel óta vele történt események olyannyira más természetűek voltak, mint a képernyőn fél perc alatt lejátszódó tudósítások a repülőgépkatasztrófákról és bombamerényletekről, pénzügyi tanácskozásokról és szakszervezeti tiltakozásokról, képtelen lett volna minderre figyelni. Akarata ellenére is ezek az egymást kergető képsorok ehelyett azt az érzést keltették benne, mintha minden egyes tudósítás valamit eltitkolni akarna: azt a látszatot kelteni, hogy semmi, de semmi nem történt az országban és a nagyvilágban a mai napon, holott a kefefrizurás, a riporterek, de a nézők mindegyike is pontosan tudja, hogy augusztus tizedikén, szombaton jóvátehetetlen és visszafordíthatatlan események játszódtak le, ám azokról beszélni, képeket mutatni nem szabad.

Na és ami velem történt?, gondolt vissza eltűnődve.

Hiszen mi maradt meg bennem mindabból, amit láttam? Semmi. Képek, képsorok, az alcsúti kastély sárga fala, a gondnok arca, a pultos lány vihogása, a busz árnyéka az árokparton.

Semmi, de semmi.

Igazán olyannyira más volna ez, mint azok a semmitmondó rövid jelentések a képernyőn? Vagy igazán olyannyira hasonló volna?

Ennyi?

Formákon múlik az élet, dűnnyögte maga elé.

Hogy?, nézett hátra az apja.

Semmi, apa, semmi.

És érdekes napod volt ma, kisfiam?, fordult hátra az anyja is.

Nem, anya, igazából semmi különös nem történt, felelte Mészáros Péter tele szájjal.

Hát csak pihenjél, jó? Tudod, az a legfontosabb, pihend ki magad, mielőtt újra kezdődik az év.

Igen, anya, hát persze, hogy pihenek.

A kefefrizurás éppen arról beszélt, hogy bizonyos kutatók szerint az ezredvég egyik legnagyobb, s az emberiség egészségét fenyegető veszélye az eddig még soha nem látott vírusok megjelenése. A következő képeken fehér köpenyes, fehér maszkos embereket mutattak, akik mikroszkópokon keresztül üveglapocskákat vizsgáltak. Aztán egy izgatott női hang azt magyarázta, hogy a szakértők ma már egyetértenek azt illetően, hogy az ismeretlen vírusok megjelenésének két fő oka a környezetszennyezés és az ezredvégi nyugati civilizációt jellemző, valamennyiünket sújtó stresszhelyzet.

Rohad a világ, jegyezte meg Mészáros Péter hangosan.

Hogy mondd, kisfiam?, nézett hátra megint az anyja.

Semmi, anya, nem érdekes, intett Mészáros.

A képernyőn most egy fénykép jelent meg, egy kopaszodó, kövérkés férfi arca, majd pedig egy újabb tanácskozás, ahol ez a férfi szónokolt. Mindeközben a tudósító részletesen ismertette, hogy a képen látható szakembert milyen érdemei alapján nevezték ki a fontos gazdasági hivatal élére.

Te, ez nem ugyanaz a Takács?, fordult hátra Mészároshoz az apja.

Elmegyek olvasni, bólintott Mészáros Péter. Jobb nekem, ha lefekszem.

Menjél, fiam, menjél, legyintett az apja.

És légy szíves ne hagyd égve a lámpát, kisfiam, szólt utána az anyja.

Jó, anya, lekapcsolom.

Jó éjszakát, kisfiam.

Jó éjszakát.

Mészáros Péter kivitte a tányért a mosogatóba, vizet csorgatott rá, nézegette, hogy a vékony vízszugár miként mos utat a piros szaftban, majd bement a szobájába. A könyve, a Kőrösi-regény az ágyán hevert. Ha valamihez, hát ezt olvasni igazán nem volt kedve. Tétován nézelődött az ágy fölötti könyvespolcon, noha nem igazán hihette, hogy ott bármi kedvére valót talál, mert bár jó néhány könyv porosodott ott egymáshoz préselve, ám ezek már csak az évekkal ezelőtti olvasmányai, vagy éppen az elmúlt évek során teljességgel érdektelennek nyilvánított kötetek voltak. Most is hiába kutatott közöttük, s végül, miközben ablakot nyitott, behúzta a függönyt és levetkőzött, úgy döntött, megmarad a *Mindenszentek* mellett.

Felkapcsolta a kislámpát, leoltotta a nagy villanyt, az ágyába bújt. A párnát a feje alá gyúrte, és kihajtotta a könyvet.

Ötödik rész

(az Isten teremthette,
avagy az első fejezet, ballonkabát és november hetedike, fegyvert fogott minden szegény)

A párnát a feje alá gyűrte, és kihajtotta a könyvet.

Miért van az, kérdezte magától Kőrösi Zoltán, az a Kőrösi Zoltán, aki a *Mindenszentek* című regény főhőseként fázósan, összehúzott fekete ballonkabátban, lehajtott fejjel ballagott a hidegen szemerkélő őszi esőben a szombathelyi temető kapuja felé, miért van az úgy, hogy egy ponton, tetszik, vagy nem, egyszercsak meg kell értenünk: végzetesen és megmásíthatatlanul bekerítettek minket a szavak, a mondatok? Vagyishogy az idő múltával ugyan a figyelem talán odáig terjedhet, hogy azt higgyük, jó, mostantól vége a dolgok nagyvonalú, öntudatlan biztonságú megnevezetésének, de arra már nincs, és nem is lehet erőnk, hogy a mások szavait és a saját unos-untalan ismételt mondatainkat félretoljuk, megpróbáljunk ezek mögé látni? És hogy akkor ez a tudás valójában nem is más, mint önnön tehetetlenségünk felismerése, vagy nem is tudás, csupán a kudarc sejtelme?

Miért van ez így?, gondolta.

Ha azt mondta: *mi*, hát Kőrösi Zoltán természetesen önmagára gondolt.

Ahogy az imént ott állt ugyanis az apai nagyszülők sírjánál, és figyelte a kiterjedt Katanits-család férfait, nézte a mozdulataikat, a mosolyukat, hallgatta a hangjukat és a szavaikat, nem tagadhatta, hogy ezekben a férfiakban igenis a saját mozdulatait, a saját hangját, a saját testét látja viszont, s hogy ez az azonosság még akkor is kétségbevonhatatlan, ha szembeszegezi vele az idegenkedését, és azt, hogy hite szerint mennyire más világ volna, ami őbenne él,

hiszen, látta be, mit tudhat ő arról, amit ezek a végső soron idegen férfiúk gondolnak és éreznek, eltűnődött, s rögtön válaszolt is magának,

semmit, de semmit.

Mint ahogy, folytatta tovább, ők sem juthatnak közelebb Kőrösi Zoltánhoz, már ha akarnának egyáltalán, hiszen mit is tehetnének, csak azt, hogy a szavai és a gesztusai alapján vélik megismerni...

És persze nem is csak az, hajtotta fel a kabátja gallérját, hogy mint most is, szinte öntudatlanul formákból formákba zökken az ember, gondolattalanul múlatja az időt, hanem hogy vissza sem keresheti, hol csúszott el egymástól az, amit megnevezne, s az, ami a nevet adja, elvégre csak ha a saját életét veszi számba, hát máris mintha valami örvény rántaná le:

formák, ennyi csupán, gondolta az a bizonyos Kőrösi Zoltán, igen, szinterek és formák, melyeknek semmi közük egymáshoz.

És miközben a Katanits-család tagjaival együtt ő is kilépett a boltívet utánozó temetői betonkapun, és a virágáros bódék, a feltornyozott, esőáztatta, művirágos koszorúk között a parkoló felé igyekeztek, hogy autóba szállva hajtsanak el a legfiatalabb Katanits-fiú házába, az elmélkedő Kőrösi Zoltán előtt egyszercsak megjelent az a kisfiú, aki egykoron ő volt, egy kicsi Kőrösi Zoltán, közel harminc évvel azelőttől, az a kisfiú, aki kantáros kék rövidnadrágban és fehér ingben oly fennhangon és engedelmesen szavalta az óvodai ünnepélyen, hogy: „Valamikor réges-régen bilincs volt a szovjet népen, de november hetedikén fegyvert fogott minden szegény, éjjel-nappal szólt az ágyú, s annyi vér hullott a hóra, hogy vérpiros lett azóta a szovjet nép lobogója”, és rögtön nem is csak a vers, a deszkák, a bordó függönyös színpad

jutott Kőrösi Zoltán eszébe, de egészen tisztán az is, hogy már az a kantáros nadrágos kisfiú is tudta, hogy jó, jó, szép ez a vörös lobogó, a kiontott vér és a dörgő ágyú, de ezeknek a szavaknak, ezeknek a mondatoknak semmi, de semmi köze nincsen egyébként az otthoni bútorokhoz, a fakarfás fotelhez, a macskaköves Hungária körúthoz, a pötsős bögrés reggeli teához, a betonlábú udvari porolóhoz, a gyertyaforma nagy nyárfákhoz az udvar végén, az ajtónál kikopott zöld szőnyeghez, vagy például Gyurihoz, a kékfejű papagájhoz, akinek minden reggel ki kellett tisztítani a kalitkáját, és összeszedgetni a szőnyegre lehullott pihés tollakat....

vagyishogy ezzel persze arra gondolt, hogy nyilvánvalóan ezeknek a szavaknak nincsen és soha nem is volt köze azokhoz a napokhoz, melyek egyébként rendre követik egymást, és hogy például az ünnepély ezek szerint egy olyan színtér, ahol másképpen kell beszélni, mások a szavak és a mondatok, mint rendesen, és éppen ezért ezeket a szavakat a szertartások végeztével senki nem veszi komolyan, nemhogy érvénytelenné, de egyszerűen értelmetlenné válnak, igen, mintha nem is lennének, ha máshol, más formák között hangoznának el....

ám a legkülönösebb az, töprengett Kőrösi Zoltán, hogy mégsem csupán az ünnepélyekről van szó, nem bizony, hiszen belátható, mindez mégis egy mindmáig végeérhetetlen láncolatá vált, igen, hogy még végiggondolni sem juthatott idő, és már csak most ébredhet rá, mindennek ellenére ez egy olyan körforgás, ami alighanem éppen csak a mozgás látszatában találja meg a saját értelmét, abban, és semmi másban,

így, talán ezért maradt a várakozás és a múltás, ez a ködös izgalom, ami látszólag értelmet lopott mindezek mögé, és ha más nem is, ez mégis ellenállhatatlan erővel sodort el mindannyiunkat,

ó, rázta meg a fejét Kőrösi Zoltán, hány és hány olyan mondat, amit ő is engedelmesen elmondott, anélkül, hogy valaha is az értelmüket, vagy a céljukat kereste volna!

Mondom, elvégre nem csupán az ünnepélyekről van szó, nem bizony.

Például már az is, jutott most Kőrösi Zoltán eszébe, amikor azok a kisfiúk és kislányok az utolsó évüket töltötték az óvodában, és valami pedagógiai kísérlet gyanánt megtanították őket olvasni, az iskolába kerülve azonban ez mit sem zavarta a tanítónőt abban, hogy mintha teljesen előlről kezdenék, a betűket ismertesse meg velük, lassan és szépen sorban, és még hetek múltán is szigorúan ragaszkodjon a szótagonkénti olvasáshoz, mi több, komoly büntetéssel sújtsa a folyamatosan olvasókat,

igen, emlékezett vissza Kőrösi Zoltán, és pontosan fel is tudta idézni azt az érzést, ahogy a zöldre mázolt vascsövekből és a barna, lakkos deszkákból összerótt padban ülve, a mutatóujját a könyv színes ábrái alatt éktelenkedő nagybetűkön tartva elolvasta a szöveget, és aztán megpróbálta a megfelelő módon, lassan és szótagolva előadni, holott egészen bizonyosan tudta, hogy a fekete tábla előtt trónoló kontyos tanítónő sem kétli, hogy ő hibátlanul és gyorsan lenne képes az olvasásra....

harminc év, és most itt, ezen a ködfoltos, csepergős őszi napon, a szombathelyi temető bejáratánál megállva Kőrösi Zoltánnak hirtelen az az érzése támadt, hogy hiszen az is lehet, hogy ez, éppen ez az egyetlen dolog, ami azóta is végigkísérte? Hogy igen, ez lenne csupán, és nem számít, hogy minek nevezzük. Minek a megcsúfolása, ugyan minek? Nincsen is értelme az effajta szavaknak: oktalan várakozás, a hazugság szégyene, rákényszerített vagy önként vállalt csalás...

Így bizony, bólított az a bizonyos Kőrösi Zoltán, miközben kinyitotta a szülei előtt az autót ajtaját, így van, akár azt is mondhatom, hogy ez az egyetlen, ami az életemben folyamatos volt: a hazugság.

A hazugság, mondta ki hangosan is, miközben beindította a motort.

Hiszen ha visszagondolok, figyelte a parkolóból kigördülő autókat Kőrösi Zoltán, milyen döbbenetes, hogy például soha nem is jutott eszembe meglepődni, de még csodálkozni sem azon, hogy más nyelvet beszélünk az udvaron, mondjuk a megszokott, sárga salakos játszótéren a két hanyatt fordított pad között a focizás során, és megint mást az iskolában, az órákon, és persze mást a szünetekben, és hogy más nyelv kellett az ünnepélyekre, a szavaltatokhoz és példabeszédekhez, és megint mások az úttörő-foglalkozásokra, a táborozásokhoz, és más szavak és más mondatok voltak érvényesek a családban, és megint mások, ha ismerősök állítottak be, és mindehhez tökéletesen más nyelven beszéltek az újságok, és persze mindenekelőtt a rádió és a televízió, persze azért mindkettő a maga összetéveszthetetlen és utánozhatatlan hangján,

rádásul, gondolta ez a Kőrösi Zoltán, ezeknek a nyelveknek semmi, de semmi közülük nem volt egymáshoz, olyannyira nem, hogy a nem odaillő szavakat és mondatokat a nem megfelelő helyen szinte még kimondani sem lehetett, legfeljebb ha viccelni, netán gúnyolódni akart volna az ember, bár hát ez ugyan kinek jutott volna az eszébe, hiszen ez, a folyamatos másképpen beszélés nemhogy furcsa, vagy meglepő lett volna, de mindenekelőtt ezt lehetett kiválóan megtanulni:

mit is? valami olyat, hogy ez a sokfajta a beszéd, a szó nem is más, mint eszköz arra, hogy csupán eltakarhassunk valamit, hogy mit is?, nem illik megkérdezni, szótagolva kell olvasni, ha a szótagolás a feladat, hiszen a hazugság csak az igazsághoz, vagy legalábbis az őszinteséghez képest megnevezhető, a tökéletessé növelt valótlanágban szükségszerűen megszűnnek az efféle fogalmak, így hát a hazugságról a továbbiakban ne is essék szó...,

vagy nem?, indította el az autót Kőrösi Zoltán is, hogy a műútra kikanyarodva a többiek nyomába eredjen,

hát nem éppen ez történt velem is...?,

és mintha megannyi külön-külön kis történet volna, az óvodától és az elemi iskolától kezdődően felidéződött benne az a sok-sok Kőrösi Zoltán, és a sok-sok Kőrösi Zoltánnal együtt a felvételi és megfelelési vizsgák sora, a gimnázium, a gyűlések, ahol a Kommunista Ifjúsági Szövetség felvételre váró tagjaiként ültek az elsőéves diákok a városligeti iskolában, és felidéződött benne a hirtelen rátörő undor is, amikor megértette, nem csak hogy ő, de az ott elhangzó szavakat a jelenlévők közül senki nem gondolja komolyan, viszont az elpufogatott mondatok és jelszavak mögött nagyon is komolyan gondolt akaratok és vágyak bújnak meg, s ezek rádásul nagyon is hasonlatosak az akaratához és vágyaihoz...,

vagy a katonaság!, sóhajtott Kőrösi Zoltán, a sok-sok egyforma nap!, és azok a hosszú és értelmetlen őszi délutánok jutottak az eszébe, amikor fejszével a kézben sétálgattak az alakuló téren, azon a hatalmas lebetonozott laktanyatéren, mert az volt a feladatuk, hogy összegyűjtsek a lehullott leveleket...,

s aztán az egyetem, a szemináriumok és vizsgák, megint csak az összeolvadó napok, hetek, hónapok, mindaz a nagyvonalú tudatlansággal fel sem fogott idő...,

ó, az ambíciók és a vágyak, mosolyodott el önkéntelenül is ez a bizonyos Kőrösi Zoltán, semmi kétség, jutott most az eszébe, hogy valami efféle mozoghatott úgy jó négy-öt évtizeddel ezelőtt a Katanits-fiúkban is, s ez vitte őket egyre csak tovább, hogy lerúghassák magukról a

terheket, elköltözzenek az apai házból, és nekiinduljanak az országnak, merthogy pártember, népművelő, katonatiszt, könyvelő,

gyerünk!, hát persze, ugyanez az erő hajtotta őket, mint ahogy a saját fiaikba is ezt nevelték,

és ezt bizony, ezt tanultam én is..., nem pedig azt, hogy a szavak és a vágyak mögött a szürkeség és az undor van, a félelem és a magány összemosódik az utálattal, és hogy a sok egyforma élet alján az unalom van, a kihűlt érzések pernyéje és hamuja,

és nem azt, de nem ám, hogy a sok-sok régen volt történetecske úgy válik egymáshoz hasonlatossá, úgy olvad össze egyetlen, jelentés és fordulatok nélküli történéssé, hogy immár visszakereshetetlenek benne a napok, de a hajdani vágyak és az érzések is, éppúgy, ahogy bennem is már csupán valami gomolygás maradt, amiben láthatatlanná és főként érthetlenné vált minden, ami egykor olyan fontosnak tűnt, igen, így számolta fel egykoron a jövőt, és így pusztítja el ez az unalom most a múltat is..., most pedig..., hát igen, mi is van most?, nézett körül az a Kőrösi Zoltán, mint aki egy nyomasztó délutáni álomból ébred kábán és rosszkedvűen, s nem akarná elhinni, hogy még ugyanazt a napot éli, mint amelyiknek a koradélutánján elaludt; mi is van most?, és válaszolt is hangosan magának:

most bizony semmi nincs.

*(de hogy mikor, azt nem ő döntötte el,
avagy a második fejezet, augusztusi csillagokkal és éjszakai fénykörökkel, és hogy ki tudja,
vajon melyik seprű hogyan seper)*

Mi van most?

És válaszolt is hangosan magának: most bizony semmi nincs.

Na nem, ezt már nem!, dobta félre dühösen a könyvet Mészáros Péter. Még hogy az elmúlt évtizedek keserű, de kathartikus, és egyúttal tanulságos históriája?!

És hogy nagyszabású családregegy...? Ez?! ez az összevissza hablaty? Ez az érzelmeskedő nosztalgizálás?

A nagy francokat.

Lerúgta magáról a takarót és felült. Egyszerűen nem értette, miképpen köthetne le bárkit is egy olyan hosszadalmas és közhelyes elmélkedés, mint amilyennel ez a Kőrösi Zoltán próbálta felidézni a gyerekkorát, illetve miképpen tetszhetne valakinek az a már-már visszataszító önteltség, ahogy a Kőrösi nevezetű író szívós munkával valamifajta tanulságot igyekezett kicsiholni azokból a láthatólag teljességgel eseménytelen és érdektelen évekből.

De igazán, ki a francot érdekelne ez?

Mészáros Péter például egyáltalán nem gondolta azt, hogy egy életnek akármiféle tanulsága lehetne.

Ráadásul, nem mintha pedig ez a kérdés oly nagyon foglalkoztatta volna, a diák gyanította, hogy az egyébként is erőltetett párhuzam a Katanits-család fiúgyermekeinek állítólag oly szerencsétlenül alakult sorsa, vagyishogy a paraszti-iparos sorból kiemelkedő férfiak élete és a szerző, Kőrösi Zoltán csalódásokkal és hamisságokkal teletömött nevelődése közötti hasonlatosságok hangsúlyozása valószínűleg már mindkét végpontján meglehetősen sok ferdítéssel, mi több, hazugsággal él, ami ugyan, lévén szó szépirodalomról, önmagában véve még talán nem is okozna semmiféle gondot, ám mivel oly átlátszó és esetlen, hát eleve kizárja

az együttérzést. Legalábbis, ha e tekintetben az a bizonyos elhíresült fővárosi szerző nem csupán önmagára gondolt, de a reménybeli olvasóra is.

Ez? Hát ez legfeljebb az elmúlt évek felszínes és mindenekelőtt unalmas leírása!, lökte odébb a vaskos kötetet a diák. Telefonkönyv.

Marhaságotok.

Nem is: inkább csak néhány jelentéktelen epizód.

A nagy bűdös francokat.

A baj csak az volt, hogy bármit is próbált, Mészáros Péter a késői óra ellenére is már szinte úgy érezte magát, mint aki éppen frissen ébredt, mert ez a bosszantó könyv, ahelyett, hogy a máskori olvasásokhoz hasonló jól bevált módon az elalváshoz segítette volna, éppen azzal, hogy egyre ingerültebbé tette, mindinkább kiverte a kezdeti álmodást is a szeméből. Nem volt mit tenni: leoltotta a lámpát, sóhajtott egy nagyot, aztán a sötétben kibotorkált az erkélyre, a friss levegőre.

Csillagos, sötétkék, meleg augusztusi éjszaka volt.

A nagy kockaházak sötéten, némán meredtek a diákra; csak itt-ott, néhány ablak mögött látszott lámpafény, talán nem is több, mint egy-egy villanás, ahogy valaki az álmából felriadva, kiszáradt torokkal tapogatózik a konyháig, hogy ott a felkattintott villany fényétől elkápráztatva vaksin vizet engedjen az este ottfelejtett pohárba, majd, újabb kattintás, immár újra a félálomba csúszva lépegesen vissza az ágyig; vagy az a halvány derengés, ahogy a szinte véletlenül egész éjszakára égve hagyott kislámpa sárgás fénye megvilágítja a párnát, a paplant, az ágyvégi, gyerekfejhez hasonlatos fagömböket, az éjjeliszekrényke elejét, benne a soha nem használt apró kulcsot, de már az szobaajtónál elenyészik, éppúgy, ahogy az ablakon túl is az éjszakába olvad, néven sem nevezhető különös árnyékokat hagyva maga után a fehéres ablakpárkányon, és a függöny mögött a meg-megrezdülő ablaküvegeken.

Az utcákon senki nem járt; s a néptelen járdák, a kihalt úttestek, a mozdulatlan lombú fák és a leveleken meg-megcsillanó fények, az ostoros lámpák fénykörében szitáló éjszakai bogarak, mindez, az alvó város most olyannyira békésnek és barátságosnak tűnt Mészáros Péter szemében, mint amennyire máskor, mondjuk napközben, járókelőkkel, autókkal együtt sohasem. Csend volt, néha egyik-másik toronyház liftje indult el zúgva, nagyot kattanva, mintha egy hatalmas gyomor kordulna éhesen, aztán már csak messziről, egészen elmosódva hallatszott az állomás felől valami zakatolás, talán egy kihúzó vonat hangja, vagy a képzelet csupán, s ebben a nyugalomban ezek a nagy házak egyre inkább valami hatalmas dobozokhoz váltak hasonlatossá,

igen, gondolta Mészáros Péter, nyilván valami efféle képzelhet magáról ez a Kőrösi Zoltán is, hogy valami ilyenre van szükség csupán: hogy ilyen egyszerűen működjenek a dolgok, leemelni a tetőt és kilesni a dolgokat, s aztán leírni.

Például valami olyasmit, hogy azon az őszi napon délre járt már az idő,

délre, hiszen a város felől harangszó hallatszott, feloszlott a maradék köd is, elállt az eső és a felhők közül hűvösen, sárgán kisütött a novemberi nap, fénylett az úttest, csillogtak a vizes háztetők, és az út menti fák a még rajtuk felejtett töpörödött levelekkel szinte olyanok voltak, mintha valami kora tavaszi reggelen hajlítgatná őket a fel-feltámadó szél, és hogy a menet elején haladó autó lekanyarodott a főútról, majd, néhány keresztutca után, megállt egy tujafákkal beültetett kerítés előtt; afféle igazi kertvárosi utcácska volt ez: szolid, de láthatóan

drága beton- és léckerítések sora szegélyezte a járdát, és szépen nyírt bokrok, gondosan ültetett örökzöldek védték a kíváncsi szemektől a lakókat,

itt, ebben a háromszintes, piros cseréptetős házban lakott a legfiatalabb Katanits-fiú, Katanits József, aki ugyan szépreményű népművelőként és műkedvelő fotográfusként kezdte a pályáját hajdanán, de már hosszú idő óta a helybeli városi filmszínház igazgatójaként működött, mindinkább csak forintokban gondolkodva bármiféle képekről és történetekről, és kimerítő ismereteket szerezve előbb csak a különböző kelet felől érkező partizántörténetek és megszívlelendő tanulságokkal fűszerezett szerelmi históriák szépen kivitelezett filmváltozataiban, majd az idők változtával hasonló tájékozottságra tett szert az ellenkező égtájról utaztatott látványos kalandokban is. Az e téren szerzett tudását egyébként, ha alkalom nyílt rá, szívesen tárta bárki más, például Körösi Zoltán elé, többnyire egyenes következtetéseket állítva fel a filmekben előforduló lövöldözések és gyilkosságok, vércsordulások és szerelmi jelenetek, illetve a nagyvonalúan közönségnek titulált városi lakosság érdeklődésére vonatkozóan, és mi tagadás, korántsem tartóztatta meg magát attól sem, hogy e kettő arányát összevetve meglehetősen sommás ítéleteket alkosson a mozi látogató helybéliek szellemi képességeivel kapcsolatban.

És hogy a ház, ahová most a betonlapokból kirakott keskeny utcácskán, a még vizes gyepré ügylve beballagtak a Katanits-család tagjai, máskülönben is hasonlított az utca, s a megannyi ehhez hasonló utcák effajta házaihoz; pince, garázs, magasföldszint, manzárd, amit csak lehetett, a téglarakástól a malterkeverésig Katanits József és felesége maguk végeztek el a több évig tartó építkezés során, s mire többé-kevésbé befejezettek mondhatták a művüket, eljött annak az ideje is, hogy a két fiúgyerekből az első, majd kisvártatva a második is elköltözzön a családtól, mindössze a pénzküldések és a rendszeres portalanítás gondját hagyva maga után az üres emeleti szobákban,

de persze ezen a napon a Katanits család tagjait már a megterített asztal várta az ebédlőben, ne rakjátok a poharakat a szekrényre!, figyelmeztette vendégeit a ház gazdája, s a fal előtt magasodó, szépen faragott tálalóra mutatott,

tudod, olyan a festése, hogy azonnal meglátszik rajta a vizes pohár nyoma, román gyártmány, tette hozzá magyarázólag.

Hát valahogy így.

De vajon hogyan, töprengett Mészáros Péter, miképpen hiheti ez a Körösi Zoltán, hogy az olyanfajta okoskodások, mint amikor a Katanits-fiúk sorsán elmélkedik, s megpróbálja őket valamifajta ártatlan, de legalábbis becsapott áldozatoknak tekinteni, annak a bizonyos néhai Katanits Ferenc hentes- és mészárosmester fiainak, akik egyre feljebb és feljebb törtek, de csak mert mindaz, amit az apai ház küldött velük, az az úgynevezett paraszti erkölcs, ahogy ez a Körösi nevezte láthatóan kedvtelve a szorgalom és a kötelességtudás, a szófogadás és a becsületesség, a vágyak és az ambíciók e különös keverékét, szóval hogy mindez eleve erre képesítette őket, hogy aztán, amikor hirtelen elfogyott körülöttük a levegő, negyven évnyi történetet forgassanak magukban megemészthetetlenül és tanulságok nélkül,

igen, értetlenül és zavartan üljenek egy ebédre terített asztal körül, és csupán a gyerekkorukról beszéljenek, mint akiből kilopták az azóta eltelt fél évszázadot, és tanácstalanul hallgatnak inkább arról, amiről úgysem tudnának mit mondani,

hát hogyan, gondolta Mészáros Péter, mégis hogyan bízhat ez az író abban, hogy bárkit is meggyőzhetne minderről,

és vajon miért veszi magának a bátorságot ez a Kőrösi Zoltán, hogy aztán ehhez, a Katanits-fiúk sorsához csapja a saját életét is, ahogy ő mondja, azoknak a bizonyos hetvenes és nyolcvanas éveknél a semmivel össze nem téveszthető, nyomasztó szürkeségét, húsz évet, ami olyan gyorsan és nyomtalanul suhant el,

igen, gondolta Mészáros Péter, az aztán látható, hogy ez a Kőrösi Zoltán szemérmetlenül és gátlástalanul sajnálja magát, miközben, ez nem is lehet kétséges, mindegyre arra törekszik, hogy ott, a román ebédlőgarnitúra mellett ülve azért úgy hallgassa a Katanits-fiúk életét, és úgy sorolja elő a saját élményeit, mint aki persze józanul és hideg okossággal képes mérlegre tenni bármit az elmúlt évtizedekből, mi több, érti a századokon átnyúló történések természetét is, és ha arra van szükség, hát csalhatatlanul mutatja meg a tanulásra éhes olvasóknak az emberi szándékok és az embert dobáló sorsfordulók borzongató titkait.

Még hogy minden szentek!, hajolt ki a korlát fölött a diák, lenézett a fal tövében sötétlő bokrokra, s nem állhatta meg, nyálat gyűjtött a szájába, és lassan, csücsörítve elcsöppentette, utánabámult, ahogy a fehér gömböcske, mint valami apró ejtőernyő, lefelé szállt, aztán már a homályba olvadt, Mészáros Péter hiába hallgatózott, nem hallotta a toccsanást.

Micsoda önbizalom kellhet egy ilyen könyv megírásához!, gondolta a diák. Sőt, talán nem is csupán önbizalom, de valami erőszakosság. Igen: nyilvánvalóan erről van itt szó: szemérmelenség és durvaság.

Mészáros Péter például igenis elviselhetetlennek tartotta azt a módszert, amikor az a Kőrösi Zoltán nevű író, a soktészta, nagy, sárga karikás húsleves kanalizva bizonyos rövid, a temetőlátogatáshoz és a rokon találkozóhoz máskülönbben nem tartozó, vele megesett történetecskéket idézett fel, feltehetően azért, hogy szándéka szerint ezekkel a terjengősen előadott, és bölcselkedésektől ugyancsak nem mentes anekdotákkal illusztrálja a saját, az élet mibenlétét firtató, és sommás megállapításokat eredményező korábbi elmélkedéseit.

Például azt, amikor az egyik ilyen nyilvánvalóan koholt história szerint Kőrösi Zoltán, még mint egyetemista diák, egy tavaszi reggelen a szemét bántó tompa fájdalommal ébredt, sőt, kisvártatva már nem is csupán a fájdalom kínozza, de mintha körülötte a tárgyak egyszerűen elvesztették volna a körvonalukat, mindinkább csak hullámzó felületeket, összemosódó foltokat látott, valahogy úgy, mint aki egy pohár vízben át nézheti csak a dolgokat, és hiába igyekezne félretolni maga elől azt a zavaros folyadékot, hiszen az a megfoghatatlan pohár, igen, ezt a fájdalom világosan érzékelteti, rejtélyes módon valahová a szeméihez, az idegeihez rögzült, hozzá tartozik, mint valami felpuffadt és üvegessé merevedett szaruhártya, és miközben ez a Kőrösi Zoltán szinte lépni sem mert, hiszen egyszerűen rémisztően ismeretlenné és érthetlenné vált körülötte ez a körvonalait veszített világ, és minden egyes mozdulat újabb fájdalmakat okozott, és már a félelem uralkodott rajta, ült az ágy szélén, kiszolgáltatottan és rémülten, s aztán hirtelen, mintha egy láthatatlan idegen sújtana le rá, mintha egy ütés zúdult volna a tarkójára, egyszerűen elsötétült körülötte a világ, s ő felocsúdva némileg, riadtan és értetlenül tapogatózott benne, mint aki bekötött szemmel egy ismeretlen, kiútalan szobában próbálja elérni legalább a falakat,

a legkülönösebb azonban az volt, hogy a szemorvosi vizsgálaton, ahová délután vergődött el, hogy már újra látott legalább elmosódott körvonalakat, s botladozva az utcára is kimehetett, leküzdve a gyávaságát és a hányingerig fokozódott kínokat, az őt megvizsgáló orvos semmiféle rendellenességet nem talált, mi több, a gépek sem mutattak ki semmiféle eltérést még a megismételt vizsgálatokkal sem, és amikor a különböző feliratok és táblák olvasására került a sor, a döbönt Kőrösi Zoltán csodálkozott a legjobban, hogy immár a legapróbb betűket is

tisztán látja, és hogy az imént még elviselhetetlennek tűnő fájdalomnak még csak nyoma sem maradt,

arra gondolok, talán a fáradtság okozhatta, csóválta meg a fejét az orvos, tudom én, hogy van az, a vizsgák, izgalmak, a sok olvasás és a rossz levegő, miegyebek, más okát nem is találok, igen, bölintott rá Kőrösi Zoltán, alighanem az lehetett,

ám miközben zavartan próbált mihamarabb elszabadulni a vizsgálószobából, nem tudott másra gondolni, mint hogy amilyen hirtelenséggel rátámadt és eltávozott tőle a fájdalom, éppúgy vissza is térhet megint,

és ha nem is így történne, állapította meg a regényíró Kőrösi Zoltán, annak a fiatalembernek akkor is már új élete kezdődött, mert azzal, hogy látta a megváltozott körvonalakat, a tárgyak egybeolvadását, a színeket, ahogy egyszer csak elveszítik korábbi önmagukat, nem, nem kifakulnak, hanem mintha tükröznék egymást, mintha mindegyik magába foglalná a többit is, csak hogy ezzel ki is oltja a saját erejét, és semmi, de semmi magyarázat, hát most már soha többé nem nézhet körül a régi biztonsággal, nem bízhatott a külvilágban, hiszen az becsapta őt, vagy éppen ellenkezőleg, megmutatta az igazi természetét?, hogyan is szokás mondani?, igen, most már más szemmel látja a külvilágot, és persze benne önmagát is, és ő már nem tehet úgy, mint aki semmiről sem tud, folytonosan ezen gondolkodnia és ettől félnie kell, és ezt a terhet most már többé le nem vetheti, mint ahogy tudnia kell azt is, hogy most már mindig is felkészületlen marad, hiszen meg kellett értenie, hogy nincs is, nem is lehet mire készülnie...

Ám mindezek tetejébe, miközben ez a bizonyos regénybeli Kőrösi Zoltán a leves kanalizását már befejezte, és éppen a vékonyra szeletelt vadás marhasültet vette a tányérjára, zsemlegombócokat, majd az egészet bőséggel megöntözte mártással, és látszólag nagy figyelemmel a Katanits-fivérek múltidézetését hallgatta, mindeközben ez a regényíró Kőrösi Zoltán nem átalott olyan sanda célzásokkal teletűzdelt valószerűtlen történetecskéket is a román ebédlőgarnitúra mellé csempészni, mint amikor például állítólag egy hajdani szerelmét kísérte el rokonlátogatóba, merthogy rokonai úgy tűnik, mindenkinek vannak, szóval látogatni mentek egy nagy budapesti kórház baleseti osztályára, ám a kíváncsi és szépreményű fiatalemberként megjelenő szerző a fehérre mázolt, olajlábazatos falak között, s a kerek hordályokat kerülgetve mégiscsak visszariadt a beteglátogatástól, s a kórtermek felől terjengő fojtó szagoktól, ezért aztán visszafordult a második emeleti lépcsőről, és jobb híján a pavilonok közti kiterjedt kert kanyargó utacskáin téblábolt, hogy legalább itt, a fák, a nyírt bokrok között a levegőn lehessen, valamiképpen elüsse az időt,

egészen addig, hogy már a park hátsó részében járva egy elkülönülten álló emeletes házhoz ért, és látta, hogy egy fehér köpenyes ápoló egy melegítőnadrágba és pizsamakabátba öltöztetett fiatal férfit vezet ki a lépcsőre, söprút nyom a kezébe, megsimogatja a fejét, és aztán otthagyja, visszamegy a házba, és hogy az a fiatal férfi söprögetni kezd, vagyishogy lépked lefelé a lépcsőkön, és jobbra-balra rángatja a lábai előtt a söprút, majd a járdához érve megfordul, és fölfelé menet is megismétli ugyanezt, de aztán a bejáratnál egyszer csak megáll, előbb csak maga elé mered, aztán eldobja a söprút, és két kézzel az ajtógombba kapaszkodva rázni kezdi az ajtót, csak hogy az nem enged, hiszen nincs is rajta kilincs, csak afféle félgömb formájú fogó, és nyitni is csupán a kulccsal lehet, ahogy az az ápoló is így ment vissza az imént, de akkor már a mackóruhás nem csak rázta az ajtót, de kiabált is, a vállával az ajtót borító fémlapnak feszült, és a sarkával rugdosta, és úgy húzta a gombot, mintha ki akarná tépni, közben pedig egyre magasabb hangon sikítozott, nem szavakat kiabált, csak lehajtott fejjel, egyre az ajtógombra meredve vijjogott, és a tornacipős lábával adta hozzá az ütemet,

hiszen ez azért kiabál, mert vissza akar jutni..., oda, értette meg hirtelen az a parkban sétálgató Kőrösi Zoltán, igen, az a söprögetéssel megbízott fiatal férfi azt nem viselhette el, hogy a gyógyintézetből kizárták a külvilágra, még ha csak egy percre is, ezért rugdosta az ajtót és ezért rángatta a gombot, mert megrémült attól, hogy most már odakint kellene maradnia, a rácsok és a fehér ágyak nélkül, kiszolgáltatva mindannak, ami idekint van, ezért igyekezett visszamenekülni, egyre áthatóbb sikolyokkal adva mindenki tudtára a kétségbeesését és a félelmét, míg végre nyílt az ajtó, és megjelent az ápoló, ő pedig berohant, még mindig kiabálva, a ápoló hajolt le a söprűért, az egyik lábával kitámasztotta az ajtót, és miközben felegyenesedett, a kerti sétaúton álló Kőrösi Zoltánra nézett, csak egy pillanat, komoly és fáradt volt a tekintete, de Kőrösi Zoltán, ahogy visszanézett rá, lehajtotta a fejét és lesütötte a szemét, így aztán már csak a csattanást hallotta, és amikor újra felnézett, nem volt a bejáratnál senki, és a fémborítású ajtó mögül egy hang sem hallatszott.

És miközben a horgolt függönyökön betűző szálás novemberi fényben a Katanits-család tagjai egyre felhevültebben beszélgettek, sőt már kiabáltak is, mert így bizonygatták azt, hogy akárhogy is, de a látszat csal, hiszen ha valakik, hát csakis ők a győztesek, mondjon bárki bármit, kell, hogy forduljon az idő, szorongatták a poharaikat, és bort ittak, hogy megmutassák, nincsen az a szesz, ami nekik megárthatna, és nincsen annyi év, ami erősebb lehetne náluk, és miközben az a Kőrösi Zoltán hallgatta ezt a kiabálást és nézte a csillogó üvegeket, és azokat a magas homlokú, busa fejű férfiakat, akik most egytől-egyig olyanok voltak, mintha igazán valami birkózásra, vagy csatára készülődnének, vagy éppen a főtérre tartanának, a kocsmához, hogy megmutassák, milyen az, ha megérkeznek a Katanits-fiúk, és ugyan ráncos volt az arcuk, görnyedt a hátuk, és a válluk is már meghajlott, de kéken világított a szemük, ahogy egymásra néztek, és egyre erősebb és áthatóbb lett a hangjuk, egymás szavába vágtak, mert mindegyikük alig várta, hogy ő is elmondhassa amit gondol,

aztán a legidősebb fivér éppen arról beszélt, hogy például még a nyáron mézet vásárolt, sok-sok mézet, merthogy a télen jó haszonnal lehet továbbadni, csakhogy a bűdös életbe, ütött öklével az asztalra, becsapták, egy szót sem szóltak persze a parasztok, talán valami vegyszer, vagy más hiba, ő nem is tudja mi történt, de már az üzlet megkötése után derült ki, és ha nincsen észnél, talán még a nyakán is maradt volna az a mérhetetlen keserű mellékízű méz, na de álljon meg a menet, mire valók a kapcsolatok, sikerült mégis pénzzé tennie, nem is veszített, most már a nyomorult cukrászé a gond, mármint azé, aki megvette, de hát mégsem hagyhattam magam, nem igaz?,

a többiek pedig bólogattak, igen, az ember könnyen ráfizethet, ha nem elővigyázatos, de ha résen van, akkor persze kivágja magát a legnagyobb gondból is,

tudjátok, hiszen éppen így volt a papa is, felsőszelestei Katanits Ferenc hentes és mészáros mester, aki soha nem adta fel, egyszerűen nem tudott veszíteni, ezért aztán mindig ő volt a végső győztes...

Igen, a papa, gondolta az a Kőrösi Zoltán, a papa, és hátradőlt a székén, mert akkor már semmi, de semmi kedve nem volt ahhoz, hogy ezeket a férfiakat nézze, és semmi, de semmi kedve nem volt már ahhoz, hogy a győzelmeikről szóló történeteket hallgassa, hátrahajtotta a fejét és a mennyezetet bámulta, a vakítóan fehérre festett falakat, a fénycsikokat, s az ablak mellett, a függönyön átszüremlő fényben egy csillogó szálacsokát, mit is?, egy pókfonált, amin éppen egy pók ereszkedett alá lassú óvatossággal, míg végre a függönytartó rúdtól elérkezett a tálalószekrényig,

Zoli, valami baj van?, fordult most hozzá a háziasszony, a legfiatalabb Katanits-fiú felesége,

semmi, csak azt néztem, ott a felső sarokban, ott egy pók, mutatta az a Kőrösi Zoltán, és megrázta a fejét,

szerencsétlenséget jelent leütni, tudod?, kérdezte a háziasszony,

ugyan!, nevetett az a Kőrösi Zoltán, és oldalra nyúlva a pók felé csapott,

az azonban, talán mert megérezte a veszélyt, éppen abban a pillanatban mászott le a tálalószekrény mögé, így aztán az ütés célt tévesztett, csak a politúros román garnitúrán csattant Kőrösi Zoltán tenyere,

hát akkor most legalább nem lesz baj, nevetett a háziasszonyra,

látod, jobb is így, bólintott az és kiment a konyhába,

s csak amikor már még egyszer megnézte a tenyerét az a Kőrösi Zoltán, akkor vette észre, hogy talán mégsem téveszthette el teljesen a vadászatot, mert a tenyere szélén, éppen a bőr gyűrődésében, mintha csak egy apró szempilla volna, a pók egyik lába, fekete, élettelen kis szálcacska, megpróbálta elképzelni a pókot, ott a fal és a tálalószekrény közötti sötétben, immár egy lábától megfosztva,

szerencsétlenség?, ugyan!, dűnnyögte, és a tenyerét a szája elé emelve, fújta egyet, mintha szappanbuborékokat fújna azok közé a kiabáló férfiak közé.

(a-világban-lenni,

avagy a harmadik fejezet, a tudományos rendszeren alapuló gazdálkodás minden megnyilvánulásáról)

A tenyerét a szája elé emelve fújta egyet, mintha szappanbuborékokat fújna azok közé a kiabáló férfiak közé.

Nos, tudnivaló, hogy midőn József nádor Alcsútot megvásárolta, az még kietlen pusztaság volt, azonban a nagy nádor fáradhatatlan munkássága, hozzáértése és a gazdasági ügyek iránti rendkívül fejlett érzéke már néhány év múlva bámulatosan sokat teremtett e mindazideig kietlen tájon. Mert József nádor fölépítette tökéletes szépségű olasz renaissance-stílusban a kastélyt, és körülötte csaknem száz hold kiterjedésű parkot telepített. Utakat építtetett, és a tanyák, a kőből épült tiszti és egyéb lakások, gazdasági épületek mintegy varázsszóra keletkeztek és megkezdődött a tudományos rendszeren alapuló gazdálkodás.

És igen: valóban úgy van, hogy aki a Hatvan-pusztá felé vezető úton a jegenyefák, az évszázados platánok között, amelyeket ma is Nádor-platánsornak neveznek, könnyű kocsin utazik, s aki az alcsúti kastély régi folyosóin, terméin, szobáiban elmélkedik a letűnt múlttól, vagy a páratlan szépségű park öreg fáinak sejtelmes suhogását hallgatja, vagy aki az ámbituson sétál és ott gyönyörködik a sophora japonica és a többi évszázados fák sötét lombosárában: az idegennek is éreznie kell, hogy ezt a vidéket valami titkos erő hatja át. Aki itt megáll, nem tehet mást: érzi, hogy még ma is ott él annak a nagy férfiúnak a lelke, aki Alcsútot megteremtette és akinek a nevét ma is minden magyar kegyelettel említi.

Igaz, a park fái között rejtőző kastély a mai alakjában már nem a régi: a későbbi József főherceg több szárnyat és két melléképületet emeltetett az eredeti épülethez.

Az északi szárnyban a karcsú toronnyal jelzett kápolnát a pompás műalkotásaival. És a kápolna hajójában, de különösen az oratóriumban például remek festményeket találunk; közöttük is a legfontosabb az a hat nagy színes kép, amelyek egyenesen Mária főhercegnő

kezétől származnak. Az egyik festményen Szent István, Imre, Adalbert és Kunigunda, a másikon Szent László, Erzsébet, Gellért és Kapisztrán János, a következő képeken Szent Margit, Jézus, aki jóságos szívét föltárja, majd ugyancsak Ő, amint a földgömbön áll, végül Mária, az Isten anyja. Egyébiránt a Jézus-kép másolatát a művész-hercegasszony Alcsút község kis kápolnája számára is elkészítette; a hívők ott térdre omolhatnak a szeretetet, reményt, bizalmat a szívekbe sugározó szép festmény előtt.

És még mennyi minden más! A kastély termeiben, szobáiban, folyosóin a képek, rajzok, festmények és vadásztrófeák ezrei lepik meg a látogatót. Akár ezeket szemléljük, akár a mesés értékű bútorokat, szőnyeget, csillárokat, a sok-sok száz kisebb-nagyobb művészi tárgyat, csendes áhítat szállja meg szívünket. Ráadásul a kastély könyvtárában mintegy hatvanezer kötet könyv van, s akár ne is számítsuk hozzájuk a folyóiratok hatalmas tömegét.

És odakint is! A kastély kavicsos udvarán az égbenyúló fenyő- és lombosfák nézik kíváncsian a nagy kőmedencében úszkáló aranyhalakat; a bejáratok melletti két régi ágyú egykedvűen mész a letűnt idők emlékein.

Mit lehet mondani? Az egész európai szárazföldön is híres park szépségét látni és élvezni lehet, de leírni nem. Kisebb-nagyobb emelkedéseken terül el; a Váli víz ágai csörgedeznek évszázados fáin között; ezek helyenként tavakká szélesedve hófehér hattyúkat ringatnak habjaikon. A fenyves részeken a juniperus, picea, abies és pinus különféle fajait találjuk; figyelmünket leköti a sok ezer fa szemlélése közt egy hatalmas thuya gigantea piramidalis, valamint a rosa indica, az aranyfűzfa, és a szilfák, akácok és sok-sok egyéb tűlevelű s lombos fák óriás tömege, amelyek egyenként és együtt nemcsak balsamos illatot árasztanak és gyönyörködtetnek, hanem a növénytan tudományos művelésének is kitűnő alapjául szolgálnak. A virágok között a rózsákon kívül a datura, rhododendron, canna indica, az évelő szegfű és a solidago mesebelien tarka színeket alkotnak esztétikai összhangot az erdő komor sötétzöldjével.

Igen, ma már az alcsúti uradalom kies vidékű. Mondjuk el azt is, hogy az uradalomban főképpen gabonaneműeket termelnek, de igen fontos a tengeri termelése is. Az állattenyésztés pedig egészen kiváló. A sertések például tiszta magyar mangalicák, a szükséges apaállatokat Mezőhegyesen szerzik be. A környékbeli sok tanya közt a legnagyobb a központi fekvésű Göböljárás, ahol egyebek közt kovács, lakatos, asztalos és másfajta műhelyeket is találunk, amelyek a legmodernebb gépekkel vannak felszerelve.

Itt történt meg egyebek között az a nevezetes eset, hogy amidőn József főherceg egy uradalmi szemlére magával vitte érdeklődő családtagjait is, egyszer csak a sertésólak felől meghallva az éktelen sivítást és a sertések mindenfajta kiáltását, leszállott a kocsiról és maga után intve a társaságot, odasétált a legelső sertéskifutóhoz. Megállt a deszkakerítésnél, és elnézte a göndör-szörű anyakocát, aki éppen a kismalacait szoptatta a földön hosszan elterülve, miközben sütkérezett a délelőtti napsütésben.

Látjátok, mondotta sokáig való gondolkodás után József főherceg.

Látjátok azt a sok kicsi malacot. Ugye mindegyik is milyen kedves és puha jószág? Aztán egyszer csak kézbe veszik valami idegenek, akik szorongatják és meg akarják enni, hát persze, hogy visít az a malac olyankor. Na, kedveseim, jegyezzétek meg jól, ez a ti dolgotok is, itt a földön.

Ezeket mondotta akkor a kedves József főherceg, s aztán visszaszállt a kocsijára, hogy visszahajtasson a csodálatos szépségű renaissance kastélyba.

Végig, végig a fasoron a délelőtti napsütésben.

*(falióra,
avagy a negyedik fejezet, a várakozásról és a reggel szagáról)*

A délelőtti napsütésben.

Fényes, mozdulatlan volt a vasárnap reggel: melegen sütött már a nap, de mégis, a falaknál, az üvegajtók előtt és a fák tövében, és néhol a bokrok körül különös párafoltok lebegtek, apró, szintelen felhőcskék, noha ezt csak az vehette észre, aki mintegy véletlenül, hirtelen nézett oda, s meglepődött, miként válnak e láthatatlan oszlopocskák takarásában bizonytalanná a körvonalak, és meg-megrázkódnak, mintha ismeretlen remegés mozdítaná ott a földet, mi több, valahogy összeolvadtak a színek is, de nem megfakultak vagy elszürkültek, éppen hogy többek lettek azzal, hogy valamiképpen tükrözték egymást, a füvek zöldje a fatörzs barnaságát, a fa a beton szürkéjét és a homokszemek csillogását, s az aszfalt a sárga murvával felszórt kis utakat, igen, ezekben a földhöz tapadó felhőcskében bizonytalan lett minden, ami beléjük és mögéjük került,

csak hogy ez a bizonytalanság, legalábbis így érezte Mészáros Péter,

ez a bizonytalanság éppen nem az elveszettség érzése volt, hanem a várakozásé, a megmagyarázhatatlan lehetőségeké, amikor valamiképp feloldódnak a már megszokott határok, és talán elérhetővé, valóságosává válhat az is, ami az imént még oly messze volt. Ki tudja?

Pedig a diák éppen nem valami tettvágytól sarkallva indult útnak ezen a reggelen: az elmúlt napok különös, s ráadásul mind zavarosabbá váló történései, melyeket illetően ugyan azt még tán hihette, hogy legalábbis az előidézésükben szerepet játszott, de azzal már igazán nem áltathatta magát, hogy megérthette volna, hogy vajon ami történt, az szükségképpen következett-e be, mint ahogy arra sem igen gondolhatott, hogy ő, Mészáros Péter bármi módon is uralkodott volna az önnön sorsán e négy nap alatt, igen, mindezek a hol szorosan összefüggőnek ható, hol pedig az ellentmondások és lehetetlenségek tömegét rázúdító események, melyeken az elmúlt éjszaka is oly sokat, s egyre rosszkedvűbben gondolkodott, hogy aztán sokára, átfázva és fáradtan, azt a bizonyos Körösi-féle könyvet félretelva, villanyt sem gyújtva az ágyba bújjon, és erővel kényszerítette magát, hogy nagy nehezen végre elaludjon, nos, mindezek, az elmúlt négy nap fordulatai, s a róluk való morfondírozás végül is arra bírták a diákot, hogy még ott, az álom és az ébrenlét határán lebegve úgy döntsön: hát jó, elég, nagyon elég már, igenis befejezte, következzen bármi is, ő már a maga részéről lezárja a történetet.

Ám, hiszen hányszor van így!, az ébredés, a kávé illata, a reggeli fény és a nyitva hagyott erkélyajtón beszüremplő utcai hangok azonban megváltoztatták a hangulatát, s vele az elhatározását is: most ugyanis a korábban oly gyanús ügyletek tulajdonképpen mellékesnek tüntek, miközben az egész eseménysor, ha nem is áttetszőnek, de mindenképpen kevésbé fontosnak hatott. Ugyanakkor a rejtélyek mibenlétét kutató izgalom ettől még igazán nem múlt el, és ami a legfontosabb: ezen a reggelen a megoldás elérhetőnek, sőt, valahogy egészen közelinek látszott.

Így aztán Mészáros Péter beleszimatolt a reggelbe, és nem is sokáig heverészett. Összedobálta az ágyneműt, felöltözött, a könyvét a hóna alá csapta, s már éppen készen állt az indulásra, a bejáratú folyosóról szólta vissza elköszönni,

Szia, anya, elsétálok a könyvtárba!, kiáltott a konyha felé,

de hiszen vasárnap van, kisfiam, szólta vissza az anyja,

az nem baj, nyitva van a könyvtár ma is, állt meg egy pillanatra Mészáros Péter,

ám a választ már nem hallhatta, mert az ebédlői üvegajtó mögül iszonyatos robaj hallatszott, éppen úgy, mintha valami robbanás hangja lett volna, leomló fal, a téglák csörgése, és a diák anyja már elő is rohant a konyhából, Mészáros pedig utána, be az ajtón, hogy ott, az ebédlő asztalánál láthassák, vajon mi történt.

Az óra, leszakadt a falióra!, sikoltott fel a diák anyja, és mint aki megszedült, megtántorodva az ajtófélfához támaszkodott, hogy aztán mozdulatlanul, némán meredjen a pusztulásra, és Mészáros Péter sem tudott szólni, bámulta csak a kettérepedt óradobozt, az üvegcserepeket, az asztallapon a lezuhant nehezékek nyomát, a kicsi krátereket, a feltekeredett, összegubancolódott láncokat, és szerte a földön a fogaskerekeket és a mindenféle különös alkatrészeket, melyekről egyszerűen nem is lehetett elhinni, hogy valahányan abban az egy dobozban voltak mindaddig, mint ahogy az is teljességgel reménytelennek látszott, hogy bárki is azt a szerkezetet újra összerakja,

de miért? csak ennyit tudott kérdezni Mészáros Péter, noha rögtön érezte a kérdés értelmetlenségét is, hiszen ő arra gondolt, miért éppen ez az óra,

miért éppen ez az óra, akarta kérdezni a diák,

azonban az anyja félreértette a kérdést, talán a meleg, szólalt meg nagy sokára, amiatt lazulhatott ki a szög a falban, válaszolta, de az ajtófélfától nem mozdult el még akkor sem,

ugyan, anya, mutatta Mészáros Péter, hiszen a szög most is ott van, mint ahogy nézd, anya, látod?, még a kettérepedt óradobozon is sértetlen az akasztó rézkarikája, ettől aztán igazán maradhatott volna ez az óra a falon, valami más történhetett,

ha nem itt lettem volna, azt mondanám, valaki lelökte, vagy ha nem, hát megmozdult a fal, másképp nem is lehetett.

Hagyjad, kisfiam, menjél csak, nézett rá az anyja.

De hát segítek, anya, legalább összeszedni segítek, jó?

Menjél csak, jobb, ha egyedül csinálom.

Azt hiszed, anya?

Igen, Péter, elmehetsz.

Anya!, fordult vissza a nyitott ajtóból Mészáros Péter.

Hogy?, kapta fel a fejét az anyja.

Anya, vigyázz magadra, jó?

Igen, Péter, menjél csak.

És ahogy a nagy betonházak közt átvágva Mészáros Péter a Belváros felé ballagott, át a kavicsos úton, a fűvön, nézte a falkába verődött, elszabadultan rohangáló kutyákat, és a padoknál a kutyasétáltató gazdákat, a kezükben a póráz, mint valami egyezményes jel, titkos gyülekezet, nézte a saját árnyékát, ahogy csúszik előtte, mintha csak vezetné őt, a fűcsomókról a járdára siklik, a járdáról az úttestre, a szemcsés fehér kőlapokra a Virágóra mellett, a macskakőből rakott járdaszegélyre és bekandikál a főutcai kirakatok üvegein, elmosódott folt a Varkocs kapitány szobra alatti zöldes vízben,

így, lehajtott fejjel sétált Mészáros Péter, elgondolkodva, s egyre lassabban lépkedett, mert mi tagadás, itt az utcán mindaz, ami a reggeli ébredéskor a gyors indulásra bírta, most újra csak távolabbra került, vagyishogy a várakozáshoz már bosszúság és zavar keveredett, s a türelmetlenséget is mindinkább valami bizonytalanság váltotta fel,

nem a falióra és nem az elmúlt négy nap, hanem talán éppen együtt, talán egymásra hatva mindaz, ami történt, gondolta Mészáros Péter, a fényképektől a buszutazásig, attól a sárga kastélyfaltól a tegnapi éjszakáig, és a mai reggelig, eddig az éles fényig, a párafoltokig, és ehhez az érzésig, hogy szinte kívülről lássam magam, ahogy látszólag olyan céltudatosan sietek a könyvtár felé, noha még csak azt sem tudom, mit keresnék ott és mit is kérdezhetnék, már ha egyáltalán kérdezni akarok,

hiszen, torpant meg a könyvtár oszlopsora előtt Mészáros Péter, mit mondjak, mi érdekelne, például azt, hogy keresek valakit, aki szerintem két ember egyszerre, viszont az egyik meghalt már?,

vagy mondjam azt, hogy jó napot kívánok, elnézést a zavarásért, itt van ez a könyv, állítólag rendkívül érdekes, csak hogy nekem egyáltalán nem tetszik, és ráadásul nem is az van benne, mint amiről szólania kellene, és hogy már végigolvasni sincsen kedvem, és egyébként is, amit esténként elolvasok, az reggelre valahogy mintha már nem is ebben a könyvben lett volna, mert hiába emlékszem rá pontosan, nem csak a szavakra, a mondatokra, a történetre, de még a betűk és a bekezdések formájára is, ám mindez hiába, mert reggelre egyszerűen eltűnik az egész, vagyishogy hiába lapozgatok, ugyanazokat a sorokat és bekezdéseket sehol nem találok,

és hogy ráadásul az elmúlt négy nap során összekavarodott körülöttem minden, igazán nem szeretném, ha félreértenék, de mintha valahogy ezzel a zavaros könyvvel kellene megbirkóznom akkor is, ha éppen nem olvasok,

jó napot kívánok, tudom, hogy kissé furcsán hangzik, de mit tehetek, ez volna az én problémám, tudnának segíteni?

Ki fognak röhögni, gondolta Mészáros Péter, kiröhögnek, és teljesen igazuk lesz, és ez még nem is a legnagyobb baj.

*(árnyék,
avagy az ötödik fejezet, képek, egy mell hajlata a piros trikó alatt)*

Teljesen igazuk lesz, s ez még nem is a legnagyobb baj.

Hűvös festékszag, villanyfények.

Mészáros Péter a fal mellett lépked fölfelé a lépcsőn. A sárgaréz kilincs mintha valami kastélyfolyosóra nyitna, nehezen, nyikorogva mozdul a magas faajtó. Csend van a tágas, ablakfalú teremben. A bejárattal szemben pult, mögötte szőke nő hajol valami papír fölé.

Jó napot, támaszkodik Mészáros Péter a pult széléhez.

Jó napot, néz fel a nő. Fiatal, húszéves ha lehet. Mosolyog, a székét közelebb húzza a pulthoz, a hasa és a melle az asztallaphoz szorul. Kék a szeme.

Tessék, mondja. Olvasó?, kérdezi.

Hogy?, jön zavarba Csomádi Péter. Ja, nem. Azazhogy igen, de nem könyvet szeretnék.

Hanem? Még mindig mosolyog, de mintha csúfolódna is.

Ez az én könyvem, mutatja Mészáros Péter, ezt nem visszahoztam.

Igen, értem, bólint a nő. Felhúzza a szemöldökét, és ettől még csúfondárosabb az arca. Ujjatlan piros trikó feszül a mellére, más nem látszik a pult takarásában.

Újságokat, mondja Mészáros Péter.

Parancsol?

Régi újságokat szeretnék olvasni. A megyei hírlapot, az 1979-es évet.

Van olvasójegye?, kérdezi a nő.

Nem, az nincsen, válaszolja Mészáros Péter. De nem is kellene más, csak elolvasnám azokat az újságokat.

Dől be a fény az ablakokon, meleg van.

Akkor napijegyet adok, jó?, nyúl a tolláért a nő.

Hát persze, mondja Mészáros Péter. A napijegy az éppen jó lesz.

Ezt töltsse ki, tol egy papírlapot a nő Mészáros elé. Hosszú ujjú, napbarnított bőrű a keze. A trikó kivágása éppen a melle domborulatáig ér.

Igen, teszi le a könyvét a pultra Mészáros Péter. Egy tollat kaphatnék?

Tessék, adja oda a sajtóját a nő. Az emeletre kell felmenni. Itt van a napijegye. A folyóirat-olvasónál majd a kollégám a segítségére lesz.

Köszönöm, mondja Mészáros Péter.

A könyvét hagyja itt, azt nem lehet felvinni, szól utána a nő. Kinyújtja a kezét, a fejét oldalra hajtja.

Nem lehet?, néz értetlenül Mészáros.

Sajnos nem.

Hát persze, lép vissza Mészáros. Akkor itt van.

Köszönöm, feleli a nő. Elolvassa a könyv címét, aztán megint elmosolyodik. Ott kell felmenni, int a másik kezével.

Recseg a falépcső. A galérián meleg van, üresek az asztalok. A feljáráttal szemközt, a sarokban felcsapható asztallapnál egy kék köpenyes férfi üldögél.

Jó napot, köszön Mészáros Péter.

A férfi elveszi az olvasójegyet, megnézi, és csak ezután köszön vissza. Jó napot.

A megyei hírlapot szeretném elolvasni, mondja Mészáros. Az 1979-es évet.

Keres valamit?, néz rá a férfi.

Igen. Vagyishogy nem tudom, válaszolja Mészáros.

Jó, mondja a férfi. Felesapja az asztallapot, feláll.

Üljön le, mutat az asztalok felé. A hetvenkilences évet?, kérdezi.

Igen, bólint Mészáros.

Csak azt?

Hogy? Igen, csak azt.

A férfi hátramegy a magas állványok közé. Hallatszik, ahogy egy létrát húz. Amikor visszajön, fekete kötésű, nagy alakú könyvet tesz Mészáros Péter elé.

Tessék, a hírlap. Vigyázzon a lapozással. Könnyen elszakadnak már ezek az újságok.

Köszönöm, mondja Mészáros Péter. Óvatos leszek.

A férfi visszaül a helyére, Mészáros nézi.

A lapok szélén finom, szürkés por. Mészáros Péter felnyitja a fedőlapot, az asztalra könyököl, és olvasni kezd.

Fényképek, nagybetűs címek, hosszú, egészoldalas cikkek és kis hírecskék.

Újév, Forradalmi Ifjúsági Napok, március 15., dicsőséges 133 nap, Tanácsköztársaság, a Felszabadulás ünnepe, Nemesmedves-Battonya, a Munka ünnepe,

az Ikarusz autóbuszok a legnehezebb sivatagi körülmények között is megállják a helyüket,

Anyák napja, gyereknap,

a Vidámpark újra megnyitotta kapuit, a vidámparki tó csónakjait mindenki örömére a Nagy Sándor laktanya honvédei újították fel társadalmi munkában,

a Béke téri általános iskola mellett, a Szovjet Hősi Temető szomszédságában ma délután felavatták a Barátság parkot,

pedagógusok napja,

az idén első alkalommal rendeztek közös ballagást a város végzős középiskolás diákjainak, a Ságvári ligetnél felállított dísztribünről a városi tanács elnöke köszöntötte az egybegyűlteket,

az Alkotmány ünnepe, a Néphadsereg napja, a székesfehérvári általános iskolák ez évben a pákozdi csata színhelyén, a pákozdi dombokon tartottak honvédelmi napot, az egész napos versenyeket számháború zárta,

a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepe, zárszámadási beszámoló a dinnyési termelőszövetkezetből,

év végi hajrá,

Télapó a Centrum áruházban,

a Püspöki Palota alatti bazilika romjainak, illetve a Romkert további feltárásának lehetőségeiről tartottak tudományos szimpoziumot,

Karácsony ez évben is legyen a szeretet és a nyugodt, békés otthonok ünnepe.

Délre jár, amikor Mészáros Péter visszaadja a vastag kötetet.

Mást nem kér?, kérdezi tőle a kék köpenyes férfi.

Nem, semmi más nem kell, válaszolja Mészáros. Viszontlátásra.

Lemegy a nyikorgó lépcsőn, az olvasójegyt odanyújtja a szőke nőnek. Volt egy könyvem is, mondja.

Ó, hogyne, tudom, bólint a nő. Megint mosolyog, de most nem csúfolódva. Tessék.

A pultra rakja a könyvet, a kezét rajta felejtí egy pillanatra. Nem akarna mégis beiratkozni a könyvtárba?, kérdezi.

Nem, köszönöm, most nem, rázza meg a fejét Mészáros Péter.

Kár, igazán kár.

A pult előtt áll, nézi a nő piros trikóját, a kivágást, ahol éppen látszik a két mell közötti hajlat kezdete.

Ha nem, hát nem, emeli fel a kezét a nő. Széttárja a karjait, mutatja, ő nem tehet többet.

Talán majd a következő alkalommal, mondja Mészáros Péter.

Hát persze, bólint a nő.

Mészáros felveszi a könyvét a pultról. Köszönöm, mondja. A viszontlátásra.

A viszontlátásra, válaszolja a nő. A pultra könyököl, az ujjait összefonja. Nézi Mészáros.

Mészáros Péter a könyvet a hóna alá csapja, zsebre dugja a kezét.

Vasárnap furcsa lehet itt üldögeálni, mondja a nőnek.

Vasárnap?, néz rá az értetlenül.

Hát ma vasárnap van, nem?, magyarázza Csomádi.

Igen, persze. Az van. De azért nem furcsább, mint máskor.

Lehet, bólint Mészáros. Az lehet. Csak úgy az eszembe jutott. Hogy mások otthon ülnek, nem a munkahelyükön.

Hátralép az ajtó felé.

A viszontlátásra.

A rézkilincs. Kinyitja a nagy faajtót. Amikor visszanéz, a tekintetük találkozik. Mészáros Péter látja, hogy a nő arca komoly, szinte szigorú, de aztán könnyedén elmosolyodik, a keze megmozdul, mintha integetni akarna, aztán visszasimul a pultra.

Hűvös van, az íves lépcsősor két oldalán képek sorakoznak a falakon.

Odakint, az árkádsor előtt tűz a nap, forró a levegő.

Delet harangoznak.

*(szálkák,
avagy a hatodik fejezet, meztelenek és nejlonzacskók, miközben látszólag nem akar
előrehaladni semmi)*

Az árkádsor előtt tűzött a nap, forró volt a levegő, delet harangoztak.

Mészáros Péter a városi strand mellett sétált. Odabent, a medencék körül és a vízben fürdőruhás emberek nyüzsögtek: heverésztek, ugráltak, vadul süttették magukat a nappal, egymáshoz tapadva sorban álltak a büfé előtt, kukoricát ropogtattak, sört ittak, és szemmel láthatóan egy cseppet sem zavarta őket, hogy az utcán, alig néhány lépésnyire tőlük buszok és autók járnak, felöltözött emberek sietnek a dolguk után.

Persze, ha nem lenne itt ez a kerítés, ez a vasrács, akkor biztosan eszükbe se jutna levetközni, gondolta Mészáros Péter. És ha pedig csak így, fürdőruhában kellene kijönniük ide, a kerítés innenső oldalára, hát biztosan el is szégyellnék magukat, zavarba jönnének, a kezükkel takargatnák itt-ott a testüket, mindegyre csak azon igyekezve, hogyan tűnhetnének el a bámulat elől.

Vasárnap.

A formák.

Az bizony, a formák, dűnnyögte Mészáros Péter.

Különös volt elgondolnia, hogy néhány nappal, mit néhány nap, hiszen csütörtökön még ő is itt volt!, bizony, itt, és akkor semmi furcsaságot nem talált abban, hogy ő maga is átmenjen a kerítés túloldalára, pillanatok alatt fürdőnadrágra vetközzön, kifeküdjön a fübe, vagy leüljön a medenceszéli betonra, lábbal a vízhez, és csak hogy teljen az idő, olvasson, bámuljon a csempékre, a rácsokra locsogó apró hullámokat.

A kopott, vedlett vakolatú kis strandvendéglő előtt ócska, lepattogzott festésű bádogasztalok álltak, körülöttük üres műanyag székek. Odabent a félhomályban valami zene szólt, monoton dobszó, inkább csak torz dübögés.

Sült hal, gulyásleves, halászlé, olvasta Mészáros Péter az ajtó mellé támasztott fekete táblára firkantott krétafeliratot.

A házikó oldalánál felborítva hevert az egyik szemetes kuka, gyanús nejlonzacskók, zsíros papírlapok, szalvéták, üres műanyag flakonok szóródtak a feltúrt földre, egy párjavesztett, magas sarkú női cipő, és a fal tövében, már egészen a betonszegélynél, a göröngyök fölött sárgásfehér szálkák, hajlított, íves csontok, szürkés, nyúlós hártadarabkák kupaca: mint valami különös növény forgácsai, feltépett gyökerei, úgy rohadtak a napsütésben a félredobott, lerágott halmaradékok.

Mészáros Péter végigment a strand kerítése mellett, és a csupaüveg uszodánál átvágva a régi rózsakertbe tartott; itt, az elvirágzott bokrok közt nyíló kis terecskén, a korhadó lugasok előtt csordogált szakadatlanul az a városszerte, sőt messzebb is elhíresült szénsavas forrásvíz, melyhez foghatót a város lakói szerint sehol nem találni, és nem csupán az íze és a mindig üdítő frissessége miatt, de mert még a műanyag kannákat is vörösre festi, olyan, akár a folyékonyvá vált vas. A megbarnult vascsövek körül most is többen álldogáltak, türelmesen várták, hogy teletölthessék a magukkal hozott kannákat, üvegeket; türelmesen várt hát Mészáros Péter is, hogy végre sorra kerülve csak úgy, a kezét a víz alá tartva ő is ihasson.

Csakhogy amikor a betonteknőcske fölé hajolt, valami fehér szálakat, nyálkás, fonatos moszatot, vagy talán nem is növényt, de valami odatapadó állatot látott meg a bordás kövön, s ettől egyszeriben felfordult a gyomra, felegyenesedett, és már nem is kért inni, jobbnak látta, ha rögtön továbbindul.

Tűzött a nap, rekkenő, fülledt augusztusi hőség volt.

Nem fűjt a szél sem, a mozdulatlan levegő olyan forrón és olyan súlyosan feküdt a kókadt fákra, az elburjánzott, tüskés bokrokra, mint valami szellőzetlen, fojtó szagú, bolyhos takaró.

Mészáros Péter izzadt. A szomjúság kétségkívül erősen gyötörte, ám ha a forrásvízre gondolt, menthetetlenül felrémlt előtte az az imént látott moszat, féreg, ki tudja mi a rosszabb?, és ettől persze rögtön hányinger fogta el.

Messze, az útszéli fákon csúcsainál, valahol a város túlfelén, a Piac tér mögötti panelházak szürke tömbjei felett egészen sötétkékre változott az ég.

Mennyi bogár van itt ebben a rózsakertben, gondolta Mészáros Péter. Bogarak, meg mindenféle méhek.

Átsétált a koszos kis patakocska felett ívelő vashídon, és a hajdani vidámpark cirádás kőfala mellett ballagott.

A május elsejék!, jutott eszébe az egykor tavaszoként itt felállított bódék és sátrak sora, a recsegő hangszórók, a léggömbök tarkasága és a nagy fazekakban főzött virslik szaga, igen ám, a május elsejék!, amikor itt az utcán hosszú fapadokon ültek sorban a fehér inges férfiak és a nyakláncos, tavaszi ruhás asszonyok, műanyag poharakkal és barna üvegekkel,

papírtálcákkal és mustárfoltos szalvétákkal, odabent forgott az óriáskerék, működött a hajóhinta, a füles korsókba kőbányai sört mértek és a sátrakban a koszlott fehér kabátos pincérek a zsírosan fénylő fémládákból puszta kézzel adogatták adták az előre felszeletelt kenyeret...

A május elsejék!

Hány éve is már? Úttörőavatás... Menetdalverseny...

Most persze csendes és kihalt volt a régi vidámpark: a még megmaradt körhintákat benőtte a fű, a korhadt, felfeszegetett deszkákra hajló elszáradt, sárga gyomok, hosszú szálú füvek színe összeolvadt a korlátok rozsdafoltjaival, a földre dobott táblák hajdan rikító felirataival. Az üres jegyszedő bódék körül üvegcserepek csillogtak a salakon, a rácsos kiskapu, rajta még a keresztpánttal és a még most is lezárt lakattal, letépve, a fal tövéhez hajlítva hevert.

Igaz, ebben a fülledt augusztusi vasárnap délutánban még a szemközti emeletes házak körül sem mozdult senki és semmi.

Itt, a vidámparki lakótelep után következő alacsony házsorok között Mészáros Péter talán még soha nem járt. A nap, az útszéli por, a hátsó kertekben zajongó tyúkok, a kerítésekre hajló fák; hirtelen úgy érezte magát, mintha már nem is a városban, de valami módon újra csak egy faluban sétálna, igen, egészen pontosan mintha a szombat délután ismétlődne meg, és ő megint csak az alsúti buszmegálló körül téblábolna, tanácstalanul és rosszkedvűen.

Eh, marhaság!, lassan olyan leszek már, mint az a Kőrösi Zoltán!, rázta meg a fejét dühösen. És ez a könyv is!, húzta elő a hóna alól a kötetet. Még hogy minden szentek!, nézte a hátsó borítón a fényképet. Gusztustalan egy pofa. Vastag az orra, krumpli. És ahogy néz. Gyönyörű. Látszik rajta, hogy hihetetlenül okosnak képzei magát.

Az utca végén hosszúkás, fűvel benőtt tér nyílt: bokrok, fák, pirosra mázolt hinta, és oldalt, már egészen az árokszélen kis sétaút, kétfelől fehérre meszelt oszlopok, rajtuk szürkés, de már kivehetetlenné kopott kőtáblák, elmosódott alakok. A bokrok előtt csupasz betontalapat.

Esni fog, gondolta Mészáros Péter. Alighanem esni fog.

Meg-megrezdültek a levelek, és mintha már késő délutánra járna, vagy talán már alkonyodna is, a város felett sötétkékre vált az ég, a fehér oszlopok tövében a porrá száradt földű hajdani virágágyásokból apró tölcseréket fúj a levegőbe a feltámadó szél, meghajoltak a bokrok és az ágak.

Hazamegyek, gondolta Mészáros Péter. A legjobb lesz, ha hazamegyek, mielőtt még megáznék.

Hirtelen azonban a visszafelé vezető út nem is tűnt olyan egyszerűnek.

Mennyi ideje indulhattam el?, nézett körül tétován Mészáros Péter. Fáradtnak, olyan nagyon fáradtnak érezte magát, mintha már legalábbis órák óta gyalogolt volna a forróságban, egyre reménytelenebbül keresve, a mit is?, valami célt?, s közben, mi tagadás, még azt sem értve, vajon miért kellett útnak indulnia, idejönnie, ezekbe az ismeretlen kis utcákba, ahelyett, hogy akár egy kiadós alvással is végre lerázhatná magáról az egész ügyet.

Vagyishogy mit kellene lerázni magamról?, dörzsölte meg az arcát Mészáros Péter. Mit is?

Köröskörül csend volt, csak a levelek zizegtek.

Hogy a fenébe fogok visszajutni?, vizsgálgatta a felhőket a diák.

Elindult a város, a palotai út felé. Itt már jártak autók is. Mészáros Péter egy magas téglakerítésnél ment el éppen, amikor a háta mögül egyre erősödő dübörgést hallott, majd lefékezett mellette egy autóbusz, kivágódott az ajtó. Piac tér, olvasta el Mészáros Péter egy pillanat alatt a táblát, és, mert hiszen szólt már a jelzőcsengő, tétovázás nélkül felugrott a lépcsőre. Beljebb ment, és lehuppant egy üres ülésre.

Nincs is jegyem, gondolta fásultan. Nincsen semmiféle jegyem. Nincsen nálam, csak ez a nyomorult könyv. Szoktak járni errefelé ellenőrök? Egyáltalán, vasárnap dolgoznak az ellenőrök?

Hátrafordulva végigmérte az utasokat, majd kibámult az ablakon, hogy a következő megállónál már időben megláthassa, ha ellenőr-gyanús alakok ólálkodnának a járdaszélen.

Fékezett a busz, de csak egy férfi szállt fel.

Ha egyedül van, akkor nem ellenőr, döntötte el Mészáros Péter.

Különben is, az új felszálló egyáltalán nem úgy festett, mint egy ellenőr; pamuttrikó, fényesre kopott vászonnadrág volt rajta, lábbeli gyanánt pedig egy színevesztett strandpapucs. Viszont megállt az ajtó melletti kapaszkodónál és, szinte még körül sem nézett, de máris Mészárost kezdte vizsgálgatni, mi több, az eredménnyel alighanem elégedett is lehetett, mert billegve, de határozott léptekkel megindult a diák felé.

Ez ide akar ülni, gondolta rémülten Mészáros Péter. A rohadt francba, tele van üres helyekkel ez a busz, de ez a barom ide fog ülni mellém.

Megint rátört a hányinger, de olyan erősen, hogy a gyomrára kellett szorítania a tenyerét, így próbálta meg visszafojtani az öklendezést.

Ráadásul a pamuttrikós nem csak a helyet, de Mészárost is kinézhetette magának, ugyanis le nem vette róla a tekintetét, még akkor sem, hogy már a diák mellett ült, túrhetetlenül közel hajolt hozzá, mint aki mondani, sőt, súgni akarna valami bizalmasat, és csak a megfelelő pillanatot várja, hogy végre hozzákezdjen.

Mi a fenét bámul ez a rohadék?, dühödött fel Mészáros Péter. És elterpeszkedik, mintha egyedül lenne.

Oldalra sandított, és meglepve látta, hogy a férfi, hangtalanul ugyan, de folyamatosan beszél, legalábbis mozog a szája, néha bólogat, és a kezét is felemeli, semmi kétség, ez az alak valamit egyfolytában magyaráz, most pedig, hogy észrevette Mészáros pillantását, már nem is csak magában mormol, de egyre hallhatóbb is, amit mond.

Miért van tele ilyenekkel ez az ország?, gondolta Mészáros Péter. De igazán, miért ilyen ez az ország?

A pamuttrikósnak olyan szaga volt, mint egy nagy halom összekötözött, dohos újságpapírnak.

Hogyan fogok itt leszállni?, tört fel megint az undor Mészárosban.

Mindjárt elhányom magam.

Az a pamuttrikós ekkorra már teljesen befészkelte magát, sőt, az egyik kezével az előtte levő ülés támlájába kapaszkodott, és így tulajdonképpen nem is egyszerűen Mészáros mellett ült, de valósággal körülfogta őt, igen, úgy, mintha csak át akarná ölelni.

*(harc az életért,
avagy a hetedik fejezet, comb a combhoz tapad)*

Valósággal körülfogta őt, igen, úgy, mintha csak át akarná ölelni.

És nem csak közel hajolt hozzá, de akkor már igazán is elkezdett beszélni, figyelte Mészáros szemét, az arcát egészen közel tolta Mészáros arcához, és a két szeme, ahogy látta Mészáros Péter, már szinte egyetlen nagy szemmé olvadt össze, és még a szájából is az az átható dohszag, a rohadó papírosok szaga áradt, és a teste és különösen a combja pedig már teljesen a diák combjához simul, és Mészáros mégsem menekülhetett, rázta a busz, és az egyik oldalról az ablaküveg, a buszfal, a másikon az az idegen,

figyelj, öreg, képzeld el bazmeg, hát az volt a legjobb, mondta az a férfi,

hát az volt a legjobb, amikor aztán a Schwarzenegger megérkezett a szigetre, gumicsónakkal, érted, a lánya miatt, de akkor már tisztára úgy, mint egy kommandós, mert már ki volt akadva rendesen, és be volt festve az arca is, érted, félmeztelenül, és vele a mindenféle fegyverek, keresztben az övek, bent a szigeten meg egy egész laktanya, persze nem volt az neki semmi, fél kézzel fogta a géppuskát, és csak körbefordult vele, azok meg mint a kiszáradt légszar, a zsebe meg tele gránáttal, és ha odavágta, röpködtek fel a csávók, üvöltöztek, aztán meg szétmentek, mint a lekvár, a belük is meg az agyuk, fröcsögött az egész,

vagy érted, az is jó volt, amikor a másikban a Stallone a végén egy az egybe volt azzal a rohadék szökére festett négerrel, aki végig alá akart nyomni neki, meg elhitette vele, hogy miatta gyulladt föl vagy hetven ember, szóval bent voltak már a fagyasztóban, ahonnan mind a ketten kiszabadultak még az elején, és persze, nyomatták egymásnak rendesen, és egyszer csak a Stallone felkapaszkodott egy vaskampóra, de közben meg odavágott neki valami kis kék fagyasztótablettát, és az a kifestett néger még körül se nézhetett, és már teljesen szilánkosra fagyott, érted bazmeg, és akkor már csak egy rúgás kellett, csípőből, gondolhatod, olyan lett, mint az üveg, röpül mindenfelé a feje meg a nyaka is,

és amikor az a katona csávó jött föl a tengeralattjáróval, és már teljesen be volt csavarodva, mert nem bírta odalenn, csak azt persze nem mutatta a többieknek, inkább a nagy görbe késével vagdosta a saját kezét, a vére meg bugyogott le a padlóra, tiszta kecsap, hogy ne remegjen össze-vissza, mégis begolyózott, és ahogy jött egyre följebb, hát szépen dudorodni kezdtek az erek rajta, de mindenhol ám, a kezén és a nyakán, és a fején is, és úgy folyt az orra vére, mint a konyhában a nyitva felejtett csap, aztán egyszer csak úgy, ahogy volt, fogta magát és szétduzzant, érted, a feje, mint a vízzel töltött léggömb, odakenődött a tengeralattjáró üvegére, simán szétfröcscent, és csak csorgott le a padlóra, persze a tengeralattjárója meg közben ment egyre csak fölfelé, hogy végül feljőjön a napfényre, ringatózzon a vízen, benne meg lotyogjon az a paradicsomos massa...

Ezeket mondta az a férfi, és Mészáros Péter érezte, hogy az az elviselhetetlen szag úgy fogja már körül, mintha valami rohadó vattafelhőben lebegne, pedig rázott a busz, és éppen nem vatták, puha paplanok, de annak az idegennek a combja és karja szorult hozzá, és Mészáros Péter mereven ült, mert nem nézhetett le, hiszen sejtette, hogy az a strandpapucs is talán már az ő cipőjéhez simul, és mert tudta, ha netán összébb húzza magát, hát az a comb és az a kar, az a strandpapucs és az a láb azonnal követni fogja, ezért hát nem is tehetett mást, minthogy ő is az első ülésbe kapaszkodott, és az izmait megfeszítve hátranyomta magát, és a lábát is a barna műbőrhöz préselte, hogy legalább így, amennyire lehet, eggyé váljon az ülésel, a rázkódó busszal, vagy ha úgy tetszik, legalább így megvédje a saját helyéből még megmaradt szánalmas kis birtokot,

miközben annak a férfinak a lehelete szinte körbemosta az arcát, és a válluk úgy szorult össze, mint a járdaszélen billegő szerelmeseké,

és baszod, ahhoz mit szólsz, öreg, ordított most fel az a férfi,

öreg, hát azért az se volt ám semmi, amikor már lent verekedtek a műhelyben, ahol azok a folyékony fémmel töltött pumpák voltak, és belevágta a szájába a cső végét, aztán meg belenyomatta a folyékony fémet, ami egyből megszilárdult, és a figura olyan lett mint egy szobor, csak persze belülről, mert kívülről nem látszott más, lemerevedett, és nem is mozdult többet, mert tisztára kiégette a beleit meg mindent,

vagy amikor a rohadt genya feküdt az ágyon, és csak röhögött, mert azt persze nem tudta, hogy a másik már az ágy alatt van, és még akkor is csak röhögött, hogy az már alulról lőtte át, és a vére felspriccelt a plafonra, és csöpögött lassan vissza, mint valami piros színű eső, vagy ahogy azzal a mágneses fegyverrel lőttek, érted, át a falon, nem is volt semmi durranás, vagy ilyesmi, csak aztán a fickó odarepült a falhoz, potyogott a vakolat, meg beszakadt az egész, aztán meg már a robbanás is, tisztára égett minden,

és Mészáros Péter látta maga előtt táncolni a pamuttrikós férfi kezét, látta, hogy a strandpapucsos mutatja is az ujjaiival, milyen szép lassan cseperésztgett a mennyezetéről lefelé az a vér,

és mindeközben a busz már a Piac térhez kanyarodott, és fékezett, mert a megállóhoz ért,

bocsánat, akarta mondani Mészáros Péter, de csak valami nyöszörgés tört fel a torkán, ezért aztán újra összeszedte az erejét,

bocsánat, mondta, most meg már valósággal kiabált, bocsánat, de én itt le akarok szállni!, engedjen ki legyen szíves!,

és erre a pamuttrikós rögtön elhallgatott, és úgy húzta össze magát, mint akinek még a saját ülése is túlságosan nagy, olyan hatalmas, hogy szinte már fél ott lenni, elszedül és tériszonya van, és nem is kíván mást, csak hogy hagyják őt békén, felejtsek el és ne szóljanak hozzá, a fejét pedig leszegte, és lefelé bámult, valahová a standpapucokra,

így aztán Mészáros Péter könnyedén kimászhatott az ablak mellől,

a dög, a rohadt dög, nézett vissza rá Mészáros Péter,

vagy legalábbis mint egy kutya, igenis, egy rohadt kutya, aminek lánc van a nyakán, de ráadásként meg is rugdosták, nézett vissza a pamuttrikósra, nem mintha sajnálta volna, csak egyszerűen nem értette, az a szárnalmas figura az előbb még miért tűnt olyan fenyegetőnek és áthatolhatatlannak, és most miért ül olyan faarccal, némán és láthatóan rémulten, mint aki egy szót sem merne szólani,

és Mészáros Péter lelépett a kinyíló ajtóból, és hátrafordult, hogy visszanézhesen a buszra, de ahogy megállt a járdaszegélynél, a hóna alól kicsúszott a könyve, az a Mindenszentek című Kőrösi-regény, csattant az aszfalton, így hát rögtön le kellett hajolnia, hogy fölvegye, és közben becsukódtak az ajtók, és fekete füstfelhőt okádva elindult a busz, szinte nyögve kanyarodott ki újra az útra, és amikor Mészáros Péter úgy, előrehajolva, már a könyvet fogva felnézett, még éppen láthatta az ablakhoz tapadó pamuttrikóst, láthatta, hogy az a férfi visszanéz rá, és az arca még most is mozdulatlan, de aztán hirtelen elvigyorodik, nem is csak vigyor, de gúnyos röhögés, a kezét pedig felemeli, és az ujjait megbillegtetve integet, éppen úgy, ahogy a filmekben a szerelmes asszonyok, amikor válniuk kell a szeretett férfitől, és könnyeznek és szomorkodnak ugyan, de azért erőnek erejével megpróbálnak mosolyogni is.

Micsoda hülyeség!, rázta meg a fejét döbbsen Mészáros Péter, és megborzongott, mert hirtelen hideg lett, hiszen ott, a Piac tér mellett akkor már igazán fújt a szél, és mintha csak esteledni kezdene, olyan sötét volt, egészen fekete felhők nyomultak a nap elé, és ebben a szürkületben is látszott, hogy a szökőkút körül és a parkban a földre hajoltak a bokrok, és aztán nagy, súlyosan toccsanó cseppekkel esni kezdett az eső.

*(lenni-a-világban,
avagy a nyolcadik fejezet, téglajárda és fapad)*

Nagy, súlyosan toccsanó cseppekkel esni kezdett az eső.

Ahogy az ölbői vasúti állomástól vezető útról lassan a falu felé fordul az ember, és így, szinte fölülről jön egyre közelebb a házakhoz, a falu előtt a sűrű nyárfasor, mint egy akasztó nélküli zöld függöny lóg alá a kékségből, és előbb csak a templomtornyot látni, aztán már a háztetőket is, a fényes aszfaltot, és a kerítéseket, a régi kocsmát, előtte a salakos kis udvart, a fekete bicikliket, a nyergekre húzott svájcisapkákkal, és mindjárt azt a sarki, háromlépcsős házat is, ahol az a kis Hangya-bolt működött, és aztán enyhén kanyarodik az út, szinte észre sem venni, mindenhol az árkokat benötte a fű, barna a por az útszélen, mégis csillog, mintha üvegcserepekkel lenne összekeveredve,

és aztán ott van az a ház, a megszürcült, egyenesre vágott végű deszkából a kerítés és a vaspántos, keresztgerendás, kettős kapu is, a kisajtón a fekete vaskilincs, felül a retesz, a két dupla utcai ablakon félig leeresztve a redőny, vöröses vakolat, szürke lábazattal, és a tetőn már mohos egy-két cserép,

bent, a ház előtt téglajárda, és az udvarban még a régi kút, a mohos kögyűrű oldalán a lyuk, ahol egykor az itatóvályú illeszkedett,

és a bejáratnál a beüvegezett, függönyös veranda, odabent a titkos félhomály és a csend, semmi, de semmi nem mozdul, és nem szól senki, csak a betévedt legyek keringenek és dongnak fáradhatatlanul, viaszkosvásznon az asztalon, csillog a konyhai kredenc virágmintás üvege, a sorba állított poharak, szétterül a nehéz, sötétbarna bútorok kesernyés párája, a falon megfakult szőnyeg, a római Bazilika, oszlopos tér, és távolabb meg mintha valami romok, valami romkert, vagy mi az, és a kettős ágy felett a hosszú hajú, glóriás Jézus mutatja piros szívét a kőfalra ülő fehér galamboknak, a sarokban nehéz kárpittal letakarva a lábhajtásos varrógép, a tükrös szekrényen egymásra rakva a naptárak és a könyvek, legfelül az ismeretlen feliratú régi palackok, az ablakok között az üveges falióra, a kattogás, ami kiméri a moccsatlan csendet, a nagy, aranytányéros óralap, toboz formájú, pikkelyes nehezekek a láncokon, és a hullámos, nehéz függönyökön egymásra torlódnak a karcsú fenyőfák és tornyos házak, ott lóg csupa csipkéből egy soha nem látott város,

és hátrafelé a lépcsőtől a felfutó szőlő, a permetezés fehér lepedékével a levelek, és a fal tövében egy alacsony, fényesre kopott fapad,

a házhoz tapasztva a régi istálló, most persze már üres, a fényesre koptatott vályú a kötelekkel, a szerszámos, a fehérre meszelt hidas és a tyúkólak, és a faskamra, a tető védelmében a gúlába rakott tűzifa,

ott, ahol az első kertet dróthálós kerítés rekeszti el a hátsó résztől, ott már hosszú szálú fű van, és aztán a gyümölcsfák, alma és körte, mandula, néhány barack és dió is, szinte domb, ahogy megemelkedik a kert, és már egészen fent áll a nagy, nyikorgó ajtajú pajta, a gerendákra

fektetett deszkákon még valami szalmamaradékok, és oldalt, a fal mellett a megrozsdásodott, kerekese szecs kavágó, szögekre akasztva a morzsolók, fejsze, kasza, ez-az, amire egyszerű kétszer szükség lehet,

aztán hátrébb, a gyümölcsfák után már a megdőlt kertvégi deszkakerítés, ránőtt a gyom egészen, a kaput ki sem lehetne nyitni talán, és mögötte a szántó föld, a már sárguló kukorica, a fel-feltámadó szélben a zörgő levelek, és messze, egészen messze egy sűrű faszor, mint valami lezuhant függöny abban a kékségben, és odafent a felhők, mintha nem, nem akarna már mozdulni semmi sem.

(napok után,

avagy a kilencedik fejezet, vaskorlát, gőzbodrok, kíváncsi gombocskák és meglepetések)

A felhők, mintha nem akarna már mozdulni semmi sem.

A Piac téren, és feljebb, a régi városfalaknál, a kifényesedett háztetők és a Péter-Pál templom fölött is még nagy, buborékos cseppekkel, kopogva zuhogott az eső, amikor Mészáros Péter, ez a szünidejét töltő ötödéves egyetemista diák egy vaskos könyvet a hóna alá szorítva átvágott a Péter-Pál templom mellett, letocsogott a márványlépcsőkön, keresztülment a csendes Bástya utcán, majd a Romkert vaskorlátja mellé kanyarodott, hogy néha-néha a lassan eloszló felhőkre sandítva végre hazaérjen. Már a nagy hármaskő kapunál járt, csak egy-két csepp, és éppen kisütött a nap, és a melegétől, mintha valami langyos ködök bújnának elő a kövek közül, hirtelen gőzölni kezdett az utca, az aszfalt és a cserepek is, a megduzzadt falevelek és a vaskorlát, igen, még látni is lehetett a lustán gomolygó gőzbodrokat, amikor a gyalogátkelőnél Mészáros Péter megpillantott egy szőke hajú, ujjatlan piros trikóba bújt fiatal nőt. Kétség sem fért hozzá, ez bizony ugyanaz a nő volt, mint aki a délelőtt a könyvtári pult mögött intézkedett, mi több, a nő is rögtön Mészáros Péterre mosolygott, sőt, közelebb lépett hozzá, és bólintott, akár csak egy jó ismerősnek köszönne, majd habozás nélkül a diák hóna alatt lapuló könyvre mutatott,

látom, ezt mindig magánál hordja, ennyire tetszik talán?, kérdezte, és megint mosolygott.

Ó, igen, felelte zavartan Mészáros Péter, és szavak helyett előrántotta a könyvet, mutatta, valóban, ez az, nála van a kötet.

Hát nem csodálom, folytatta a nő, mert ez egy nagyszerű regény, igazán, én például kétszer olvastam már el, és mondhatom, másodjára is még mintha újabb és újabb ismeretlen részekre találtam volna, le sem tettem, csak hurcoltam magammal, éppen így, mint maga, és ha lehetett, rögtön folytattam az olvasást, bizony, még a könyvtárban is, a pult alatt!

Hát, igen, az fontos, bólintott Mészáros Péter, az nagyon kell, hogy az ember olvashasson, ha akar.

És tudja, azért, lépett még közelebb az a nő, mert amikor ezt a könyvet olvastam, hát az igazán olyan volt, akár egy kábulat, és én egyre csak azon gondolkodom azóta is, miképpen lehetséges, hogy egyetlen regényben így benne legyen mindaz, ami körülöttem és bennem is van, szóval egyszerre az, amit én is érzek, és az, ami csak úgy megtörténik a világban, és hogy ráadásul itt még az elmúlt évek is, mind, ami volt, csak annyit mondok, még nem is éltem akkor, de ahogy ezt a könyvet olvastam, most már az az idő is énbennem van, és vele a mindenféle dolgok, minden, ami rajtam kívül való, és annyi sok, ami énbennem van, nem is tudom, hogyan kell ma mondani, és a téli hajnali felriadások, a kamaszkorom és a rádió

kívánságműsora, hát most mondja, kellhet egy olvasónak ennél több, olyan ez az egész, ez a Kőrösi-regény, mint valami csodálatos kaleidoszkóp, arra gondolok, hogy jó, valaki megszerkesztette, de most már forog, csak forog bennem folyamatosan, és a részecskék mindig új alakjukban mutatják meg magukat, de persze még az is szép benne, hogy csak én látom, és én értem, vajon miért változik körülöttem percről percre ez a mostani világ is, hiszen én úgy sejtem, talán annak a titkos kaleidoszkópnak a színei vetülhetnek ide kívülre is, és minden részecske átfesti a másikat, amihez éppen hozzátapad, és ettől aztán semmi sem maradhat ugyanaz, mint ami volt azelőtt...

És miközben ilyesfélét mondott az a nő, már kinyújtotta a kezét, és a hosszú mutatóujját a Mészáros Péter könyvére helyezte, mint akinek még ez az érintés is jólesik, csak éppen nem lépett közelebb a diákhoz, ezért aztán egy kicsit előre kellett hajolnia, hogy a könyvet simogathassa, és Mészáros Péter látta, hogy abból az ujjatlan piros trikóból most szinte ki akarnának ugrani azok a gömbölyű mellek, úgy, mintha két könnyű labdácska volna, amiket a szél fúj felfelé, és mindössze idő kérdése, hogy mikor szabadulnak el, hiszen nem maradhatnak abban a fogságban,

igen, mint egy kaleidoszkóp, bólintott Mészáros Péter, és nézte, hogy a piros trikó kivágásában az is látszik, hogy még annak a könnyű ruhácskának a szorításában is az a két mell összetapad, mintha nem is kettő, de egy volna, egymáshoz simulnak, hiszen olyan nagyon szűk ott számukra a hely, és az a pihés sötétbarna árkocska nem is elválasztja, de összeköti őket,

és tudja mire gondolok?, az a legcsodálatosabb egy ilyen varázslatban, mondta akkor az a szőke nő, hogy az ember egyszercsak észreveszi, hogy szinte már nem is értheti, melyik énje olvassa a másikat, hiszen az, aki a regényben él, legalább annyira igaz, mint aki a könyvtárban kuksol a pult mögött, csakhogy ez olyan szép, hogy nem is kíváncsi már, elhagyja magát és engedi, hogy belevesszen ebbe a forgásba, ezért is gondolom, hogy olyan, akár a varázslat, mert mint egy álom, hogy ne lehessen kideríteni, ki álmodja és ki mondja el...

És akkor az a nő már valósággal izgalomba jött, mert egyre hangosabban beszélt, és a mutatóujjával is aprókat ütött már a diák könyvére, miközben Mészáros Péter látta, hogy az alatt a piros trikó alatt a két mellbimbó is egyszeriben feléled, duzzadni kezd, és már mint valami kíváncsian szimatoló fekete orrocaska, átüt a vékony pamuton,

bizony, a kommunizmus ideje, igen, felelte Mészáros Péter, és azt a két hegyesedő gombocskát figyelte, azt, hogy az a feketeség, vagy barnaság szinte átsejlik a piros trikón, és hogy ugyan az a két labdácska mell összesimul, de a két mellbimbó láthatóan nagyon is külön életet él, hiszen az egyik a Romkert felé szimatol, a mások pedig az utca túloldalára, valahová a fehér mozaikos Alba Regia szálló felé, mintha csak a víz illatát érezné a kocsifeljáró előtti apró, csonka oszlopos szökőkútból, és semmi mással nem törődve csakis arra a csobogásra figyelne...

És maga hogy van, maga megtalálta, amit kerest?, kérdezte akkor az a szőke nő,

amit kerestem?, nézett fel értetlenül Mészáros Péter,

a könyvtárban, magyarázta a nő, tudja, a régi megyei hírlapokban, amiket megnézett, a Karcsi mondta, hogy azokat lapozgatta odafönt,

a Karcsi, rázta meg a fejét Mészáros Péter,

hát a kollégám, aki a dokumentációnál dolgozik, legyintett a nő,

ó, hogyne, hogyne, bólintott Mészáros Péter, megtaláltam, ha ezt kérdezi, azazhogy nem is így, hiszen nem találtam meg, de most már nem is keresem, egyszóval mindegy, az az egész ügy már nem is érdekes.

Hát..., nem faggatni akarom, húzta vissza a kezét a szőke nő, csak valahogy az volt az érzésem, mintha ezzel a Kőrösi-regénnyel függene össze a dolog, és persze megörültem, én pusztán emiatt...

Igen, vágott közbe Mészáros Péter, és higgye el, jól is gondolta, mert éppen ennek a könyvnek az olvasása miatt, azazhogy el is mondom, itt van, látja, a hátsó borítón ez a fénykép, ez a Kőrösi Zoltán, úgy, ahogy őt mindenki ismeri, és én találtam valahol egy másik képet is, és aztán nézze, itt, a 81. oldalon is egy kép, és amikor ezt is megláttam, arra gondoltam, mi történt?, hogy hiszen az lehetetlen, mert mindegyiken a Kőrösi Zoltán volt, vagyishogy egy kisfiú, az akkori Kőrösi Zoltán, tehát két teljesen egyforma kisfiú, csakhogy látom, hogy a képaláírások szerint az egyikük éppen tíz évvel volt idősebb, mint a másik, s ráadásul még csak nem is ugyanott élt, és mert érthetetlen és hihetetlen volt ez így, hát akkor fogtam magam, elmentem abba a faluba, amit a képek mutattak, és megtaláltam, nem csak a helyet, de a kisfiú nyomait is, de akkor már ebből azt is tudtam, hogy nem és nem, a két kisfiú nem lehet ugyanaz, és azt hihettem csupán, hogy legalábbis két Kőrösi Zoltánnak kellett születnie, ámbár hasonlíthat-e a megtévesztésig egymásra két idegen, ezen törtem a fejem, és hogy talán a megyei hírlapok, majd ott lehetne valami célravezető híradás, de persze olyan bonyolult lett az egész...

Őszintén szólva nem egészen értem, hogy miről beszél, húzta össze a szemét meglepődve az a szőke nő. Mondja csak, mennyi idős maga?

Mennyi idős?, hökkent meg Mészáros Péter.

Igen, úgy értem, hány éves?

Huszonnégy.

Ó, valahogy azt hittem, sokkal idősebb, talán a szeme, igen, ahogyan nézni tud, és az arca is, amilyen komoly, huszonnégy éves, éppen annyi, mint én, hiszen akkor tegeződhetnénk is, nem gondolod?, kérdezte a nő, és kinyújtotta Mészáros Péter felé a kezét,

szia, Soóky Mária vagyok.

Szia, Mészáros Péter, fogta meg a diák a felé nyújtott ujjakat, de rögtön hátra is lépett a meglepetéstől, Soóky?, kiáltott fel és a nő arcára meredt, azt mondtad Soóky?, igazán így hívnak?

Hát, én legalábbis így tudom, rántotta meg a vállát a nő. De miért ilyen érdekes ez?

A tanár úr, a Soóky Gábor tanár úr a rokonod?

Nem, rázta meg a fejét a nő, nem hiszem, és ami azt illeti, nem is igen értem, hogy miről beszélsz. Milyen tanár?

Mindegy, felelte Mészáros Péter, mindegy, nem fontos, csak..., hogy is mondjam, hirtelen valami felrémlt bennem, szóval hogy azt hittem, te..., hogy te valakivel, de már nem érdekes, igazán, hagyjuk is.

Jó, hagyjuk, bólintott a nő, és a kezét a mellkasára fektette, vagyishogy egészen pontosan a mellére, a piros trikóra, középre, és Mészáros Péter látta, hogy az a két ágaskodó mellbimbó ettől a súlytól megrezdül, és aztán az egyik orrocska az odasimított kéz kisujja, a másik a hüvelykujj mellett leskelődik tovább, viszont maguk a mellek mintha feljebb nyomódtak volna, pontosabban nem is nyomódtak, de emelkedtek, igazán úgy, akárha valami súlytól szabadultak volna meg.

Volt egy tanár, még a gimnáziumban, tudod? Őt is Soókynak hívták, Soóky Gábor.

Aha, mosolygott újra a nő, és a kezét könnyedén Mészáros Péter karjához érintette.

Milyen hűvös a bőre!, gondolta a diák. Hogyan lehet ennyire hűvös a bőre, miközben ilyen meleg van? A melle. Vajon az is ilyen hideg lehet?

Hát igen, végül is a könyv miatt voltam a könyvtárban, az igaz. Vagyishogy találjak valamit, ami segít megértenem ezt az ügyet.

Ügyet?, nézett rá csodálkozva a nő.

Jó, persze, ezt csak én mondom így. Szóval megérteni ezt az egészet, ami velem történt azóta, hogy olvasni kezdtem ezt a regényt.

Látod, kiáltotta az a nő, látod, éppen ezt magyaráztam az előbb neked, hogy ilyen ez a könyv, nem is lehetett az véletlen, hogy már a könyvtárban is erre gondoltam, amikor bejöttél, szerintem ha két embert egyformán elvárászol egy regény, akkor azoknak kell, hogy legyen valami közük egymáshoz, nem gondolod?

Igen, mondta Mészáros Péter, azazhogy nem is tudom, őszintén szólva nem egészen erre gondoltam, hanem..., szóval arra, hogy..., tudod, éppen sétáltam, aztán ez az eső, és nagyon szomjas is vagyok, neked nem lenne kedved inni valamit?

Miért ne?, húzta fel a vállát a nő. Ráérek, ha úgy gondolod.

Jó, mutatott a Romkert, a belváros felé Mészáros Péter, talán menjünk vissza, ott bárhol leülhetünk, persze valami fedett teraszra, máshol még biztosan vizesek a székek.

Meleg, vörössárga fénnel sütött a nap, és az esőszagú levegő olyan tiszta volt, hogy szinte érezni lehetett nem csak a fák, a bokrok, de a kövek és a házak illatát is.

Még hogy kaleidoszkóp, dűnnyögte Mészáros Péter, ahogy a Romkert vaskorlátja mellett baktatva lebámult a régi magyar királyok sírköveire, a hajdani bazilika maradványaira.

Hogy mondd?, hajolt közelebb hozzá az a nő.

Á, csak magamban beszélek, legyintett Mészáros Péter, de nem fontos.

Bandukolt csak, és látta, hogy messzebb, ott a téren, az árnyékok és a fények között, már az Országalmán túl, ott, ahol a fali csorgókútnál egy dombormű díszel, és rajta a felirat hirdeti: „Itt Szent István állja a vártát!”, ott egy ősz hajú, törékeny testű férfi áll, valami könnyű, világosszürke nyári öltöny, és egy botra támaszkodik, a másik kezét a homlokához emeli, hogy beárnyékolja a szemét, és a hajdani városkapu felé kémlelődik, nézi azt a fiatal párt, a sárga hajú lányt, ujjatlan piros trikóban, és nézi mellette azt a fiatalembert, aki olyan elgondolkodva, lassan lépked, szinte vonakodva, mint aki félne valamitől, és közben a tenyerével lesöpri a romkerti vasrácsról a vízcseppeket, így áll ott az az ezüstös hajú öreg férfi, aztán leengedi a kezét, és ez a mozdulat pedig olyan, mintha inteni akart volna valakinek, csak egyszer, és alig észrevehetően, de mégis valami jelet adni, aztán lassan sarkon fordulni, és nehézkesen útnak indulni, az árnyékokat keresve menni, keresztülvágni ezen a vasárnapi városban, hátra nem nézve sétálni, mint aki nagyon ráér, mint akinek éppen ez a legjobb, hogy lassan, óvatosan mehet a macskaköveken, az aszfalton, kerülgeti a tócsákat, csak a fényesre törölt cipők csikorognak, és a bot végén néha puhán koppan a fekete gumi.

Nem fontos, legyintett Mészáros Péter.

Úgyis másképpen van.

És egyáltalán nem is fontos ez az egész.

Hatodik rész

(az ügy,
avagy az első fejezet, ha nincsen probléma, akkor is van megoldás, mi több, mindenfajta
végső megoldások)

Nem fontos ez az egész.

Mert hogy is van ez? Mondják sokan, akik értenek hozzá, hogy ugyan, mit számíthat a szándék és a vágy, tetszik vagy nem, de a sok-sok szó, gesztus, nevetés és legyintgetés, egyszóval mindaz a sok forma, amivel élünk, mindez is kevés ahhoz képest, ahányan vagyunk, vagyis-hogy ha nem akarjuk és nem tudjuk is, de éppen úgy nevetünk, legyintgetünk és bólogatunk, mint valaki, akit nem is ismerünk, és ugyanazt mondjuk, mint ő és még annyi másik, és ez ellen semmit, de semmit nem tehetünk.

Merthogy formák, bizony, ezen múlik az élet.

És mondhatjuk azt is, hogy az a különös eseménysor például, vagy talán helyesebb is, ha most mindjárt ügynek nevezzük, tehát ez a bizonyos ügy feltehetőleg azzal vette a kezdetét, hogy egy bizonyos Mészáros Péter nevezetű bölcsészhallgató egyetemista diák, aki máskülönben a nyári szünidőt töltötte hajdani szülővárosában, egy meleg augusztusi délutánon, éppen a városi strandfürdőről jövet, betévedt a Bástya utcai antikváriumba...

Jó, nem mintha elfeledhetnénk azt, hogy miként az emlékezésnek sincs kezdete és vége, hiszen egybefolynak az unos-untalan elismételt szavak, újra és újra ugyanazok a formák, igen, ugyanígy a történeteknek sem létezhet kezdőpontja, de befejezése sem: de mit tehetünk, valahogy ekképp menekül az ember, ha már érzi, hogy a rejtély túlnő rajta, akkor legalább a szabályt, a törvényt próbálja megalkotni hozzá.

Nos, állítólag ott, a bizonyos régi könyvek közötti kutakodások révén Mészáros Péter máig nem tisztázott módon egy valami fényképre, és egy feljegyzésekkel ellátott térképre bukkant, s gyaníthatóan a két lelet közt fellelhető összefüggések indították arra, hogy az azidőtájt elhíresült nagyszabású irodalmi műremeknek a nyomába eredjen, vagyishogy a Kőrösi Zoltán neve alatt napvilágot látott *Mindenszentek* című regényt kutató oknyomozó munkába kezdjen. Megjegyzendő, hogy bizonyos vélemények szerint viszont nem zárható ki az sem, hogy ez a bizonyos utolsó egyetemi esztendejét töltő diák, észlelve az említett mű komoly sikerét, éppenséggel tudatos választással szemelte ki magának a méltán kedvelt családregényt, azon nagyon is jogos okoskodással, hogy egy effajta sikerkönyvről lévén szó, bármely hírverés és feltűnés, melyet ő maga a regénnyel kapcsolatban kelthet, jól szolgálhatja tán az ő pályakezdését is. Ezt a gyanút erősíti meg egyébiránt az a korántsem mellékes körülmény is, hogy a Mészáros Péter által később oly sokszor emlegetett fényképet, illetve a nemegyszer nyomra-vezetőnek is mondott térképet a diákon kívül soha senki nem látta, s mi tagadás, ennyi idő múltán a létezésük legalábbis megkérdőjelezhető. Márpedig, ha így van, mindez, ne feledjük, természetesen azt is jelenti, hogy az ügy vizsgálata során mindmáig erős fenntartásokkal kell kezelnünk Mészáros Péter állításait és kijelentéseit, és nem tekinthetünk el attól sem, hogy az ügyet kirobbantó diákember bizonyos cselekedetei mögött legalábbis egynemely rejtett mozgatórugókat, mögöttes szándékokat feltételezzünk.

Visszatérve az ügyre: bevallása szerint Mészáros Péter már a nagy sikerű regény első olvasásakor is gyanút fogott, s noha ő maga sem maradhatott mentes a magával ragadó stílus erejétől, és a rendkívüli furfanggal bonyolított cselekmény sodrásától, már úgymond az első

érintéskor is felfigyelt bizonyos alapvető ellentmondásokra. Mi több, ezek az ellentmondások nem csupán felkeltették a gyanúját, de arra is készítették, hogy a szöveget szorosabban vizsgáló filológiai vizsgálatokba kezdjen, illetve személyesen is felkeresse a regényben megjelenített helyszíneket. Az kétségtelen, hogy a fiatalember e kutatásait roppant nagy energiával, és a tárgyhoz kívánatos némi szakértelmet sem nélkülözve végezte, ugyanakkor szembeötlő, hogy a későbbi beszámolók során Mészáros Péter sem a kutatás pontos időrendjével, sem a vizsgálódások pontos helyszíneivel nem tudott meggyőző módon elszámolni. Sőt, e tárgykörben többnyire igyekezett is kitérni a részletek szorosabb meghatározását firtató kérdések elől.

Mint mondotta, véleménye szerint igaz ugyan, hogy egy effajta ügyben semmi nem lehet lényegtelen, és nem lehet eléggé megbecsülni a részletekben rejlő nyomokat és igazságokat, ám a legfontosabb kétségkívül az, hogy ő már a kezdeteknél világosan érezte: egy olyan nagyszabású csalás nyomaira bukkant, melyről joggal feltételezhette, hogy akár egész szellemi közéletünkre hatással lehet, s a későbbiekben is ez határozta meg a munkálkodását.

A lavinaszerűen zúduló események látszólag aztán valóban igazolták a fiatalember várakozását. Mészáros szerint feketén-fehéren bebizonyosodott ugyanis, hogy az a rendkívüli sikerű dokumentumregény, a *Mindenszentek*, a nagy könyv, melyhez oly sokan fordultak, oly sokan olvasták el, s oly sokan tartották az úgynevezett „létező szocializmus” egyetlen hiteles, a gyökereket, a múltat és a jelent, az ünnepeket és a hétköznapokat, a hazugságokat és a szenvedéseket oly hitelesen megjelenítő, s ezáltal az olvasóra kathartikus hatást gyakorló remekműnek, egy olyan kivételes alkotásnak, mely valóban a legmagasabb irodalmi erényeket volt képes egyesíteni a történelmi folyamatok értelmezésének tudományos igényeivel és az egyszerű emberhez szóló tudás kivételes képességével, nos, hogy az akkoriban bizony divatos lett újságírói fordulattal éljünk, kiderült, hogy ez a káprázatos kolosszus valójában agyaglábakon áll.

Történt ugyanis, hogy Mészáros Péter felfedezte, miszerint az a hányatott életút, melyet Kőrösi Zoltán a legteljesebb mértékben mint a saját életét írt le, hogy ily módon jelképként használhassa a szocializmus utolsó két évtizedének megjelenítéséhez, vagyis a szenvedések és csalódások azon sorozata, melyet megismerve az olvasók joggal hihették, hogy szinte önnön életük részleteire ismernek rá, ez az életút nem volt más, mint az írói fantázia szüleménye, terméketlen fikció, összeollózott találmány csupán. Sőt, az is kiderült, hogy nem jobb a helyzet a mű családregény mivoltával sem: a kíváncsibb olvasók nem csak a már-már legendássá lett család hajdani szülőfaluját sem találhatták meg a térképen, de azokat a szálakat is hiába keresték, melyek Kőrösi Zoltán szerint e család múltjában a közös kárpát-medencei történelemre utaltak, és a nagyon is tudatos példaválasztás okán a família délszláv eredetét sugallták. Az ezen, s effajta felfedezések következtében eltagadhatatlanná vált tehát, hogy az egyébként kétségtelen meggyőző erővel leírt családi legendárium is egyszerű elmeszülemény csupán, s bármi fájó, ezzel természetesen tarthatatlanná lett az is, hogy magát a regényt bárki a magyarság sorsára vonatkozó dokumentumok gyűjteményeként, vagy akár nagyszabású parabolaként próbálja értelmezni.

Csak hogy ezzel még a meglepetéseknek korántsem volt vége. A botrányt kirobbantó Mészáros Péter talán a kezdeti sikereken és a nagy feltűnést keltő híradások okozta népszerűségén is felbuzdulva ekkor már odáig merészkedett, hogy kétségbe vonta a regény szerzőjének kilétét is, nem kevesebbet állítva, mint valami olyasmit, hogy a birtokába került dokumentumok szerint Kőrösi Zoltánnak tulajdonképpen nem is szabadna léteznie, illetve hogy a magát Kőrösi Zoltánnak mondó közkedvelt író semmiképpen nem lehet azonos önmagával. A majd minden napilap első oldalán megjelenő, és igencsak érthető feltűnést keltő bejelentés alapjául

állítólag az szolgál, hogy Mészáros Péter a regény szövegvizsgálata révén kimutatott ellentmondásokra a saját maga által „terepkutatóknak” nevezett anyaggyűjtés során nemhogy magyarázatokat talált volna, de további, a regényt meghazudtoló, és, kissé dicsekvően, perdöntőnek mondott bizonyítékokra lett. Mint hangoztatta, a segítőitársaival, egy bizonyos Soóky Gábor nevű klasszika-filológia tanárral, és a tanár lányával, Soóky Mária könyvtárossal együtt összeállított vizsgálati anyaguk cáfolhatatlanul azt mutatta ki, hogy nem pusztán a Kőrösi-regény életrajzi hivatkozásai hiteltelenek, és legalábbis minden valóságos alapot nélkülözők, de mindazok a dokumentumként kezelt adatok és jelzések, melyeket a szerző azideig a saját élete részeként a legszemélyesebb élményeiként tüntetett fel, igen, ezek sem mások, mint egy sajnálatos módon már elhunyt ember életéből kiragadott közönséges lopások, minek következtében a legkevesebb, ami elmondható, hogy ez a Kőrösi Zoltán nem lehet az a Kőrösi Zoltán. Ami pedig a legfontosabb: nyilvánvaló, hogy ilyen előzmények után ki kell jelenteni azt is, hogy egy effajta hazudozásoktól és ferdítésektől hemzseggő mű egyáltalán nem lehet arra alkalmas, hogy népünk és országunk életének akár csak egyetlen egy percét is felidézze. Az pedig, hogy egy egész korszak legfőbb értelmezőjeként próbál megjelenni, röviden szólva már több is, mint szemérmetlen, tolakodó csalás. Éppen az olvasók érdeke miatt, mihamarabb véget kell vetni a megalázó hazudozásnak.

Ezért ő, Mészáros Péter, mint mondta, nem fogja kímélni sem az időt, sem az energiát, hogy színvallásra, de legalábbis a valóságot kertelés nélkül feltáró válaszadásra kényszerítse a szerzőt, hiszen, ahogyan azt kifejtette, a fejlemények ismeretében aligha maradt már más módja annak, hogy az érdeklődő tömegek bizalmát megháláljuk és a művelt olvasóközönségnek a mai magyar irodalom méltóságába vetett hitét visszaszolgáltathassuk.

Mondani sem kell, ekkora már ez a kezdetben sokak szerint talán csak irodalmi belügynek számító vita természetesen jócskán túllépett a szűkebb nyilvánosság korlátain. A napilapok, de a televíziók és a rádiók is felmérték az ügy horderejét, s mivel idejekorán észlelték annak az ország közhangulatára gyakorolt rendkívüli hatását, bő terjedelemben, s persze egyre újabb és újabb részletekkel gazdagítva a korábbiakat hírt adtak a különös ügy állásáról. Mindezek után logikus volt tehát az a követelés, hogy a kételkedőt és a megtámadottat, vagyis Mészáros Pétert és Kőrösi Zoltánt a legszélesebb nyilvánosság, azaz a tévékamerák előtt kell egy közös asztalhoz ültetni, hogy ott fejthessék ki mondandójukat, s ha tudják, a közönség előtt védjék meg az állításaikat. A várakozást csak fokozta, hogy míg a tervezett televíziós beszélgetés előtt Mészáros Péter nap mint nap szerepelt az írott és az elektronikus sajtóban, a másik fél, Kőrösi Zoltán egyszerűen elzárkózott a nyilvánosság elől. Sőt, sokakat meglepő módon az is kiderült, hogy talán nem is akad senki, aki a közkedvelt szerző személyes ismeretségével dicsekedhetne, mint ahogy olyan sem, aki a tartózkodási helyéről biztosat mondhatott volna.

Történetek ugyan némely próbálkozások az irányban is, hogy felhívják a közvélemény figyelmét, miszerint az irodalmi műben megjelenített világkép nem mindig lehet a minket körülölelő valóság hű tükré, ám a botrány ekkorra már olyan méretűvé dagadt, hogy holmi poétikai fejtegetések csak olajat önthettek a lobogó tűzre. Nem is volt hát meglepő, hogy a parlamenti őszi ülészak egyik legelső napirend előtti felszólalója is a regény ügyével foglalkozott. Mint elmondta, valaha, fiatalabb korában ő is kacérkodott az irodalommal, s ha tehetné és az ideje engedné, még ma is kedvvel forgatná a folyóiratokat, könyveket, hiszen, ez köztudott róla, a kultúra szeretete most is meghatározza a hétköznapjait. Már ezen a jogon is kötelességének érzi tehát, hogy felszólítsa a magyar értelmiséget, vessen gátat egyes nemzetgyalázó próbálkozásoknak, melyek az elmúlt évtizedek hamis beállításával a jelent akarják beárnyékolni.

Mindeközben bizonyos kiszivároztatások révén olyan híresztelések is lábra kaptak, hogy a *Mindenszentek* körüli rejtélyek egy bizonyos Alcsútdoboz nevű dunántúli faluba vezetnek, legalábbis e helyütt többen emlékezni véltek Mészáros Péter többszöri látogatásaira, melyek során a diák a falu melletti arborétumot, s az ottani kastélyromot is bejárta, órákig időzött a plébánián, a temetőben, a sírok közt bolyongva, illetve a főutcai eszpresszóban kérdésekkel zaklatta a helybeli lakosokat. A hírek szerint Mészáros Péter itt is holmi fotográfiákat lobogtatott, és adatokat gyűjtött egy valaha ott élt házaspár, K. Imre és felesége, K. Imre életéről. A K. családról köztudottá vált egyébként, hogy a hetvenes évek elején költözött a faluba. A jelek szerint K. Imre és K. Mária bizonyos rendőri zaklatások miatt választották a főváros helyett Alcsútot, és aztán a hetvenes évek végén, minden bizonnyal illegálisan, külföldre távoztak, legalábbis jó ideig nyomuk veszett, s csak évek múltán egy hollandiai bélyegzésű levelezőlap adott hírt az alcsútdobozi plébánosnak arról, hogy az asszony és a férfi, K. Mária és K. Imre valahol még élnek.

Arról azonban csak találgatások folytak, hogy mindez miképpen függhetne össze a *Mindenszentek* körüli botrányal, és Mészáros Péter, kellőképpen fokozva a várakozást, a televíziós vitáig nem is akart többet elárulni az ügyről. Mint mondta, olyan ravasz ellenféllel van dolga, hogy hiba lenne idő előtt kiteríteni a kártyáit.

Az egyenes adásban közvetített vitaest aztán minden előzetes feltételezést túlszárnyaló meglepetést hozott.

Dacára ugyanis a híradásoknak, az egyeztetéseknek, és, mint a műsor gyártásvezetője később elmondta, a többszöri személyes telefonálásoknak, Kőrösi Zoltán egyszerűen nem jelent meg a stúdióban, és nem is adott magáról semmiféle hírt. Sőt, hiába teltek-múltak a napok, a nemrég még oly nagyon ünnepezt szerző hollétéről senki nem tudott felvilágosítást adni. Nem kellett sok idő hozzá, és többen már nyíltan is hangot adtak annak a véleményüknek, hogy a szerző távolmaradása, illetve eltűnése valójában a beismeréssel ér fel, s ez, mint ilyen, el is döntötte a vitát.

Ugyanakkor, bármilyen hihetetlen, de valóban lábra kaptak olyan vélemények is, miszerint talán Kőrösi Zoltán soha nem is létezett, s ekképpen természetesen nem lehetett a *Mindenszentek* írója sem, mint ahogy hiába is próbálna meg bárki a nyomára bukkanni. Ez a különös elképzelés talán azokból az egyébként megtörtént esetekből eredhetett, amikor egy-egy író, vagy költő valamilyen ok folytán bizonyos álnveket választva adott közre irodalmi műveket. Csakhogy az efféle játékoknál, emlékeztettek rá a szakértők, előbb-utóbb mindig kiderült, hogy vajon ki rejtőzik az álnév mögött. A *Mindenszentek* és Kőrösi Zoltán esetében viszont éppen fordítottnak tűnt a helyzet: egy sokak által ismert és szeretett szerző tűnt el nyomtalanul, mintha soha nem is létezett volna, s maga után hagyta a regényét és a megválaszolatlan kérdéseket.

Mi történt még?

A napok, hetek múltával az ügy, ahogyan ez már lenni szokott, az újságok címlapjáról előbb csak a belső hírek közé költözött, majd végleg kikopott a szenzációk közül.

Az igaz, hogy Kőrösi Zoltánt hiába keresték annyian, beleértve a buzgó irodalombarátokat és a rendőrséget is, az egykor oly híres szerző soha nem bukkant fel többé.

Mindez persze azt is eredményezte, hogy Mészáros Péter állítólagos bizonyítékai, ha nem is vesztették el az értéküket, de Kőrösi Zoltán eltűnése után már nemigen tarthattak számot a szélesebb nyilvánosság érdeklődésére. Egyes irodalmi folyóiratok ugyan közzétettek egyet-mást Mészáros anyagaiból, illetve vitasorozatokat is publikáltak a regény újraértelmezéséről,

ám ezek a kis példányszámban megjelenő lapok már nem az ország közvéleményéhez, csupán egy szűk irodalombarát réteghez szóltak.

És hogy mi az, ami még elmondandó?

Talán csak annyi, hogy Mészáros Péter nem fejezte be az egyetemet, diplomát sem szerzett. Néhány évig oknyomozó újságíróként dolgozott fővárosi napilapoknál, különösebb feltűnés és siker nélkül, majd rövid ideig politikai karrierrel is próbálkozott. A legutóbbi hírek szerint külföldre távozott, s Hollandiában él, egy kis létszámú magyar kolónia tagjaként, és többek között a régi magyar főúri kastélyok műkincseit értékesítő kereskedelemmel foglalkozik.

A *Mindenszentek* ügyét lassan betakarta a feledés.

A könyv egyes antikváriumokban, vagy a nagyobb könyvtárak polcain még fellelhető, de mint mondják, nemigen keresi ma már senki, nem nyúl hozzá olvasó.

Kőrösi Zoltán pedig eltűnt.

Különös, de róla azóta sem tud senki semmit.

(szimat,

avagy a második fejezet, hogy legyen végre befejezés, igen, itt legalábbis legyen)

Kőrösi Zoltán pedig eltűnt.

Azóta sem tud róla senki semmit.

1996. augusztus 12-én, ezen a hétfő délelőtt már az a fajta nyárvégi idő volt, amikor ugyan felhőtlen még az ég, de mégis, valami szürkés fátyol húzódik a kékség elé, és süt a nap, de sápadtabban és bágyadtabban, mint akár csak a tegnapi délutáni fény; és nyitva vannak a házak ablakai, moccanatlanok a függönyök, ám a parkok bokraiból, a töpörödött levelű fák felől mintha alig érezhető hűvösség szivárogná, és a Péter-Pál templom előtti macskakövek most is úgy szikráznak, mint a júliusi napokon, de a nyitott templomajtóból mintha áthatóbban sodródna ki a tömjénszag és a fényesre kopott fekete szoknyákban üldögélő nénikék szaga, és a Piac tér mellett futó villamos vezetékeken csapatokba verődtek már a fecskék, billegnek és hangosan csivitelnek, hogy aztán el-elrugaszkodjanak valami jeladásra, mint a feketésbarna felhők, amik a beálló és tovagördülő buszok kipufogóiból bodorodnak elő, és még órák múltán is ott lengedeznek a régi városfalra nőtt cseréptetők fölött, és a Fő utcai Korzó eszpresszó teraszán rosszkedvűen álldogál a korlátnak támaszkodva az átizzadt ingű felszolgálónő, papucsban van, és nézi a boltokba betérő, siető embereket, és néha egy gyűrött, koszlott fedelű étlappal legyezgeti magát, és az árnyékok élesek még, mint amikor szinte tapintani lehet a forró, sárga fényt, de talán az előző napi eső, vagy egy hajnali öntözés, itt-ott tócsák csillognak, s azok már mintha nem is igen akarnának felszáradni, és mintha élesebb, erősebb volna egy-egy cipőkoppanás, a kerekek csikordulása, a motorok zaja, és szűkebb, kisebb a város, augusztus 12., a nyár vége, az első kora őszi nap.

Hát ezen a napon a Virágóránál, a háztetőn, egészen a Vörösmarty cukrászda esőcsatornájáig kihúzódva két macska üldögélt, két szürke-fehér cirmos macska, az egyik nőstény, a másik kan. Rózsaszín orrocskájuk aggodalmasan szimatolt a levegőbe, s ők maguk is úgy nézegettek körül odafent, mint akik tartanak valamitől.

Elment ez a nyár is, szólalt meg végül a kan, és megnyalta a lábát, majd a tappancsát kezdte tisztogatni.

El, bólintott a nőstény, szinte észre sem vettük, de vége is már.

Elfeküdt a csatorna medrében, kinyújtotta a mancsait, és most már úgy bámulgatott lefelé. A kan abbahagyta a mosakodást, és ő is kihúzódott egészen a csatorna pereméig.

Hát igen, nézett le a járókelőkre.

Ezt most mire mondod?, lebbentette meg a bajszát a cirmos nőstény.

Mire?, nézett vissza rá a cirmos kan. Hát arra például, hogy gondold csak el: ki ne tudná, elég csak áthajolnunk egy korláton, mondjuk egy erkélykorláton, odafönt a magasban, elég csak lebámulnunk a mélybe, és nincsen is, aki megállhatná, hogy mindjárt óvatosan nyálat gyűjtögessen a szájába, majd a nyakát nyújtogatva, a hűvös korlátba kapaszkodva, ügyesen csücsörítve az útjára bocsássa azt a fehér gömböcskét, köpjön egyet, aztán pedig utána bámuljon annak a szállingózó buboréknak, olyan, akár egy utas nélküli, csillogó, apró ejtőernyő, odalent a poros aszfalt, a bokrok hullámzó levelei, és hallgatózzon is, hogy mikor hangzik fel végre az a kis toccsanás, hiszen szinte lebegni látszik, igen, milyen hosszú idő!, mit is mondjak?, az biztos, hogy nekem ennél sokkal kevesebb is elég lenne.

Bizony, formákon múlik az élet, görbítette fel a hátát a nőstény. Kieresztette a karmait, és nagyot nyújtózott.

Aztán csak üldögéltek odafent, néztek, néztek lefelé, és mintha aludtak is volna, álmodtak valamit, a szemük lehunyva, csak az orruk remegett, és a fülük billeggették meg szorgalmasan.

-&-